

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

นางรัชณี เต็มแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**The Effects of Using a Problem-Based Guidance Activities Package on
Problem Solving Ability of Mathayom Suksa I Students of
Chumchon Wat Sainoi School in Nonthaburi Province**

Mrs. Rachanee Temkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ชื่อและนามสกุล นางรัชนี เต็มแก้ว

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. นवलจิตต์ เชาวกীরติพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

๑๒

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง)

รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

รองศาสตราจารย์ ดร. นवलจิตต์ เชาวกীরติพงศ์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นवलจิตต์ เชาวกীরติพงศ์)

รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

๑๑

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย
จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย นางรัชณี เต็มแก้ว รหัสนักศึกษา 2572800361

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. นवलจิตต์ เขาวงกิตพิงส์ ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้
ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และ (2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองกับในระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมชนวัดไทร
น้อย จังหวัดนนทบุรี 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (2) แบบวัดความสามารถในการคิด
แก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .67 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ในกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหา
เป็นฐาน สูงกว่าความสามารถดังกล่าวก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 (2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะติดตามผลสูงกว่า
ระยะหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว ปัญหาเป็นฐาน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Problem-Based Guidance Activities Package on Problem Solving Ability of Mathayom Suksa I Students of Chumchon Wat Sainoi School in Nonthaburi Province

Researcher: Mrs. Rachanee Temkaew; **ID:** 2572800361;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Nitipat Mekkhachorn, Associate Professor;

(2) Dr. Nuanjid Chaowakeeratipong, Associate Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The purposes of this study were (1) to compare problem solving abilities of Mathayom Suksa I students of Chumchon Wat Sainoi School in the experimental group prior to and after using a problem-based guidance activities package; and (2) to compare problem solving abilities of the experimental group students at the end of the experiment and during the follow up period.

The research sample consisted of 27 Mathayom Suksa I students in an intact classroom of Chumchon Wat Sainoi School in Nonthaburi province during the 2015 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) a problem-based guidance activities package; and (2) a problem solving ability test, developed by the researcher, with .67 reliability coefficient. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that (1) the post-experiment problem solving ability of Mathayom Suksa I students of Chumchon Wat Sainoi School in the experimental group after using a problem-based guidance activities package was significantly higher than their pre-experiment counterpart ability prior to using the guidance activities package at the .01 level of statistical significance; and (2) the problem solving ability of the experimental group students during the follow up period was significantly higher than their counterpart ability at the end of the experiment at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Guidance activities package, Problem-based, Problem solving ability, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร และรองศาสตราจารย์ ดร.นวลจิตต์ เขาวีกรติพงศ์ ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารูเพ็ง ที่สละเวลามาเป็นประธานสอบ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน อาจารย์วรุทัย ญาณะพันธ์ อาจารย์มณีจันทร์ เจริญกุล อาจารย์นริรัตน์ พันธุ์บุตรน้อย อาจารย์ศุภนิศา นัควิไล อาจารย์พรสิทธิ์ สุขทอง ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนักศึกษาทุกท่านที่ทำให้กำลังใจในระหว่างที่ศึกษาและทำการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย คณะครู และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อบุญชู คุณแม่สงวน คงถาวร คุณเสนอ เด็กชายสิปป์ณัฏ เต็มแก้ว ที่เป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือสนับสนุนเป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้ที่สนใจ ศึกษางานวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาให้แก่ นักเรียนทุกคนต่อไป

รัชนี เต็มแก้ว

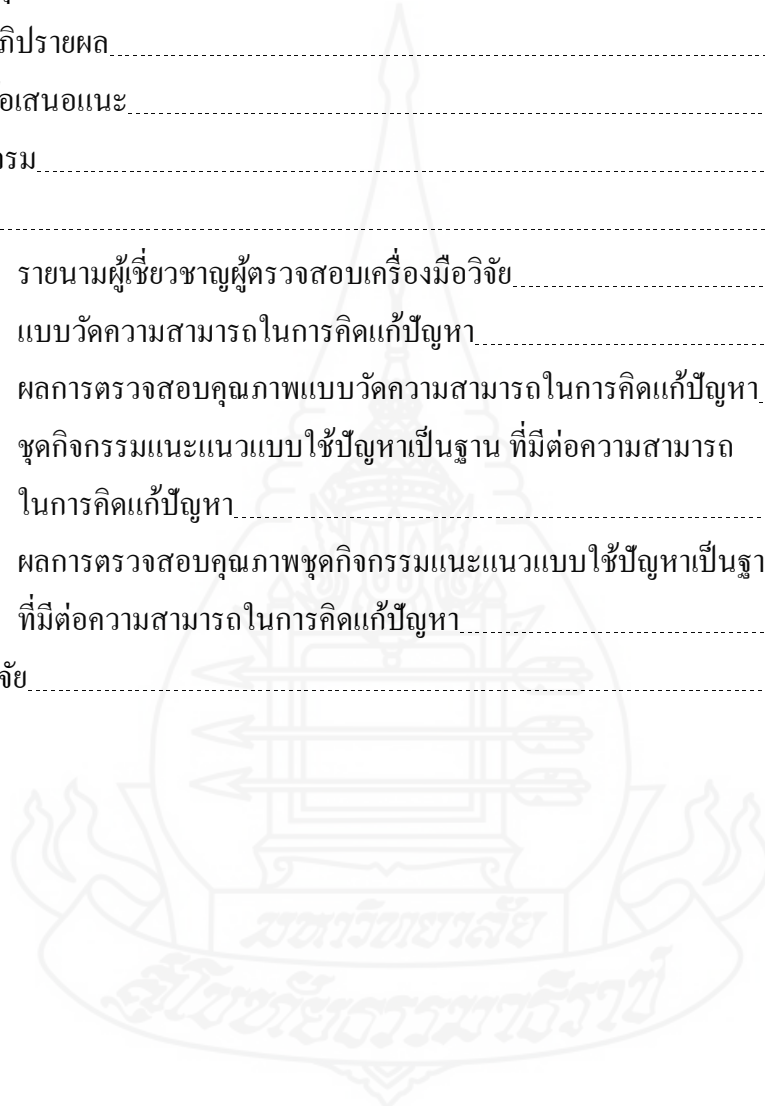
สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	12
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	33
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
การรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	91
ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	92
ข. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา.....	94
ค. ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา.....	102
ง. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหา.....	105
จ. ผลการตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา.....	197
ประวัติผู้วิจัย.....	203

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีต่อความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหา.....	61
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนข้อของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่บองค์ประกอบ ของนิยามปฏิบัติการ.....	65
ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา.....	74
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับระยะติดตามผล.....	75

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ภาพที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	30

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบวิถีชีวิตของคนไทยในยุคปัจจุบันอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ตลอดจนความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการคิดของบุคคลที่จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นได้ ถ้าหากบุคคลนั้นไม่สามารถจัดการต่อกระบวนการคิดของตนให้ประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น วิถีชีวิตของวัยรุ่นในยุคนี้มีอิสระมากขึ้น เต็มโตเร็ว และต้องรับมือกับสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด ช่องว่างระหว่างความคิดของคนรุ่นพ่อแม่กับรุ่นลูกมีมากขึ้น วิถีชีวิตของพ่อแม่ถูกพ่นชนาการด้วยภาระงานและความรับผิดชอบในเรื่องเศรษฐกิจ จึงทำให้ความใกล้ชิดและการใช้เวลาว่างกับลูกวัยรุ่นมีน้อยลง อำนาจในการควบคุมดูแลจึงลดลง ซึ่งมีผลทำให้การอบรมกล่อมเกลา สอดแทรกทัศนคติในการดำเนินชีวิตกับลูกเบาบางหรือขาดหายไป การดำเนินชีวิตของวัยรุ่นจึงเปรียบเสมือนเรือที่ไร้หางเสือ ทำให้ถูกชักนำไปตามกระแสแฟชั่น อิทธิพลของสื่อและกลุ่มเพื่อนได้ง่าย สิ่งเหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษ เป็นเสมือนดาบสองคม ซึ่งวัยรุ่นก็ชื่นชอบกับความแปลกใหม่ทันสมัย จึงมีผลทำให้วัยรุ่นใช้เวลาว่างกับเทคโนโลยีไฮเทคทั้งหลาย เสพวัตถุดิบล่าสุด และใช้ชีวิตในรูปแบบที่รับรู้ว่าเป็นยุค (กรมสุขภาพจิต, 2547, น. 3) ซึ่งจากองค์ประกอบต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันเหล่านี้ จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ อาทิ เช่น ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการใช้สารเสพติด ปัญหาด้านแก๊งรถจักรยานยนต์ ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการติดเกมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทั้งนี้สอดคล้องกับ จันท์จิตตา พุกขานานนท์ (2547, น. 113) ที่กล่าวว่า ในวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตนี้ วัยรุ่นอาจลองกระทำหรือมีพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตของวัยรุ่นได้ เนื่องจากวัยรุ่นยังขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ชีวิต

ขาดทักษะในการตัดสินใจ การพัฒนาทางความคิดและสติปัญญายังไม่ดีพอที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากพฤติกรรมนั้น

เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 (ธีระพล อรุณะกสิกร, 2546, น. 22-24) ที่ได้กำหนดแนวทางการศึกษาในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย (4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2, 2553, น. 166-167)

จะเห็นได้ว่าจุดหมายประการหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่จำเป็นที่ควรได้รับการฝึกฝน ทั้งนี้สืบเนื่องจากสภาพการณ์และวิถีการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับปัญหานั้นๆ ตลอดทั้งไม่สามารถล่วงรู้สถานการณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้ ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จึงทำให้วัยรุ่นสามารถคิดแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และสามารถผ่านพ้นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นให้สามารถดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีความสุข ดังที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 157) กล่าวไว้ว่า การคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ เป็นความจำเป็นและสำคัญสำหรับทุกคน เพราะต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทักษะความสามารถและกระบวนการคิดแก้ปัญหา เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วัยรุ่นสามารถเป็นได้อย่างดี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ ตลอดจนได้รับการพัฒนา อันมีผลทำให้สามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งวิธีการแก้ปัญหานั้นไม่แน่นอนตายตัวเสมอไป วิธีการที่ใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบจะมีมากมายหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคนและสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับภาวะสังคมที่ซับซ้อนได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง ทักษะการแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิด และรู้จักการใช้สมอง หรือมุ่งพัฒนาสติปัญญาเพื่อแก้ปัญหาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดีอีกด้วย (Stanish and Eberle, 1996, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, น. 157)

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งส่งผลให้ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ หากวัยรุ่นไม่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้นๆ ดังที่ สุชา จันทน์เอม (2544, น. 149-150) กล่าวว่า วัยรุ่นนั้นเป็นช่วงวัยที่ประสบปัญหาและเผชิญวิกฤตการณ์ในการปรับตัวมากกว่าวัยอื่นๆ เนื่องจากวัยรุ่น (Adolescence) ที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งของชีวิต เป็นระยะที่เด็กมักจะเกิดปัญหาและต้องการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อจากเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ จึงมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย บางครั้งเขาก็ยังคิดว่า

เขาเป็นเด็กเพราะว่าครู ผู้ปกครอง บิดามารดา ยังคงให้ความดูแลเอาใจใส่ราวกับเขาเป็นเด็กๆ ยังไม่ปล่อยให้เขาได้ทำอะไรอย่างอิสระเสรี บางครั้งเขาก็คิดว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้ว เขามีร่างกายเติบโตเหมือนผู้ใหญ่ทุกอย่าง และเขาได้รับการบอกเล่าให้ประพฤติตนอย่างผู้ใหญ่ ไม่สามารถทำอะไรบางอย่างที่เขาเคยทำได้เมื่อเป็นเด็ก เพราะฉะนั้น วัยรุ่นจึงมีปัญหาในการปรับตัวมาก ถ้าไม่สามารถปรับตัวได้ ผลเสียจะเกิดขึ้นกับเด็ก บ้างก็เป็นอัมพาต บ้างก็คิดยาเสพติด หรือเป็นโรคประสาท เป็นต้น และวัฒนะเพ็ญ บุญประกอบ (2547, น. 27) กล่าวว่า เมื่อเข้าวัยรุ่น ความคิดของเด็กพัฒนาเปลี่ยนไปจากรูปธรรมเป็นนามธรรม แสดงว่าเด็กมีการพัฒนาทางสมองและมีความคิดเจริญขึ้นอย่างมาก แต่ถึงกระนั้นความคิดก็ยังเป็นไปตามขั้นตอนกว่าจะถึงความเข้าใจได้อย่างผู้ใหญ่ เขายังมีตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กวัยรุ่นตอนต้นจะคิดเข้าข้างตนเองในการอ้างเหตุผล Piaget เรียกความคิดวัยนี้ว่า formal operation กล่าวคือเด็กคิดเชิงเหตุผลแต่ตามที่ตนเห็นชอบหรือตามอย่างเพื่อน มากกว่าความเป็นจริงที่ควรจะเป็น แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าวัยรุ่นเริ่มมีปัญหาลักษณะเข้าวัยรุ่น อาจทำให้กลายเป็นคิดทางลบ ขำคิด คิดเล็กคิดน้อย กรุ่นคิดวิตกกังวล คิดในทางเป็นปมด้อยจนทำให้เกิดปัญหาอารมณ์ วิตกกังวล ซึมเศร้า และมีปัญหาจิตเวชอื่นๆ ตามมาได้

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนการคัดกรองนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักเรียนอยู่ในกลุ่มปกติ คิดเป็นร้อยละ 49.09 กลุ่มเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 40 และกลุ่มมีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 10.91 โดยปัญหาของนักเรียนที่พบทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ได้แก่ ปัญหาด้านเพศ คิดเป็นร้อยละ 27.27 ปัญหาด้านครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 21.82 และปัญหาด้านพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 18.18 ซึ่งปัญหาของนักเรียนดังกล่าวพบประเด็นที่ทำให้เกิดปัญหาหรือเสี่ยงที่จะเกิดปัญหา จากการที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาแบบไม่พึงประสงค์ อาทิ พฤติกรรมการอยู่กับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง พฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียน พฤติกรรมการติดเกมและสังคมออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวเกิดจากการที่นักเรียนขาดการคิดตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหลักสำคัญของทักษะชีวิต ตามที่องค์การอนามัยโลกได้กล่าวว่าเป็นความสามารถในการปรับตัว และการมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2544, น. 52) ซึ่งจากลักษณะปัญหาของนักเรียนดังกล่าว สามารถจัดแบ่งลักษณะปัญหาได้เป็น 3 ด้านคือ 1) ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาของนักเรียนพบว่า นักเรียนยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุได้ ตลอดจนยังประพฤติปฏิบัติตนทางด้านเพศอย่างไม่เหมาะสม 2) ปัญหาด้านความปลอดภัย จากการวิเคราะห์

สภาพปัญหาของนักเรียนพบว่า นักเรียนยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตราย ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด 3) ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาของนักเรียนพบว่า นักเรียนยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านสารเสพติดประเภทบุหรื ตลอดจนพฤติกรรมการแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ช่อถัดดา ขวัญเมือง (2542, น. 98) กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยอ้างถึงทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจท์ว่า เด็กวัยนี้กำลังจะเปลี่ยนระดับสติปัญญาจากขั้นแก้ปัญหาสิ่งที่เป็นรูปธรรม มาเป็นการแก้ปัญหาสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เด็กสามารถคิดในเรื่ององค์ประกอบต่างๆ เช่นนามธรรม ความน่าจะเป็น การสมมุติเรื่องราว การสร้างจินตนาการและการคิดอย่างมีเหตุผลได้ แม้ว่าความสามารถทางสติปัญญาจะดีแต่ก็มักขาดความรอบคอบ ขาดการยับยั้งชั่งใจ จะคิดจะทำอะไรจะลงมือคิดและทำทันที ไม่มีการคิดทบทวนว่าจะเกิดผลอย่างไร ดังนั้นเพื่อให้พัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามพัฒนาการของวัย จึงควรเริ่มต้นฝึกฝนทักษะกระบวนการคิด และส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับวัย จึงจะทำให้ นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเองสามารถ คิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับ ตนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการ อย่างหลากหลายในการนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และมี ประสิทธิภาพที่ดีต่อผู้เรียน ดังนั้นในการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนว จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของวัตถุประสงค์และลักษณะของนักเรียน ซึ่งในการดำเนินการจัด กิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ เทคนิคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง เนื่องจากความรู้และกระบวนการได้มาซึ่งความรู้เกิดขึ้นด้วยตัว ผู้เรียนเอง ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการสืบเสาะหาความรู้และปฏิบัติงานตามแผนที่ตนเองวางไว้ และ

ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลงานของตนเอง บทบาทของการเรียนรู้จึงอยู่ที่ผู้เรียนเป็นหลัก ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำเท่านั้น หลักสูตรการศึกษาจึงต้องมีการยืดหยุ่นและไม่มีขีดจำกัด ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการความรู้อันหลากหลาย (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, น. 292) และข้อดีของเทคนิคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งชอล์คดา ขวัญเมือง (2542, น. 192-193) เสนอไว้ว่า 1) ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตลอดเวลา เป็นการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการแก้ปัญหา 2) ช่วยให้นักเรียนได้สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นการสร้างและผลิตผลงานด้วยตนเอง 3) ช่วยให้นักเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนานิสัยการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ 4) นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ กับตนเองหรือเพื่อนๆ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ 5) สามารถเลือกหน่วยเนื้อหา มาผสมผสานกัน ตามความต้องการหรือความสนใจของนักเรียน 6) ช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม มีคุณลักษณะที่เป็นนักประชาธิปไตย รักการทำงานเป็นทีมและเห็นแก่ส่วนรวม 7) ช่วยฝึกการประเมินผลตนเองและกลุ่มย่อย เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

เทคนิคแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นเทคนิคที่มีความคล้ายคลึงกับเทคนิคแบบวิทยาศาสตร์ เป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนมากอีกวิธีหนึ่ง เพราะมีการเน้นการใช้ทักษะกระบวนการในการเรียนรู้และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ครูสามารถมอบหมายงานให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลา และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกันในชั่วโมงเรียน ซึ่งอาจต้องใช้เวลาหลายครั้งจนกว่าจะบรรลุผลตามเป้าหมาย มีการประเมินผลทั้งในด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาตนเองและการพัฒนากลุ่มย่อย เกิดการร่วมมือร่วมใจกันในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแนะแนวที่มุ่งให้นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หรือร่วมมือกันจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ (ชอล์คดา ขวัญเมือง, 2542, น. 193) ดังผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของมณฑนา บรรพสุทธิ (2553, น. 100-101) สุภามาส เทียนทอง (2553, น. 79-80) พรประพันธ์ เจริญพงศ์ (2554, น. 47) โนชฮาชาติ มานะ (2555, น. 83-84) ซึ่งได้จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลให้ตัวแปรตามมีค่าสูงกว่าก่อนใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูแนะแนวจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมแนะแนว มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม จึงได้จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยการจัดการเรียนรู้ได้มีการกำหนดปัญหาที่น่าสนใจ และเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม มีรูปแบบการนำเสนอปัญหาอย่างหลากหลาย เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตระหนัก จนเกิดเป็นแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) ของนักวิชาการหลายท่าน และเกิดความสนใจนำมาใช้จัดเป็นกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1) กำหนดปัญหา ขั้นตอนที่ 2) ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นตอนที่ 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นตอนที่ 4) สังเคราะห์ความรู้ ขั้นตอนที่ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นตอนที่ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน ซึ่งการดำเนินการตามรูปแบบของการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ ถือได้ว่าสอดคล้องกับหลักการของกิจกรรมแนะแนว คือ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะชีวิต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล

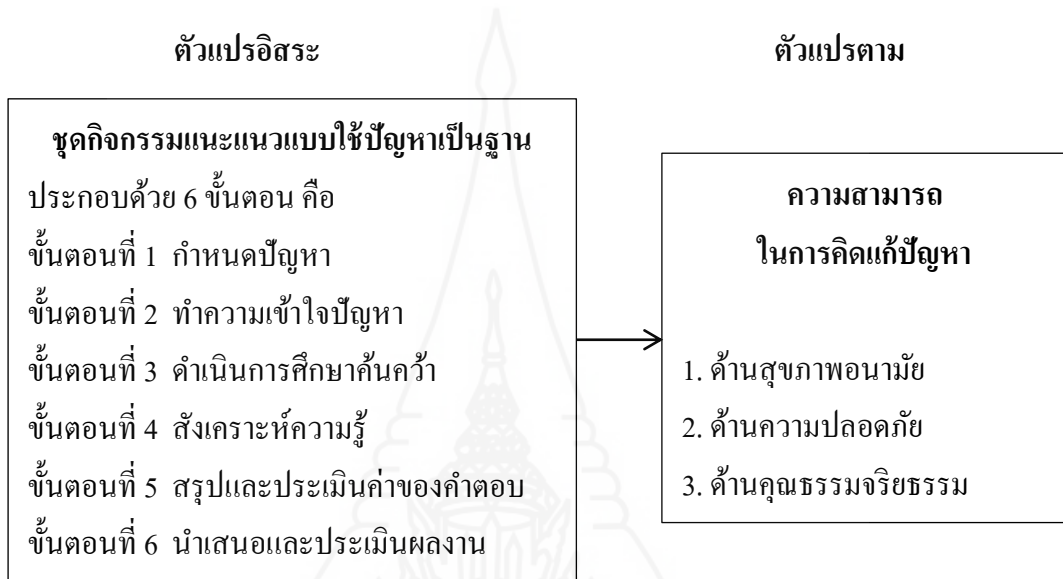
3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระยะติดตามผลสูงขึ้นกว่าระยะหลังการทดลอง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 2 ห้องเรียน 55 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมชน วัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

5.2 ตัวแปรที่ใช้ในทดลอง

5.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมแนะแนวโดยนำปัญหาจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นเป็นหลักในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมบทความหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา หมายถึง การที่นักเรียนทำความเข้าใจกับปัญหาสามารถอธิบายประเด็นของปัญหาต่างๆ ที่พบได้

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า หมายถึง การที่นักเรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และนำมาดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากวิธีการที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ หมายถึง การที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการอภิปรายผลและนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ให้มีความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ หมายถึง การที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่ม และนำมาประเมินผลของคำตอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน หมายถึง การที่นักเรียนแต่ละกลุ่มนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันประเมินผลงาน

โดยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานประกอบไปด้วย 8 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมคุณค่าอาหาร
2. กิจกรรมวัยว้าวุ่น
3. กิจกรรมรวมพล
4. กิจกรรมระว่างภัย
5. กิจกรรมภัยสังคม
6. กิจกรรมท่องโลกไซเซียด
7. กิจกรรมหลงผิด
8. กิจกรรมยุคความรุนแรง

6.2 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหา จากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และดีที่สุด ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

6.2.1 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บและอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม

6.2.2 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านความปลอดภัย หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของตนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ใกล้ตัวหรือจากบุคคลแปลกหน้า

6.2.3 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านสารเสพติด และพฤติกรรมแก้ปัญหามาโดยใช้ความรุนแรง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

7.2 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

7.3 ได้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

7.4 กิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.1 ความหมายการใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.2 ความสำคัญของการใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.4 ขั้นตอนการใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.5 ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.6 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.7 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.8 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.9 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.10 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
    - 1.11.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 1.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.2 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.3 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.4 ประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.5 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.6 แนวทางการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 2.8.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
- 3. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
  - 3.1 ความหมายการคิดแก้ปัญหา
  - 3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
  - 3.3 องค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา
  - 3.4 แนวทางการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา
  - 3.5 การฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา
  - 3.6 ประโยชน์ของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
  - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหา
    - 3.7.1 งานวิจัยในประเทศ
    - 3.7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.1 ความหมายการใช้ปัญหาเป็นฐาน

การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้หมายคามไว้ ดังนี้

วัลลิ สัตยาชัย (2547, น. 16) ได้ให้ความหมายของ PBL หรือการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ก็คือ วิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา โดยที่มิได้มีการศึกษา หรือเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวมาก่อน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 1) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญห การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้

สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน

มณฑนา บรรพสุทธิ (2552, น. 49) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะแสวงหาวิธีแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม การสร้างทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่นักเรียนจะได้มา เพื่อพัฒนานักเรียนสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

รัชณี อุคทา (2552, น. 17) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาหมายถึง การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติจากสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อนและมีกระบวนการเรียนรู้จากการจัดการ ทำความเข้าใจ แก้ปัญหาด้วยตนเองหรือร่วมกันแก้ปัญหาเป็นทีมภายในกลุ่ม อีกทั้งนำความรู้จากประสบการณ์เดิมมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา

สุภามาศ เทียนทอง (2553, น. 35) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จริง เพื่อให้ได้ปัญหาที่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และแสวงหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนร่วมกันเรียนเป็นกลุ่มย่อยและเรียนรู้ด้วยตนเอง มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดปัญหา 2) ระบุสาเหตุ 3) เสนอวิธีการแก้ปัญหา 4) ประเมินวิธีการแก้ปัญหา 5) เลือกวิธีการแก้ปัญหา และ 6) แก้ปัญหาได้บรรลุวัตถุประสงค์

พรประพันธ์ เจริญพงศ์ (2554, น. 16-17) ได้สรุปความหมายการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยปัญหาเพื่อเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ปัญหาซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่มและสร้างทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่ผู้เรียนจะได้ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 292) ได้ให้ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการในการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่ปัญหานั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และแสวงหาความรู้เพื่อค้นพบคำตอบหรือเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดของปัญหานั้นด้วยตนเองและผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากความหมายของการจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัว

หลักในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการแสวงหาความรู้และมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อมาเป็นคำตอบของปัญหาที่นำมาเป็นหลักในการเรียนรู้

1.2 ความสำคัญการใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1969 (พ.ศ.2512) โดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Science) มหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ (McMaster University) ประเทศแคนาดา โดยเริ่มใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาแพทยศาสตร์ หลังจากนั้นได้ขยายไปสู่มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาหลายแห่ง ส่วนใหญ่นำไปใช้กับหลักสูตรของนักศึกษาแพทย์ เนื่องจากผู้เรียนสาขาแพทย์จะต้องใช้ทักษะวิเคราะห์ปัญหาทางคลินิกสูง ต่อมาในปี ค.ศ.1980 (พ.ศ.2523) ได้ขยายออกไปสู่ในสาขาอื่นๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์หลากหลายสาขาวิชาตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลกมากยิ่งขึ้น ตลอดจนได้มีการขยายไปสู่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาหลายแห่งทั่วโลกในปัจจุบัน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, น. 292)

1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivist learning theory)

ซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือจากความรู้ที่รับเข้ามาใหม่ ด้วยเหตุนี้ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ควรเป็นห้องเรียนที่ครูเป็นผู้จัดการทุกสิ่งทุกอย่าง โดยนักเรียนเป็นฝ่ายรับ (Passive learning) แต่ต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง สร้างความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจของตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (Active learning) รูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดนี้มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative learning) การเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent investigation method) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) เป็นต้น

1.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของพียาเจต์ (Piaget's stages of cognitive growth)

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ว่าประกอบด้วยโครงสร้างของสกีม (schemes) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ โครงสร้างความรู้ความคิดในรูปของการกระทำ (actions) และโครงสร้างความรู้ความคิดในรูปแบบของความคิด (thought) ขณะที่กระบวนการคิดของบุคคลพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นระบบมากขึ้น พฤติกรรมของบุคคลก็จะสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย โดยอาศัยกระบวนการต่อไปนี้ 1) กระบวนการซึมซับประสบการณ์ (assimilation) หมายถึงการที่บุคคลใช้โครงสร้างทางความคิดที่มีอยู่ช่วยให้เข้าใจประสบการณ์ใหม่ หรือจัดสิ่งที่ยอมรับรู้ใหม่ให้เข้ากับ

โครงสร้างความรู้เดิมที่ได้สะสมไว้ก่อนหน้านี้ 2) กระบวนการปรับขยายโครงสร้าง (accommodation) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลปรับโครงสร้างทางความคิดที่มีอยู่เดิม เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลใหม่ ในกรณีที่ข้อมูลใหม่ไม่สามารถจัดให้เข้ากับโครงสร้างทางความคิด (schemes) ที่มีอยู่ได้จึงต้องปรับ ขยายโครงสร้างทางความคิดใหม่ให้เหมาะสมกับข้อมูล คือบุคคลต้องปรับความคิดให้เหมาะสมกับ ข้อมูลมิใช่ปรับข้อมูลให้เหมาะสมกับความคิด 3) สภาวะสมดุล (equilibration) หมายถึง สภาวะที่ โครงสร้างทางความคิดมีความสมดุลกับข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม (อชรา เอิบสุขศิริ 2556, น. 53-54)

1.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของวิกอทสกี ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชั้น (Diaz & Berk, 1992, อ้างถึงใน อชรา เอิบสุขศิริ 2556, น. 62) คือ

1) ระดับสติปัญญาขั้นพื้นฐาน (elementary mental process) เป็น ความสามารถที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยไม่ต้องอาศัยการเรียนรู้ เช่น การดูคนม การหยิบสิ่งของ ฯลฯ

2) ระดับสติปัญญาขั้นสูง (higher mental process) เป็นความสามารถที่ พัฒนาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู โดยมีภาษาเป็น เครื่องมือสำคัญในการคิดและพัฒนาสติปัญญา

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา เป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามพัฒนาการและศักยภาพ ของตน

1.4 ขั้นตอนการใช้ปัญหาเป็นฐาน

ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน มีนักวิชาการได้เสนอ ขั้นตอนการดำเนินการไว้ ดังนี้

วัลลี สัตยาศัย (2547, น. 17-19) ได้กล่าวว่าขั้นตอนของ PBL ในแต่ละสถาบัน อาจจะมี ความแตกต่างกันไปบ้างตามแนวคิด ซึ่งได้นำเสนอขั้นตอนของสถาบันการศึกษาต่างๆ ดังนี้

โรงเรียนแพทย์ที่มหาวิทยาลัยลิมบูร์ก (ซึ่งปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยมาสตรีกท์) เมืองมาสตรีกท์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจกับศัพท์หรือมโนทัศน์ (clarify terms and concepts not readily comprehensible)

ขั้นตอนที่ 2 ระบุปัญหา (define the problem)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหา (analyse the problem)

ขั้นตอนที่ 4 การตั้งและจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน (draw a systematic inventory of the explanations inferred from step 3)

ขั้นตอนที่ 5 สร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (formulate learning objectives)

ขั้นตอนที่ 6 รวบรวมข้อมูลนอกกลุ่ม (collect additional information outside the group)

ขั้นตอนที่ 7 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาใหม่ (synthesize and test the newly acquired information)

โรงเรียนแพทย์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เมืองบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนารูปแบบ PBL ชนิดผสมผสานที่เรียกว่า hybrid model PBL โดยมีความแตกต่างจาก PBL เดิมตรงที่ยังคงมีการบรรยายตามแบบระบบการศึกษาเดิมรวมอยู่ด้วย แต่ได้ลดจำนวนชั่วโมงบรรยายลง โดยเลือกบรรยายเฉพาะเรื่องที่เป็นกุญแจสำคัญและเชื่อมโยงกับการเรียนในระดับชั้นคลินิก และขั้นตอนของ PBL มีเพียง 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 รับโจทย์ปัญหาโดยมิได้มีโอกาสศึกษาล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหามาก่อน

ขั้นตอนที่ 2 ระบุตัวปัญหาจากโจทย์ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 ระบุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องไปเรียนรู้เพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 4 สมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะแยกย้ายกันไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 กลุ่มจะกลับมาพบกันใหม่ อภิปรายต่อเติมความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม และทบทวนว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้ายังไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์อาจต้องแยกย้ายกันไปหาข้อมูลและกลับมาพบกันอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 กลุ่มช่วยกันสังเคราะห์ข้อมูล และสรุปหลักการที่ได้จากการศึกษาปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาในสถานการณ์อื่นๆ ต่อไป

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย ได้แยกแยะรายละเอียดของขั้นตอนออกเป็น 9 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจกับศัพท์หรือโน้ตส์ของโจทย์ปัญหา หรือสถานการณ์นั้น

ขั้นตอนที่ 2 ระบุตัวปัญหาจากสถานการณ์หรือโจทย์ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 ตั้งสมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 5 จัดเรียงลำดับความสำคัญของสมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 6 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 7 แสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นตามขั้นตอนที่ 6

ขั้นตอนที่ 8 รวบรวมความรู้ที่ได้มาใหม่มาทดสอบร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 9 สรุปการเรียนรู้ที่ได้มา และพิจารณาว่าความรู้ที่ได้เหมาะสมและเพียงพอที่จะใช้แก้ปัญหาดังกล่าวหรือไม่ พร้อมทั้งสรุปเป็นหลักการที่จะนำไปใช้ได้ต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 8) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนได้และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหา ที่ต้องการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่จะต้องเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน

Peter Schwartz et al. (2001, อ้างถึงในชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554, น. 59) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ดังนี้

1. เเชิญปัญหา โดยให้นักเรียนสืบค้นจนพบปัญหาที่จะศึกษา
2. สสำรวจความรู้ โดยสำรวจเกี่ยวกับปัญหาที่มีในทุกคนของกลุ่ม
3. ตั้งสมมติฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและทดสอบสมมติฐานที่ตั้ง

4. ระบุสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้ เพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหา
5. ค้นหาข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มย่อยนักเรียนเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลในการแก้ปัญหา
6. รวบรวมความรู้และแก้ปัญหา โดยนักเรียนได้รวบรวมความรู้ที่ได้มาจากการค้นคว้ากลุ่มย่อยและนำความรู้มาใช้กับปัญหา
7. ทบทวนการดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งหากยังแก้ปัญหาไม่ได้ ให้ดำเนินการในข้อ 3-6 ใหม่ จนกว่าจะแก้ปัญหาได้
8. สรุปความรู้ โดยการสรุปความรู้ที่ได้ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 299-300) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี 7 ขั้นตอน ดังนี้
  1. จัดเตรียมและแบ่งกลุ่ม
  2. กำหนดปัญหา ขั้นนี้เป็นขั้นที่ครูจัดสถานการณ์ต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว สนใจและมองเห็นปัญหาต่างๆ สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่อยากรู้หรืออยากเรียนได้ และเกิดความสนใจใคร่รู้ที่จะค้นหาคำตอบ โดยครูอาจยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นมาอภิปราย และประเด็นอภิปรายควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระในบทเรียน ปัญหาที่กำหนดขึ้นมาอภิปราย และประเด็นอภิปรายควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระในบทเรียน ปัญหาที่กำหนดขึ้นนี้อาจกำหนดได้โดยครู ผู้เรียน หรือครูและผู้เรียนอาจช่วยกันเสนอก็ได้ (พึงระมัดระวังประเด็นปัญหาควรสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา)
  3. ขั้นทำความเข้าใจปัญหาที่กำหนด ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจในปัญหาที่ต้องการเรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ เช่น
    - 3.1 ให้คำนิยามหรือความหมายของปัญหานั้น
    - 3.2 อธิบายสถานการณ์ซึ่งเป็นปัญหา
    - 3.3 กำหนดสิ่งที่ผู้เรียนไม่รู้และต้องการแสวงหาความรู้
  4. ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
    - 4.1 อภิปรายเพื่อแสวงหาแนวทางในการศึกษาค้นคว้า อธิบายวิธีการในการแสวงหาข้อมูล
    - 4.2 กำหนดวิธีการและแหล่งทรัพยากรในการค้นคว้า จัดเรียงลำดับการปฏิบัติงาน
    - 4.3 สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่ แบ่งงานกันไปปฏิบัติอย่างอิสระ ครูเป็นผู้สังเกตและอำนวยความสะดวก

5. ขั้นสังเคราะห์ความรู้ เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ค้นหาคำความรู้แล้วก็นำความรู้นั้นมาแลกเปลี่ยนความรู้ ทำการอภิปรายและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ถูกต้อง และเพียงพอที่จะนำมาใช้เป็นคำตอบหรือไม่ หากข้อมูลที่ได้มายังมีความไม่เหมาะสมกลุ่มจะต้องช่วยกันวิเคราะห์ว่า ต้องการข้อมูลอะไรเพิ่มเติมและแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

6. ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของตนเองและประเมินผลงานของตนเองว่าข้อมูลที่ค้นคว้ามามีความเหมาะสมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ความรู้ที่ได้มามีความลุ่มลึกและตอบคำถามหรือปัญหาที่กำหนดไว้ตอนต้นได้เพียงพอหรือไม่ ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายข้อมูลที่ได้มา

7. ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ขั้นนี้ผู้เรียนจะนำข้อมูลความรู้ที่ได้มานำเสนอเป็นผลงาน โดยอาจเสนอแผนการดำเนินการของกลุ่ม ตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ในขั้นนี้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานของกลุ่มตน และได้มีโอกาสประเมินผลงานของกลุ่มตนเอง และกลุ่มเพื่อน ทั้งที่เป็นภาระประเมินกระบวนการทำงาน ประเมินจากข้อมูลความรู้ที่หามาได้

จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานได้ 6 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นกำหนดปัญหา เพื่อใช้ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่เรียนรู้และค้นหาคำตอบของปัญหานั้นๆ 2) ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับปัญหาได้ 3) ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ผู้เรียนได้กำหนดสิ่งที่ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย 4) ขั้นสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ร่วมกัน 5) ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่ 6) ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้นำเสนอเป็นผลงาน และร่วมกันประเมินผลงาน

1.5 ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของปัญหาที่เหมาะสมที่ควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 3-4) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สิ่งสำคัญที่สุดคือ ปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของปัญหามีดังนี้

1. เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้เรียนอาจมีโอกาสเผชิญกับปัญหานั้น
2. เป็นปัญหาที่พบบ่อย มีความสำคัญ มีข้อมูลประกอบเพียงพอสำหรับการค้นคว้า
3. เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนตายตัว เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนคลุมเครือหรือผู้เรียนเกิดความสงสัย
4. ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้ง ข้อถกเถียงในสังคมยังไม่มีข้อยุติ
5. เป็นปัญหาอยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้ แต่ไม่รู้
6. ปัญหาที่สร้างความเคืองแค้น เสียหาย เกิดโทษภัยและเป็นสิ่งไม่ดีหากใช้ข้อมูลโดยลำพังคนเดียวอาจทำให้เกิดปัญหาผิดพลาด
7. เป็นปัญหาที่มีการยอมรับว่าจริง ถูกต้อง แต่ผู้เรียนไม่เชื่อว่าจริง ไม่สอดคล้องกับความคิดของผู้เรียน
8. ปัญหาที่อาจมีคำตอบหรือมีแนวทางในการแสวงหาคำตอบได้หลายทาง ครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา
9. เป็นปัญหาที่มีความยาก ความง่ายเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน
10. เป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ต้องการการสำรวจค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลหรือทดลองดูก่อน จึงจะได้คำตอบไม่สามารถที่จะคาดเดาหรือทำนายได้ง่ายๆ ว่าต้องใช้ความรู้อะไร ยุทธวิธีในการสืบเสาะหาความรู้จะเป็นอย่างไรหรือคำตอบ หรือผลงานของความรู้เป็นอย่างไร
11. เป็นปัญหาส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา อีเดน (Edens, 2000, น. 55-56) ได้กล่าวถึงลักษณะของปัญหาที่ดีสำหรับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พอสรุปได้ว่าปัญหาเป็นฐานจะถูกนำเสนอในรูปแบบของข้อความหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับผู้เรียน
  1. ปัญหาจะต้องดึงดูดใจให้ผู้เรียนอยากค้นหาคำตอบ มีการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการประยุกต์ใช้
  2. เป็นปัญหาปลายเปิดและมีลักษณะขัดแย้งในบางครั้ง ซึ่งจะท้าทายให้ผู้เรียนได้แสดงการให้เหตุผล และแสดงออกถึงทักษะการคิด
  3. ปัญหานั้นจะต้องมีความซับซ้อนเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันและต้องอาศัยคนอื่นช่วยในการแก้ปัญหา
  4. ปัญหาควรจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

5. ผู้สอนจะต้องใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง การให้เหตุผล และการแก้ปัญหา

จากลักษณะของปัญหาที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานควรเป็นปัญหาที่เร้าความสนใจของผู้เรียน และเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องหรือมีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้กับตัวของผู้เรียน ตลอดจนควรเป็นปัญหาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายวิธีการ

1.6 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทบาทของผู้สอนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม จึงมีการกล่าวถึงบทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2542, น. 191) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการใช้เทคนิคแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปตามแนวทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละบทเรียน
2. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดหลากหลายเกี่ยวกับ การจัดลำดับความสำคัญของสมมุติฐาน และแนวคิดที่จะแสวงหาความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมเพื่อทดสอบสมมุติฐาน
3. กระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาถึงข้อมูลที่ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อสรุปของการทดสอบสมมุติฐาน
4. ให้นักเรียนประเมินตนเอง (Self-evaluation) โดยครูต้องไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องอาจใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อช่วยแนะกลุ่มได้ เช่น ถามเหตุผลในการสรุป ให้คิดหาคำตอบอื่นๆ หรือให้ถามความคิดเห็นจากกลุ่มเพื่อน
5. ทำหน้าที่ประเมินว่านักเรียนแต่ละคน มีความสามารถหรือจุดเด่นจุดอ่อนในการเรียนรู้อย่างไรบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้ปรับปรุงตนเอง (Formative evaluation)
6. ทำหน้าที่ตัดสินว่านักเรียนได้เรียนรู้ถึงระดับมาตรฐาน ที่จะผ่านไปเรียนในปัญหาต่อไปได้หรือไม่ (Summative evaluation) โดยการเปรียบเทียบความรู้เดิมกับความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อประเมินความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน
7. ทำการประเมินผลเมื่อจบแต่ละบทเรียน (Case) โดยกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนประเมินตนเองว่าสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ ตนเองมีบทบาทอย่างไรที่ช่วยให้กลุ่ม

ประสบความสำเร็จ รวมทั้งการกระตุ้นให้ประเมินเพื่อนในกลุ่ม (Peer assessment) เพื่อจะได้หาหนทางแก้ไขต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 9-13) ได้เสนอบทบาทของผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีลักษณะดังนี้

1. ผู้สอนต้องมุ่งมั่น ตั้งใจสูง รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
2. ผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเข้าใจศักยภาพของผู้เรียนเพื่อสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนได้ทุกเมื่อทุกเวลา
3. ผู้สอนต้องเข้าใจขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างถ่องแท้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อจะได้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้ถูกต้อง
4. ผู้สอนต้องมีทักษะและศักยภาพสูงในการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการพัฒนาของผู้เรียน
5. ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยการจัดหา สนับสนุนสื่ออุปกรณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอ จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
6. ผู้สอนต้องมีจิตวิทยาสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดเวลา
7. ผู้สอนต้องชี้แจงและปรับทัศนคติของผู้เรียนให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้แบบนี้
8. ผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติให้ครบทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้สำหรับเทคนิคหรือเงื่อนไขจำเป็นในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีดังนี้
  - 8.1 เทคนิคในการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เรื่องใกล้ตัว เป็นรูปธรรม ทันต่อเหตุการณ์ หรือมีความชัดเจน
  - 8.2 การใช้คำถามในการกำหนดปัญหา ต้องเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ เป็นคำถามที่ท้าทาย กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยากค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง
  - 8.3 ในขั้นการทำความเข้าใจกับปัญหา ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมช่วยกันกำหนดปัญหา และให้ทุกคนได้รับทราบพร้อมกันอย่างชัดเจน เทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจและใช้ได้ผลดี คือการนำเสนอเป็นแผนผังความคิด โดยให้สมาชิกจากทุกกลุ่มได้ช่วยกันคิดและบันทึกลงบนกระดาษหน้าชั้นเรียน แสดงขอบเขตที่จะศึกษาในปัญหานั้น ๆ

8.4 การเตรียมผู้เรียนให้เกิดความพร้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ ในการดำเนินการควรใช้วิธีการจัดกลุ่มโดยคณะเพศชายหญิงและความสามารถในการเรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานทางการเรียนของผู้เรียน

8.5 ในการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นจะมีความเหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ แต่ในบางเนื้อหาอาจยากเกินไป เช่นการคำนวณ

8.6 ระยะเวลาในการสอนควรยืดหยุ่นพอสมควร และค่อนข้างจะใช้เวลามากกว่าเวลาในหลักสูตรปกติ เพราะผู้เรียนจำเป็นต้องมีการระดมความคิด อภิปราย และค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

8.7 การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด ควรจัดให้เป็นการบูรณาการสู่สาระการเรียนรู้อื่นทั้งในด้านเนื้อหาและการประเมินผลจะเป็นการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อน เป็นการสืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งเดียวแต่สามารถตอบคำถามประเด็นจากหลายวิชา

8.8 การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ จะสร้างศักยภาพให้แก่ผู้เรียนที่สนใจใฝ่รู้เรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ตนเองศึกษาอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง และจดจำได้นานกว่าการบอกความรู้ของผู้สอน

8.9 การจัดการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องหารีวางแผนการจัดกิจกรรมนำเสนอขอความเห็นชอบจากผู้บริหาร โรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

8.10 ควรมีการสรุปหลังการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อถ่วงถ่วงการสร้าองค์ความรู้ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน โดยผู้สอนอาจช่วยผู้เรียนสรุป หรือเพิ่มเติมแก้ไขให้สมบูรณ์

จากบทบาทของผู้สอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปบทบาทผู้สอนได้ดังนี้ ครูผู้สอนควรมีบทบาทที่สำคัญ เริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดปัญหาที่น่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดหลากหลายเกี่ยวกับการตั้งสมมติฐานของปัญหา และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้ได้คำตอบเพื่อตอบสมมติฐาน โดยการดำเนินการแบบใช้กระบวนการกลุ่ม ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ อภิปรายผล เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำมาแก้ปัญหาพร้อมกันได้

1.7 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทบาทผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ดังที่ได้มีการออกแบบ หรือกล่าวถึงไว้ ดังนี้

มานิช ถาอ้าย (2541, อ้างถึงใน บงกช ปิงเมือง, 2547, น. 24-25) ได้ออกแบบการเรียนรู้ของนักเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง

1. นักเรียนจะได้รับการแนะนำเบื้องต้น ปัญหา จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อกำหนด ผลงาน คำถามนำ แบบประเมินผล เวลาที่จำกัด ข้อมูลของแหล่งวิทยาการ
2. นักเรียนจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 5-6 คน โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยที่ปรึกษา ถ้ากลุ่มมีปัญหา
3. นักเรียนในกลุ่มจะช่วยวิเคราะห์แยกแยะปัญหาออกเป็นประเด็นต่างๆ
4. นักเรียนหยิบยกแต่ละประเด็นปัญหาขึ้นพื้นฐานที่ละข้อ โดยศึกษาว่ามีต้นเหตุ ความเป็นมาอย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร ขั้นตอนนี้คือการตั้งสมมุติฐาน
5. นักเรียนต้องพยายามพิสูจน์สมมุติฐานที่คิดขึ้นมาใหม่เหล่านั้น
6. กลุ่มนักเรียนจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อที่เขายังไม่รู้ และต้องการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ จากนั้นนำไปตกลงกับครูผู้สอน ขอความคิดเห็น และความเห็นชอบจากครูผู้สอนแล้วจึงดำเนินการศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่สอง หลังจากได้รับทราบว่าจะต้องศึกษาเนื้อหาอะไร นักเรียนก็จะแยกย้ายไปศึกษาจากแหล่งวิทยาการที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดหาไว้ให้ เช่น ห้องสมุดค้นคว้าจากตำรา วารสาร ต่างๆ หรือใช้สื่อการสอน เช่น แถบบันทึกเสียง วีดิทัศน์ สไลด์ ฟลูป หรือจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งขั้นนี้จะใช้เวลาพอสมควร และเมื่อนักเรียนได้รับความรู้ถูกต้องแล้วจึงกลับมารวมกลุ่มกันอีกครั้ง

ขั้นตอนที่สาม คือการเรียนกลุ่มย่อยครั้งที่สอง ในการเรียนกลุ่มย่อยครั้งนี้ นักเรียนทุกคนจะร่วมอภิปรายถกเถียงถึงหัวข้อวิชาความรู้ที่ได้เรียนมาว่าตรงประเด็น ที่จะแก้ปัญหาได้อย่างไร หรือทำความเข้าใจกับปัญหาเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร เป็นอันจบวิธีการเรียนในปัญหาหนึ่ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 13) ได้เสนอบทบาทของผู้เรียน ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องปรับทัศนคติในบทบาทหน้าที่และการเรียนรู้ของตนเอง
2. ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

3. ผู้เรียนต้องได้รับการวางพื้นฐาน และฝึกทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสรุป การนำเสนอผลงานและการประเมินผล

4. ผู้เรียนต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 297-298) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นจนเกิดการค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบ ลักษณะของผู้เรียนที่จะทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จควรมี ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องมีความรู้เดิมที่เหมาะสมและเพียงพอกับปัญหาที่กำหนด หากผู้เรียนมีความรู้เดิมน้อยไป ไม่เหมาะสมกับปัญหา จะทำให้ผู้เรียนเกิดความยากลำบากและเสียเวลามากในการค้นพบคำตอบ

2. เนื่องจากเป็นการเรียนเป็นกลุ่มย่อย ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการทำงานกลุ่มและความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นในกลุ่มซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น เช่น บทบาทการเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น

3. เนื่องจากเป็นการเรียนเป็นกลุ่มย่อย ผู้เรียนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่มในการทำงาน

4. ผู้เรียนจะต้องมีทักษะความสามารถที่เป็นพื้นฐานในการทำงาน อาทิ ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการค้นหา เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต ทักษะการสัมภาษณ์ การค้นหาเอกสารต่างๆ การใช้ห้องสมุด

จากบทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยคิดว่าเป็นประเด็นที่สำคัญและจำเป็นประการหนึ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเกิดผลสำเร็จ เพราะบทบาทผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะองค์ความรู้ที่ได้เกิดจากบทบาทในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ อภิปรายผล และสังเคราะห์องค์ความรู้ร่วมกันของผู้เรียน ดังนั้น นับได้ว่าทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง หากผู้เรียนไม่สามารถแสดงบทบาทของตนในแต่ละขั้นตอนได้ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานก็ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้

1.8 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวทางการวัดผลและประเมินผลหลากหลายวิธี ซึ่งมีนักวิชาการและนักวิจัยได้นำเสนอไว้ ดังนี้

วัชรรา เล่าเรียนดี (2548, น. 99) ได้เสนอแนวทางการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. ให้เสนอรายงานการดำเนินการแก้ปัญหา ทั้งที่เป็นงานเดี่ยวและงานกลุ่ม
2. ตรวจสอบเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเอง ของนักเรียนแต่ละคน
3. ใช้แบบประเมิน โดยให้เพื่อนประเมินกันและกัน ซึ่งต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน
4. ให้แบบสังเกตประเมินผลระหว่างการเรียนรู้
5. ทดสอบด้วยการให้วิเคราะห์ปัญหา คิดหาแนวทางการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล โดยกำหนดปัญหาให้ปฏิบัติตามขั้นตอน
6. สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล
7. ใช้ข้อสอบ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554, น. 61-62) ได้นำเสนอการประเมินสมรรถภาพผู้เรียนจากการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักนั้นควรดำเนินการ ดังนี้

1. การประเมินความรู้ เป็นการประเมินความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าและการชี้แนะการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ประเมินจากการให้ผู้เรียนตอบคำถาม เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
2. การประเมินสมรรถภาพในการใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ เป็นการประเมินความสามารถในการค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งวิธีการประเมินทำได้ทั้งการให้ผู้เรียนประเมินตนเองหรือให้ผู้เกี่ยวข้องในการเรียนของนักเรียนร่วมประเมินด้วย
3. การประเมินสมรรถภาพในการชี้นำด้วยตนเอง เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ยอมรับตนเอง ประเมินตนเอง ตามความเป็นจริง
4. การประเมินสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนขณะอยู่ในกลุ่ม โดยกลุ่มจะเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันจากการช่วยกันทำงานและค้นคว้าหาความรู้

จากการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปการประเมินผลได้ดังนี้ การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถประเมินได้หลากหลายวิธีการ อาทิ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบทดสอบ

แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ ซึ่งรูปแบบในการประเมินอาจเป็นแบบรายบุคคล หรือรายกลุ่ม หรือทั้งแบบรายบุคคล และแบบรายกลุ่ม

1.9 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

นักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ดังนี้

ซอลัดคา ขวัญเมือง (2542, น. 192-193) ได้เสนอถึงข้อดีของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคแบบยึดปัญหาเป็นหลัก ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตลอดเวลา เป็นการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการแก้ปัญหา

2. ช่วยให้นักเรียนได้สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นการสร้างและผลิตผลงานด้วยตนเอง

3. ช่วยให้นักเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนานิสัยการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้

4. นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ กับตนเองหรือเพื่อนๆ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้

5. สามารถเลือกหน่วยเนื้อหาเหมาะสมสอดคล้องกัน ตามความต้องการหรือความสนใจของนักเรียน

6. ช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และการดำรงชีวิตในสังคม มีคุณลักษณะที่เป็นนักประชาธิปไตย รักการทำงานเป็นทีมและเห็นแก่ส่วนรวม

7. ช่วยฝึกการประเมินตนเองและกลุ่มย่อย เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

วัลลี สัตยาชัย (2547, น. 30-31) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ได้รับความเชื่อว่า จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา และทำให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ซึ่งได้จากการพิจารณาทฤษฎีการศึกษาที่ว่าด้วยเงื่อนไข 3 ประการที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้บังเกิดผลดี คือ

1. การกระตุ้นความรู้เดิม (activation of prior knowledge) โดยธรรมชาติของการเรียนรู้ มนุษย์เรานั้นจะใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ มาช่วยในการทำความเข้าใจและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

2. การเสริมความรู้ใหม่ที่เฉพาะเจาะจง (encoding specificity) ถ้าในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับของจริงที่จะต้องไปประสบพบเห็นในอนาคต จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ดี และยังเป็นกำลังใจให้ผู้เรียนมีความปรารถนาที่จะเรียน เพราะรู้ว่าเรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงในอนาคต

3. การต่อเติมความรู้ให้สมบูรณ์ (elaboration of knowledge) ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้อย่างเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น จดจำได้แม่นยำ และสามารถนำความรู้ต่างๆ ออกมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว ถ้าหากผู้เรียนมีโอกาสได้เสริมต่อความเข้าใจในข้อมูลดังกล่าวให้สมบูรณ์มากขึ้น ด้วยการถาม-ตอบ คำถาม การจดบันทึก การอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การสรุปข้อมูล ตลอดจนการตั้งสมมุติฐานและพิสูจน์สมมุติฐาน

สรุปได้ว่าประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนรู้วิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

1.10 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการดำเนินการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว และการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) ผู้วิจัยจึงได้นำสาระความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์บูรณาการรวมกันในการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้

1.10.1 กำหนดเนื้อหากิจกรรม จากองค์ประกอบแยกเป็นหัวข้อแต่ละด้าน ให้ครอบคลุมตามองค์ประกอบในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านความปลอดภัย 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.10.2 แบ่งย่อยเนื้อหาของแต่ละด้านเป็นกิจกรรมย่อย ได้รวม 8 กิจกรรม

1.10.3 ตั้งชื่อกิจกรรม

1.10.4 กำหนดแนวคิด ขอบข่ายเนื้อหา และจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรม

1.10.5 กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของกิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1) ขั้นตอนการดำเนินการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (สมร ทองดี, ปราณี รามสูต 2555, น. 49-51)

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้รับบริการอาจเล่นเกม บทบาทสมมติ ทำงานทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง ฟัง/อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าอดีต เล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 หรือหรือเขาตีความสิ่งนั้นว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับการเรียนรู้จากศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต โดยอาจทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตน จูงใจตนเองในการปฏิบัติตามแผน

2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550, น. 8)

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา

เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนได้และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจปัญหา ที่ต้องการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

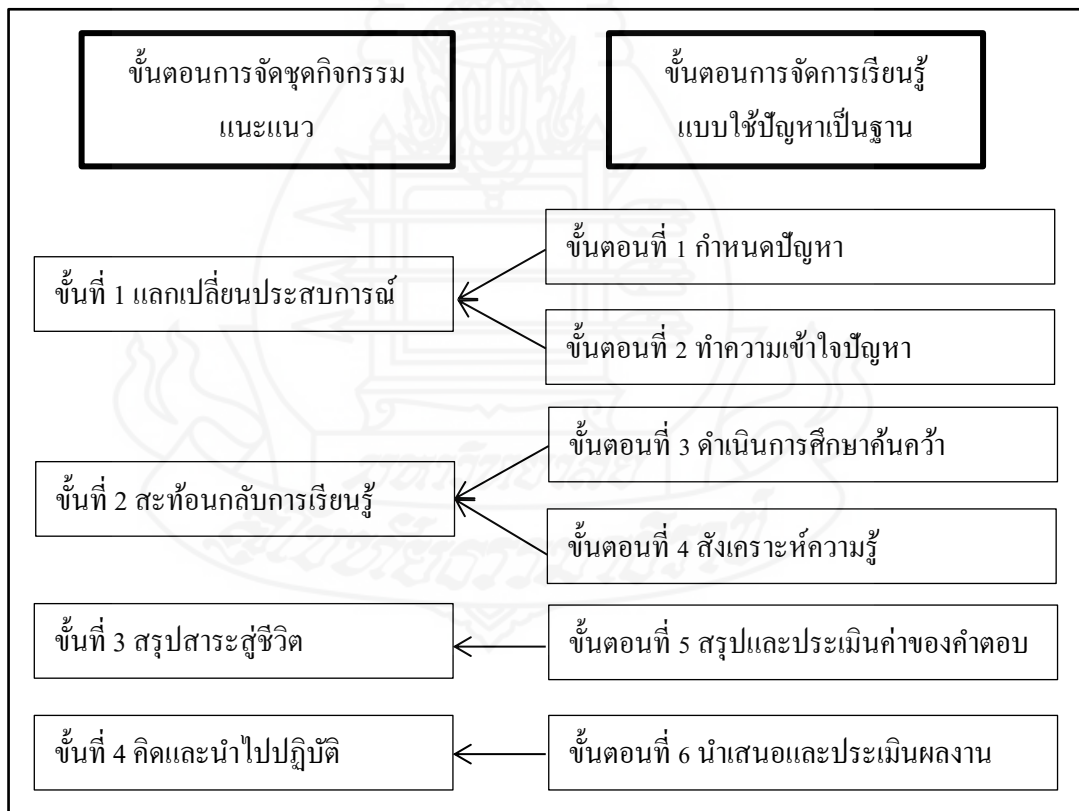
ขั้นตอนที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้อาจระบบขององค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน

ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการบูรณาการขั้นตอนในการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.10.6 นำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่สร้างขึ้นเสนอ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้น ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC)

1.10.7 นำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำมาใช้จัดกิจกรรมกับกลุ่มทดลอง

1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.11.1 งานวิจัยในประเทศ

มณฑนา บรรพสุทธิ์ (2553, น. 100-101) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหา เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตหลัง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ศุภมาส เทียนทอง (2553, น. 79-80) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถ ในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง หลังการจัดการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการทำโครงงาน และมีผลการเรียนรู้เรื่อง การถนอมอาหาร สูงขึ้นหลังการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

พรประพันธ์ เจริญพงศ์ (2554, น. 47) ได้ศึกษาผลการเรียนโดยใช้ปัญหา เป็นฐานที่มีต่อการคิดแบบคุณโทษและทางออกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาสังคม ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการ สอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการคิดแบบคุณโทษและทางออกหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องปัญหาสังคม สูง กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โนชสาชาติ มานะ (2555, น. 83-84) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.17/78.81 และนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ ด้วยชุดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คันแลป (Dunlap, 1977, อ้างถึงใน อรรถนพ ชุ่มเพ็งพันธ์, 2550, น. 66-67) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้แบบ Problem Based Learning: PBL เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีรากฐานบนทฤษฎีปัญญานิยม โดยการสอนเนื้อหาและทักษะผ่านทางปัญหาหรือสถานการณ์จริง ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Problem Based Learning: PBL มีผลทางบวกต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ชิน (Chin, 2004, อ้างถึงใน อรรถนพ ชุ่มเพ็งพันธ์, 2550, น. 66-67) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ Problem Based Learning: PBL กับการใช้คำถามของนักเรียนในการเรียนรู้ ซึ่งทำการศึกษาโครงการสอนตลอด 9 ปี ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา สมมติฐานการวิจัยคือ 1) แรงคลใจเพื่อการสร้างคำถามและปัญหา 2) ชนิดของคำถามที่นักเรียนตั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม 3) วิธีการแนะนำการตั้งคำถามในการสร้างความรู้ ข้อมูลได้มาจากการสังเกต การบันทึกภาคสนาม งานเขียนของนักเรียน การบันทึกเสียงและการบันทึกภาพ ผลการวิจัยพบว่าคำถามที่ถามจากความร่วมมือ และนำเสนอมี 2 ประเด็นคือ 1) กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนถูกขับเคลื่อนด้วยคำถาม 2) ความสามารถในการถามคำถามที่เหมาะสมและขอบเขตของการหาคำตอบ

แคนเดลา (Candela, 1998, p. 77, อ้างถึงใน พรประพันธ์ เจริญพงศ์, 2554, น. 36) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักกับการเรียนแบบบรรยายที่มีผลต่อคะแนนสอบในข้อสอบแบบตัวเลือกของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 73 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและกลุ่มที่เรียนแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ชอย ลินควิส และซอง (Choi, Lindquist, Song, 2014) ได้ศึกษาผลการใช้ปัญหาเป็นฐาน กับการบรรยายแบบดั้งเดิม มีที่ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลเกาหลี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้ มีนัยสำคัญกับความสัมพันธ์เชิงบวก แต่มีผลไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่ม นักเรียนกลุ่มการเรียนรู้แบบ PBL มีการปรับปรุงเพิ่มขึ้นจากการวัดความสามารถ ในขณะที่คะแนนของนักเรียนในกลุ่มการบรรยายแบบดั้งเดิมลดลงในเรื่องการแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนรู้ ($r = 0.71$ และ $r = .50$ ตามลำดับ , $p < 0.001$) การแก้ปัญหามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการเรียนรู้ ($r = .75$, $p < 0.001$)

พิชเชอร์ (Pilcher, 2014) ได้ศึกษาผลการใช้ปัญหาเป็นฐานในห้องอภิบาลทารกแรกเกิด ซึ่งมีการตรวจสอบและแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง นอกจากนี้ยัง เรียกว่า การเรียนรู้ตามโครงการ หรือการเรียนรู้การทำงาน PBL ได้รวมกลยุทธ์การเรียนรู้หลายอย่าง รวมทั้งการใช้กรณีศึกษาควบคู่กับการทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยตรง ผลการวิจัยพบว่า การใช้ PBL ทำให้ผู้เรียนมีการปรับปรุงทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้น ทักษะการคิดในระดับที่สูงขึ้น และปรับปรุงการทำงานร่วมกันได้

ซาค อิบาล และซาบี (Asad M, Iqbal K, Sabir M., 2015) ได้ศึกษาประสิทธิผลการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหาและทักษะการให้เหตุผลอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาแพทย์ การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการที่วิทยาลัยแพทย์ AI มหาวิทยาลัยกรุงอิสลามาบัด จำนวน 193 คน ผลการศึกษาพบว่า การเรียนการสอน ผ่าน PBLs ส่งผลต่อการแก้ปัญหาและทักษะการให้เหตุผล ของนักเรียน ร้อยละ 60 ในปีแรก และร้อยละ 71 ในปีที่ 2 ดีขึ้น นักศึกษาเห็นพ้องว่าการแสวงหาความรู้ และการประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาคำถามได้หลายทางเลือกจนได้รับการปรับปรุง พวกเขาายังสังเกตพบว่า พวกเขาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดแรงจูงใจภายใน และทักษะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานด้านเหตุผลทางคลินิกที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูงเพิ่มมากขึ้น PBLs เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการศึกษานานวิจัยทั้งในประเทศและในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวข้างต้น พบว่า การจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีการหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในด้านต่างๆ หรือพัฒนาทักษะการคิดได้

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546, น. 6) ได้กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา

และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนจะต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ไพศาล อ้นประเสริฐ (2551, น. 2) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่ครูทำให้นักเรียน ได้รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น ได้อย่างถูกต้อง มีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา รู้วิธีการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยใช้กระบวนการสอนแบบบูรณาการ โดยนำเอาเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมหรือการใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งการสอนในลักษณะนี้ครูมีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) มีหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ในการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แก่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงกิจกรรมจนเกิดประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากหลักการดังกล่าว อาจเรียกการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่มว่าเป็นการสอนกิจกรรมแนะแนวแบบ “จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน” (Structured Experience)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 3) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

บุญกุล บุญพิทักษ์ (2554, น. 22-23) ระบุว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถวางแผนชีวิตและปรับตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ธรรตญา ไตรรัตน์ (2555, น. 64) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดให้เพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับบริการ ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ เพื่อแก้ปัญหาด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

นพมาศ คงมีสุข (2556, น. 14) กิจกรรมแนะแนว หมายถึง การจัดกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อมโดยมีเครื่องมือและเทคนิคหลายๆ อย่างมารวมกัน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการเลือกอาชีพที่เหมาะสม สามารถพัฒนาและปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายของกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ

การแนะแนว โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม และมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนว มีนักวิชาการและนักวิจัยได้สรุปและให้ความหมายไว้ดังนี้

นันทการ อิมพอง (2552, น. 12) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือช่วยสอนที่เป็นสื่อประสม เช่นรูปภาพ วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง กรณีตัวอย่าง เอกสารที่บันทึกรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ เกม และการนำเทคนิคต่างๆ มาจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กระบวนการกลุ่ม บทบาทสมมติ การรายงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับ คำชี้แจงทั่วไป วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล โดยแผนกิจกรรม จะจัดไว้เป็นชุด ประกอบด้วย คู่มือครูและโปรแกรมกิจกรรม

กัลยดา ถนอมถิน (2553, น. 42) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นชุดหรือคู่มือ กิจกรรมแนะแนวที่มุ่งเน้นส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิไลวรรณ อนันต์ตะ (2554, น. 44) ได้กล่าวว่าชุดกิจกรรมแนะแนว มีลักษณะคล้ายกับชุดการสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว และเป็นสื่อที่ช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ธรรศญา ไตรรัตน์ (2555, น. 70) ได้กล่าวถึงความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึงมวลดประสิทธิภาพหรือเครื่องมือที่จัดให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติและค้นพบศักยภาพของตนเองจนบรรลุเป้าหมายตามขอบข่ายของงานแนะแนว เพื่อป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาและส่งเสริมพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ปิยะนาฏ นาสวรรณ (2556, น. 28) ได้ให้ความหมายของ ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง การรวมกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมไว้เป็นชุดเดียวกันอย่างเป็นระบบ มีสื่อและ กิจกรรมเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 53) ได้กล่าวถึงความหมายของ ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมา รวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว

ประกอบด้วย คู่มือครู ซึ่งมีคำชี้แจง แผนการจัดกิจกรรม สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง กระบวนการแนะแนวที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยจัดลำดับ รูปแบบ รายละเอียดของเนื้อหา ในกิจกรรมแนะแนวแต่ละเรื่องให้สอดคล้องเข้ากันเป็นชุดกิจกรรมแนะแนว โดยมีขั้นตอน กระบวนการต่างๆ รวมทั้งสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.3 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว

ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว มีนักวิจัยได้กล่าวไว้ ดังนี้

อุมาพร สงสุวรรณ (2551, น. 26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว ว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา ป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาของผู้รับบริการทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ขอบข่าย คือด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

นพมาศ คงมีสุข (2556, น. 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว ว่าสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับกลุ่มคนทั้งวัยเด็ก วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ให้ขอบข่าย ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยมีรูปแบบหลากหลายสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อาจเป็นกิจกรรมแนะแนวโดยตรง หรือผสมผสานในการเรียนการสอน การฝึกอบรมประชุมสัมมนาทั้งรายบุคคลและกลุ่ม เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับ ผู้รับบริการแนะแนวได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าของสังคมและ ประเทศชาติอีกด้วย

จากความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุป ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนวได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็น โปรแกรมการพัฒนา ผู้รับบริการได้ทุกระดับวัย และมีขอบข่ายทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยสามารถส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน

2.4 ประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนว

การดำเนินการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวมีประเภทหรือรูปแบบในการดำเนินการ อย่างหลากหลายดังที่ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530, น. 69-71) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครู สำหรับผู้สอนจะใช้สอนผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดเวลาการพูดให้น้อยลง และใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดการสอนในการนำเสนอเนื้อหา สื่อที่ใช้ อาจ ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ ฟิล์ม ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือสื่อที่จะนำมาใช้นี้ จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน หรือเรียกว่าชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มกิจกรรม สำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรม แต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้มักใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่นการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบรายบุคคล สำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ ความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม และสามารถจะประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ด้วย ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อย หรือ โมดูลได้

ซึ่งจากประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวมี 3 ประเภท คือ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครู 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบชุดกิจกรรม 3) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครูในการนำมาพัฒนาเพื่อจัดทำเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

2.5 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว

ในการดำเนินการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น มีองค์ประกอบในการดำเนินการ ดังนี้

กาญจนา จนาพิระกนิฐ์ (2550, น. 26) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจง การเตรียมการของผู้ให้บริการ แผนการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. กิจกรรมของผู้รับบริการ ซึ่งมี ใบงาน ใบความรู้ แบบทดสอบก่อน-หลัง สื่อและอุปกรณ์การจัดกิจกรรม

อุมพร สงสุวรรณ (2551, น. 26) ได้กล่าวว่า ชุดแนะแนว ควรมีรายละเอียดดังนี้

1. คู่มือผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คำชี้แจง การเตรียมตัวของผู้ให้บริการ และแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. คู่มือผู้รับบริการ ประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อน-หลัง
3. สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

จากองค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวได้ดังนี้ 1) คู่มือการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย โปรแกรมชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรม 2) สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 3) คู่มือการทำกิจกรรม ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงาน และแบบประเมินหรือแบบทดสอบ

2.6 แนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

มีนักวิชาการและนักวิจัยได้เสนอขั้นตอนหรือแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

ธีระ ชัยยุทธบรรยง (2533, น. 65, อ้างถึงใน สุพัฒนา ร่วมโพธิ์รี, 2546, น. 49-50)

ได้กล่าวถึงการสร้างชุดการแนะแนว ไว้ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับชุดการแนะแนวจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างโปรแกรมการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์และการประเมินผล
4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล
5. นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวตลอดจนเวลาที่ใช้
6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดแนะแนว เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545, น. 10-11, อ้างถึงใน อุไรวรรณ กิตตินนทิก 2556, น. 21) ได้กล่าวถึงแนวคิดหรือหลักการที่จะนำไปสู่การผลิตชุดกิจกรรม ไว้ดังนี้

แนวคิดที่ 1 เป็นแนวคิดตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยช่วยเหลือแนะนำตามความเหมาะสม

แนวคิดที่ 2 เป็นแนวคิดที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากที่เคยยึดครูเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแหล่งเรียนรู้มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนโดยใช้แหล่งความรู้จากสื่อต่างๆ ในรูปของชุดกิจกรรมซึ่งส่วนใหญ่ผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำแนวการเรียนรู้ให้

แนวคิดที่ 3 เป็นแนวคิดที่พยายามจะจัดระบบการผลิตและการใช้อุปกรณ์มาเป็นสื่อการสอนแบบประสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยนักเรียนในการเรียนรู้มากกว่าที่จะใช้/ช่วยครูในการสอน

แนวคิดที่ 4 เป็นแนวคิดที่พยายามจะสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างครูนักเรียนและสิ่งแวดล้อม โดยนำสื่อการสอนและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน

แนวคิดที่ 5 เป็นแนวคิดที่ยึดหลักการจิตวิทยาการจัดสภาพการเรียนรู้โดยให้นักเรียน ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

เป็นไท เทวินทร์ (2556, น. 54) ได้ระบุแนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ต้องมีการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก อันดับที่สองคือการสร้างโปรแกรมหรือชุดกิจกรรม และเครื่องมือที่ใช้วัดกิจกรรมแนะแนว และเครื่องมือที่ใช้วัดกิจกรรมแนะแนว คือแบบประเมินชุดกิจกรรม อันดับที่สามคือ การหาประสิทธิภาพของทั้งชุดกิจกรรมแนะแนว และเครื่องมือที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว อันดับที่สุดคือ การนำชุดกิจกรรมแนะแนวและแบบประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวไปทดลองใช้ (try out) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และอันดับสุดท้ายคือ การนำชุดกิจกรรมแนะแนว และแบบประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จากแนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ได้ดังนี้ คือ 1) ก่อนดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ควรที่จะมีการศึกษาวรรณกรรมหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมแนะแนว 3) มีการตรวจสอบและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวจากผู้เชี่ยวชาญ และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 4) นำชุดกิจกรรมแนะแนวไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง 5) นำชุดกิจกรรมแนะแนวใช้กับกลุ่มทดลองในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

การแนะแนวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนให้งานการจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

รวิวรรณ ชินตระกูล (2539, น. 70-71) กล่าวถึงประโยชน์ของการแนะแนวไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การแนะแนวช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อมรอบตัวรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้เหมาะสมทั้งด้านการศึกษา และอาชีพมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถเผชิญปัญหา และความจริง คุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาสูงสุด ซึ่งเป็นจุดประสงค์ของการศึกษา อีกทั้งช่วยให้รู้จักและเข้าใจบุคคลอื่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี สามารถทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. การแนะแนวช่วยให้นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสังคม รู้แนวทางการศึกษาต่อ รู้คุณค่าของการประกอบอาชีพ การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นพร้อมทั้งมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไปพร้อมกันอย่างถูกวิธี

3. การแนะแนวช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนดีขึ้น สามารถจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ ครูสามารถรู้เหตุผลแห่งพฤติกรรมของนักเรียนสามารถหาแนวทางขจัดปัญหาให้นักเรียนได้ ทำปัญหาในการจัดการเรียนการสอนลดลง

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541, น. 20-21) ได้ระบุถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว ว่ามีความหลากหลาย จึงเสนอประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

4. ช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่มีคุณค่าจากครูแนะแนว
5. ช่วยให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครู
6. ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง
7. ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี
8. ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในตนเองอย่างแท้จริง
9. ช่วยให้ครูแนะแนวได้มีโอกาสนพปะกับนักเรียนเป็นกลุ่มอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง
10. ช่วยให้ครูแนะแนวมีโอกาสให้ข้อมูล
11. ช่วยให้ครูแนะแนวมีโอกาสใช้เทคนิคต่างๆ

12. ช่วยให้ครูแนะแนวได้ทราบถึงความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคนอย่างถูกต้อง
13. ช่วยให้ครูแนะแนวได้รู้จักนักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ
14. ช่วยให้การจัดบริการแนะแนวทุกบริการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
15. ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ
16. ช่วยลดปัญหาความประพฤตินักเรียน
17. ช่วยให้การจัดการเรียนและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
18. ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูแนะแนวและผู้ปกครอง
19. ช่วยให้ชุมชนได้รับความสนใจจากนักเรียน
20. ช่วยให้ประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี

จากประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน ซึ่งมีขอบข่ายเนื้อหาในการพัฒนา 3 ด้าน คือ (1) ด้านการศึกษา (2) ด้านอาชีพ (3) ด้านส่วนตัวและสังคม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

กัลยดา ถนอมถิ่น (2553, น. 89) ได้ศึกษาการศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการควบคุมตนเองด้านการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีการควบคุมตนเองด้านการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวม และรายด้าน การยับยั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความอดทนเมื่อเผชิญความยากลำบากในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครูแตกต่างกัน มีการควบคุมตนเอง ด้านการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลวรรณ อนันต์ตะ (2554, น. 80-86) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านลำ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลัง

ระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชรรสญา ไตรรัตน์ (2555, น. 112-117) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤทธิเดช จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกทักษะการคิดมีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 โดยมีค่าเฉลี่ย 78.90/76.10 และมีคะแนนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อฝึกทักษะการคิดสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

โกสุมาวดี จิตเกษม (2555, น. 114-119) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบวกแก่ผู้ติดยาเสพติด ในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ของสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ติดยาเสพติดกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีการพัฒนาการคิดเชิงบวกสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระยะติดตามผล ผู้ติดยาเสพติดในกลุ่มทดลองมีการคิดเชิงบวก สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชญญา บุญรักษ์ (2556, น. 114-120) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรม และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้การให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.8.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคโครแมน (Macroman, 1975, p. 109, อ้างถึงใน สุพัตรา เขียวหวาน, 2556, น. 23) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอนและกิจกรรมกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนร่วมกับกิจกรรมกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามากกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เทอร์ค (Turk, 1985, p. 2436, อ้างถึงใน ปิยะนาฏ นาสूरณ, 2556, น. 32) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาวิธีการในการฟังจังหวะและทำนองดนตรีของนักเรียนโดยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ พบว่า หลังการใช้ชุดการสอนนักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจจังหวะและทำนองดนตรีได้เร็วขึ้น

วิลสัน (Wilson, 1989, p. 416, อ้างถึงใน ปิยะนาฏ นาสूरณ, 2556, น. 32) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลของการใช้ชุดการสอนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ของเด็กพิการ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ชุดการสอนทำให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์มากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนวข้างต้น พบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาประเภทหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ได้ และสะดวกสำหรับครูผู้สอนที่สามารถศึกษาและเตรียมการสอนได้จากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

3.1 ความหมายการคิดแก้ปัญหา

การคิดแก้ปัญหามีนักวิชาการ และนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สมบัติ การจนารักษ์พงศ์ (2545, น. 8) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหว่าเป็นกระบวนการทางปัญญา ที่ผู้ที่จะแก้ปัญหาได้คือนั้น ต้องระบุนปัญหาได้ชัดเจนคิดหาทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายทาง แล้วตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุดมาใช้แก้ปัญหา เป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่ต้องใช้ควบคู่กับการตัดสินใจเสมอเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมและดีที่สุด นักการศึกษาเสนอแนะว่าในการแก้ปัญหานี้ อาจใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาเช่นเดียวกับการแสวงหาความรู้ของนักวิทยาศาสตร์ก็ได้

วนิช สุธารัตน์ (2547, น. 94) ได้สรุปความหมายของการคิดแก้ปัญหาได้ว่าเป็นวิธีการคิดแบบหนึ่งด้วยการนำความรู้ ทักษะจากประสบการณ์เก่า มาสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ อย่างมีระบบมีขั้นตอน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องสำหรับการจัดการกับสิ่งเร้าใหม่ เมื่อใดที่สามารถจัดการกับสิ่งเร้าใหม่ได้สำเร็จก็ถือว่าการแก้ปัญหาเกิดขึ้นแล้ว

สุวิทย์ มูลคำ (2553, น. 135) ได้ให้ความหมายของการคิดแก้ปัญหา หมายถึงความสามารถทางสมองที่จะคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงสิ่งต่างๆ ที่เป็นปมประเด็น

สำคัญที่ทำให้สภาวะความไม่สมดุลเกิดขึ้น โดยพยายามหาหนทางคลี่คลายขจัดปัดเป่าประเด็นสำคัญเหล่านั้นให้กลับเข้าสู่สภาวะสมดุล หรือสภาวะที่เราคาดหวัง

มาลิณี จุโฑปะมา (2554, น. 163) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหา เป็นวิธีการคิดแบบหนึ่งด้วยการนำความรู้ทักษะจากประสบการณ์เก่า มาสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่อย่างมีระบบ มีขั้นตอน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องสำหรับการจัดการกับสิ่งเร้าใหม่ เมื่อใดที่สามารถจัดการกับสิ่งเร้าใหม่ได้สำเร็จก็ถือว่าการแก้ปัญหาเกิดขึ้นแล้ว

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2555, น. 138) ได้สรุปความหมายของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การนำประสบการณ์เดิมที่เกิดจากการเรียนรู้มาเป็นพื้นฐานการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ โดยมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการแก้ปัญหาให้บรรลุเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของบุคคลจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ วุฒิภาวะทางสมอง ประสบการณ์ ความสนใจ สติปัญญา ความพร้อมแรงจูงใจ อารมณ์และสภาพแวดล้อม

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 161) ได้ให้ความหมายของการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การคลี่คลายช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่ต้องการให้เคลงโดยใช้วิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม การคิดแก้ปัญหา จึงเป็นกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องหรือสิ่งต่างๆ ที่คอยก่อกวน สร้างความรำคาญ สร้างความยุ่งยาก สับสนและความวิตกกังวล และพยายามหาหนทางคลี่คลายสิ่งเหล่านั้นให้ปรากฏ และหาหนทางขจัดปัดเป่าสิ่งที่เป็นปัญหาก่อความรำคาญ ความวิตกกังวล ความยุ่งยากสับสนให้หมดไป

จากความหมายของการคิดแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการคิดแก้ปัญหา หมายถึง ทักษะกระบวนการคิดวิธีการหนึ่งที่ทำให้สามารถคิดแก้ปัญหาต่างๆ ได้ โดยผ่านกระบวนการ ซึ่งบุคคลสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้

3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

โพลยา (Polya, 1957, อ้างถึงใน สุภาพร จันทร์กลัด, 2540, น. 19-20) ได้เสนอขั้นตอนสำหรับการคิดแก้ปัญหาไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจในปัญหา พยายามเข้าใจสัญลักษณ์ต่างๆ ในปัญหา สรุป วิเคราะห์แปลความหมาย ทำความเข้าใจให้ได้ว่าจะถามอะไร ข้อมูลที่โจทย์ให้มามี อะไรบ้าง เพียงพอหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการคิดแก้ปัญหา แยกแยะปัญหาออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อสะดวกต่อการลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาและวางแผนว่าจะใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา

เช่น การลองผิดลองถูก การหารูปแบบ การหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ตลอดจนความคล้ายคลึงของปัญหาเดิม

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำตามแผน เป็นขั้นที่ดำเนินการคิดแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ถ้าขาดทักษะใด จะต้องเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลดี ขั้นนี้จะรวมถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบวิธีการและตอบคำถาม เพื่อให้แน่ใจว่าถูก

รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอรัเรนซ์ (Torrance' Future Problem Solving Instructional Model) (ทีศนา แคมมณี, 2551, น. 254-255)

ทอเรนซ์ (Torrance) ได้นำองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) การคิดยืดหยุ่น (flexibility) การคิดริเริ่ม (originality) มาใช้ประกอบกระบวนการคิดแก้ปัญหาและการใช้ประโยชน์จากกลุ่มซึ่งมีความคิดหลากหลายโดยเน้นการใช้เทคนิคระดมสมองเกือบทุกขั้นตอน รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักรู้ในปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเรียนรู้ที่จะคิดแก้ปัญหาาร่วมกันช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดจำนวนมาก โดยมีกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การนำสภาพการณ์อนาคตเข้าสู่ระบบการคิด นำเสนอสภาพการณ์อนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้การคิดคล่องแคล่ว การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม และจินตนาการในการทำนายสภาพการณ์อนาคตจากข้อมูล ข้อเท็จจริง และประสบการณ์ของตน

ขั้นที่ 2 การระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหา จากสภาพการณ์อนาคตในขั้นที่ 1 ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่าอาจจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้างในอนาคต

ขั้นที่ 3 การสรุปปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ผู้เรียนนำปัญหาที่วิเคราะห์ได้มาจัดกลุ่ม หรือจัดความสัมพันธ์เพื่อกำหนดว่าอะไรเป็นปัญหาหลัก อะไรเป็นปัญหารอง และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ขั้นที่ 4 การระดมสมองหาวิธีแก้ปัญหา ผู้เรียนร่วมกันคิดวิธีแก้ปัญหาโดยพยายามคิดให้ได้ทางเลือกที่แปลกใหม่จำนวนมาก

ขั้นที่ 5 การเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เสนอเกณฑ์หลายๆ เกณฑ์ที่จะใช้ในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาแล้วตัดสินใจเลือกเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในแต่สภาพการณ์ต่อไปจึงนำเกณฑ์ที่คัดเลือกไว้ มาใช้ในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยพิจารณาถึงน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์แต่ละข้อด้วย

ขั้นที่ 6 การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาอนาคต ผู้เรียนนำวิธีการแก้ปัญหาอนาคตที่ได้มาเรียบเรียงอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมข้อมูลที่จำเป็น คิดวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมและนำเสนออย่างเป็นระบบน่าเชื่อถือ

การจัดการเรียนรู้ที่ฝึกความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สามารถจัดตามขั้นตอนตามแนวคิดของนักการศึกษาแต่ละท่าน (สุคนธ์ ลิขิตพานนท์, 2555, น. 154-155) คือ

การจัดการเรียนรู้ให้คิดแก้ปัญหาตามขั้นตอนการคิดแก้ปัญหของบลูม (Bloom) ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 เมื่อนักเรียนได้พบปัญหา นักเรียนจะคิดหาสิ่งที่เคยพบที่เกี่ยวกับปัญหา ในขั้นนี้ครูก็จะนำสถานการณ์ที่เป็นปัญหามาให้นักเรียนศึกษา เช่น สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

ขั้นที่ 2 นักเรียนจะใช้ผลจากขั้นที่หนึ่งมาสร้างรูปแบบของปัญหาขึ้นมาใหม่ ในขั้นนี้นักเรียนจะสามารถกำหนดปัญหาขึ้นมาใหม่ ต่อเนื่องจากขั้นที่ 1 เช่น นักเรียนอาจกำหนดเกี่ยวกับปัญหาอากาศเป็นพิษ น้ำเสีย ฯลฯ

ขั้นที่ 3 จำแนกแยกแยะปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนจะวิเคราะห์ว่าปัญหาอากาศเป็นพิษนั้นเนื่องจากสาเหตุใดบ้าง

ขั้นที่ 4 การเลือกใช้ทฤษฎี หลักการ ความคิด และวิธีการที่เหมาะสมกับปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหปัญหอากาศเป็นพิษ

ขั้นที่ 5 การใช้ข้อสรุปของวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนจะเลือกวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมมาใช้ในการแก้ปัญหอากาศเป็นพิษ

ขั้นที่ 6 ผลที่ได้จากการแก้ปัญหา เมื่อดำเนินการตามวิธีการแก้ปัญหาซึ่งนักเรียนสามารถไปทำโครงการแก้ปัญหอากาศเป็นพิษในโรงเรียนแล้ว ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย

การจัดการเรียนรู้ตามวิธีการคิดแก้ปัญหาของดิวอี้ (Dewey) มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นการรับรู้และเข้าใจปัญหา

ในขั้นนี้ครูจะนำสถานการณ์ในแบบที่ครูเตรียมมาให้ให้นักเรียนพิจารณาว่ามีปัญหาสำคัญคืออะไร หรือครูจะนำข่าว บทความมาให้ให้นักเรียนพิจารณาสภาพปัญหาที่ได้ เช่น ผลกระทบของตำบลไม่เป็นที่นิยมของตลาด

2. **ขั้นวิเคราะห์ปัญหา** เป็นการพิจารณาว่าสิ่งใดบ้างเป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหา ครูจะฝึกนักเรียนให้วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่ผลิตภัณฑ์ของตำบลไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดว่ามีสาเหตุอะไรบ้าง โดยมีการแยกแยะหาส่วนประกอบของปัญหา สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา และตัดประเด็นที่ไม่ใช่ปัญหาออก จนได้ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร เช่นสรุปได้ว่าสาเหตุจากขาดการประชาสัมพันธ์

3. **ขั้นเสนอแนวทางแก้ปัญหา**

เมื่อหาสาเหตุที่แท้จริงแล้ว ก็รวบรวมข้อมูลความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหา และตัดสินใจว่าแนวทางที่แท้จริงควรใช้วิธีการใด กล่าวคือ มีการสร้างสมมติฐานเพื่อเป็นประเด็นหรือแนวทางในการแก้ปัญหา โดยกำหนดว่าการใช้แผ่นโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ตำบลจะช่วยให้คนรู้จักและสนใจซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น

4. **ขั้นตรวจสอบผล**

เมื่อมีการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่กำหนดแล้ว ก็ต้องตรวจสอบผลที่ได้รับว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็สามารถเสนอวิธีแก้ปัญหาใหม่ จนกว่าจะได้วิธีการที่ถูกต้องที่สุด ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนอาจทำโครงการเกี่ยวกับการผลิตโปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ตำบลก็ได้ เป็นภาคปฏิบัติ เพื่อได้ผลการดำเนินงานว่าเป็นตามสมมติฐานหรือไม่ หรือนักเรียนอาจจะปฏิบัติจริงตามแนวทางที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 3

5. **ขั้นการนำไปประยุกต์ใหม่**

เมื่อนักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้วก็สามารถเสนอวิธีการนำไปประยุกต์ในเหตุการณ์อื่นๆ อีก

บรูเนอร์ (Bruner, 1966, น. 123-124) ได้อธิบายขั้นตอนต่างๆ ในการคิดแก้ปัญหา ดังนี้

ขั้นที่ 1 รู้จักปัญหา เป็นขั้นที่บุคคลรับรู้สิ่งเร้าที่ตนกำลังเผชิญอยู่ว่าเป็นปัญหา

ขั้นที่ 2 แสวงหาเค้าเงื่อน เป็นขั้นตอนที่ระลึกลึถึงประสบการณ์เดิม

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้อง เป็นขั้นตอนที่ตอบสนองในลักษณะของการจัดประเภทหรือแยกโครงสร้างของเนื้อหา

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจตอบสนองที่สอดคล้องกับปัญหา

เวียร์ (Weir, 1974, p. 18) ได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การตั้งปัญหา

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่ 3 การเสนอวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบผลลัพธ์

3.3 องค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหา

การคิดแก้ปัญหามีองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อให้การคิดแก้ปัญหามองบุคคลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

รุ่งชีวา สุขดี (2531, น. 34) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหามองแต่ละบุคคลยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ ด้านด้วยกัน คือ

1. ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลหรือความรู้เดิม
2. วุฒิภาวะของสมองและความสามารถทางสติปัญญา
3. สภาพการณ์ที่แตกต่างกัน
4. กิจกรรมและความสนใจของแต่ละคนที่มีต่อปัญหาหนึ่ง
5. ความสามารถในการมองเห็นลักษณะร่วมกันของสิ่งเร้าทั้งหมด

สุวิทย์ มูลคำ (2547, น. 32) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา มีดังนี้

1. ปัญหา
2. กระบวนการแก้ปัญหา
3. ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรอสนิคเคิลและบรูคเนอร์ (Grossnickle and Brueckner, 1959, อ้างถึงใน สุคนธ์สินธพานนท์, 2555, น.140) กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาต้องเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก
2. เป็นปัญหาที่สามารถทำการแก้ไขได้
3. ปัญหานั้นอยู่ในขอบเขตที่ชัดเจนที่เด็กแต่ละคนสามารถเข้าใจได้
4. เด็กจะเสนอวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้
5. เด็กได้รับการแนะนำจากครูในการวางแผนการแก้ปัญหา การเก็บรวบรวม

ข้อมูล และการประเมินผล

6. นำวิธีการต่างๆ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. เด็กจะนำกระบวนการแก้ปัญหาที่วางแผนไว้แล้วนั้นมาใช้ในสถานการณ์ที่เป็น

ต้นกำเนิดของปัญหาที่เกิดขึ้น

8. สรุปการแก้ปัญหา

มอร์แกน (Morgan, 1978, อ้างถึงใน สุคนธ์ สนิทพานนท์, 2555, น.139) สรุปความสามารถในการแก้ปัญหามนุษย์ต่างกัน เนื่องจากองค์ประกอบ ต่อไปนี้

1. สติปัญญา ผู้มีสติปัญญาคิดแก้ปัญหาคิดดี
2. แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแนวทางในการคิดแก้ปัญหาคิด
3. ความพร้อมในการแก้ปัญหาคิดใหม่ๆ ความพร้อมในการแก้ปัญหาคิดนั้นเนื่องจากประสบการณ์ที่มีมาก่อน
4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาคิดได้อย่างเหมาะสม

จากองค์ประกอบการคิดแก้ปัญหาคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญได้ ดังนี้ 1) ปัญหาคิด 2) สติปัญญาของผู้แก้ปัญหาคิด 3) วิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาคิด 4) ผลการแก้ปัญหาคิด

3.4 แนวทางการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาคิด

การส่งเสริมการคิดในการแก้ปัญหาคิด ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้

สายหยุด สมประสงค์ (2523, อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2547, น. 20) ได้กล่าวไว้ว่าการที่เด็กสามารถแก้ปัญหาคิดได้นั้น ผู้สอนต้องจัดสภาพการณ์ภายนอก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเหล่านั้นแก้ปัญหาคิด เช่น

1. จัดสถานการณ์ใหม่ๆ ที่มีวิธีการแก้ปัญหาคิดได้หลากหลายวิธี เพื่อให้ผู้เรียนฝึกฝนในการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาคิด
2. ปัญหาคิดที่ผู้สอนนำมาให้ฝึกฝนนั้น นอกจากจะเป็นปัญหาคิดแปลกใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่เคยประสบมาก่อนแล้ว ก็ควรเป็นปัญหาคิดที่ไม่พ้นวิสัยของผู้เรียนที่จะแสดงความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคิดได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ปัญหาคิดนั้นต้องอยู่ในกรอบของทักษะทางเชาวน์ปัญหาคิด
3. การฝึกแก้ปัญหาคิด ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจปัญหาคิดให้ถ่องแท้เสียก่อนว่าเป็นปัญหาคิดเกี่ยวกับอะไร และถ้าเป็นปัญหาคิดใหญ่ก็แตกออกเป็นปัญหาคิดย่อยๆ แล้วคิดแก้ปัญหาคิดย่อยแต่ละปัญหาคิด
4. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนหรือสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสภาพภายนอกของผู้เรียนให้เป็นไปในทางที่เปลี่ยนแปลงได้ไม่ตายตัว ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้างในบทบาทต่างๆ
5. ให้ออกาสผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอ โดยผู้สอนไม่ควรบอกวิธีการแก้ปัญหาคิดตรงๆ แก่ผู้เรียน

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2555, น.146) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา ดังนี้

1. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานหรือทำกิจกรรมอยู่เสมอ การทำงานหรือทำกิจกรรมจะช่วยสร้างประสบการณ์เพิ่มขึ้น และจะมีหนทางในการคิดแก้ปัญหามากขึ้น
2. ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เมื่อครูได้ให้ความรู้แก่นักเรียนแล้วควรได้ทดลองปฏิบัติจริง หรือถ้าเรื่องนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ก็อาจให้แก้ปัญหาโดยการทดสอบความรู้้นั้นด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นการฝึกให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา
3. ฝึกให้นักเรียน เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้มีความเชื่อมั่น
4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิจารณ์ กำหนดวิธีการคิดแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหา โดยกำหนดวิธีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ออกเป็นส่วนๆ ได้แก่ การกำหนดปัญหา รวบรวมข้อเท็จจริง ตั้งสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน ประเมินผล
5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์-สังเคราะห์ และฝึกให้นักเรียนออกความคิดเห็น การฝึกให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ความคิดของตนเอง แต่ครูจะต้องช่วยเหลืออยู่เสมอ เพราะนักเรียนอาจแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ได้
6. จัดสิ่งเร้าหรือมีการกระตุ้นที่ดีจัดสถานการณ์ใหม่ หรือเสนอปัญหาหรือประเด็นที่ท้าทายน่าสนใจ และมีวิธีการแก้ปัญหาได้หลายวิธีมาให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหา และปัญหาที่หยิบยกมาให้นักเรียนฝึกนั้น นักเรียนต้องยังไม่เคยประสบมาก่อน และอยู่ในวิสัยที่นักเรียนจะสามารถแก้ปัญหาได้ การฝึกแก้ปัญหานั้นครูควรได้ชี้แนะให้นักเรียนตีปัญหาให้แตกก่อน ถ้าเป็นปัญหาใหญ่ก็แตกเป็นปัญหาย่อยๆ ก็ตาม แล้วคิดแก้ปัญหาย่อยแต่ละปัญหา การฝึกฝนให้นักเรียนแก้ปัญหาใดๆ ก็ตาม ครูไม่ควรบอกวิธีแก้ปัญหาให้ตรงๆ
7. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ หรือจัดสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสภาพภายนอกของนักเรียนเป็นไปในทางเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง มีอิสระในการคิด กล้าคิด กล้าแสดงออก

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 169-170) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีดังนี้

1. การให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ทำให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัย มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมองโลกในแง่ดี
2. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจ เพื่อช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต โดยการจัดประสบการณ์ให้มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อการรับรู้ในทุกด้าน มีผู้ใหญ่คอยให้การสนับสนุนและคอยดูแลช่วยเหลือ
4. ส่งเสริมให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งจะเป็นพื้นฐานด้านบุคลิกภาพ คือ ความเชื่อมั่นในตนเองอันจะส่งผลต่อการคิดแก้ปัญหาของเด็ก
5. แสดงความชื่นชมเมื่อเด็กทำในสิ่งที่ดีงามและทำให้เด็กเกิดความมั่นใจเมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงามอันจะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
6. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดแก้ปัญหาของเด็ก ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และมีบรรยากาศที่ทำให้เด็กได้รู้สึกสบายใจ ไม่เคร่งเครียด สภาพแวดล้อมดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการคิด
7. การฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้นักเรียนนั้น สามารถฝึกได้หลายรูปแบบ เช่น
  - 7.1 ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาจากบทความ ครูจะต้องเลือกบทความหลายๆ ลักษณะมาให้นักเรียนอ่านแล้วตอบคำถามเพื่อฝึกทักษะการคิดตามขั้นตอนของการแก้ปัญหา
  - 7.2 ฝึกทักษะการแก้ปัญหาจากภาพ ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพต่างๆ ที่แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขที่ถูกต้อง
  - 7.3 ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด เป็นสถานการณ์ซึ่งใกล้เคียงกับชีวิตจริง
  - 7.4 ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานหรือทำกิจกรรมอยู่เสมอ โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด
  - 7.5 ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง
  - 7.6 ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีเหตุผล ให้มีความเชื่อมั่น
  - 7.7 ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิจารณ์ กำหนดวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหา โดยกำหนดวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์ออกเป็นขั้นๆ ได้แก่ การกำหนดปัญหา รวบรวมข้อเท็จจริง ตั้งสมมุติฐาน ทดสอบสมมุติฐาน การประเมินผล
  - 7.8 ฝึกให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์-สังเคราะห์ และฝึกให้รู้จักออกความเห็น
  - 7.9 จัดสิ่งเร้าหรือมีการกระตุ้นที่ดี จัดสถานการณ์ใหม่ หรือเสนอปัญหาหรือประเด็นที่ท้าทายน่าสนใจ และมีวิธีแก้ปัญหาได้หลายวิธีมาให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหา
  - 7.10 การฝึกฝนให้นักเรียนแก้ปัญหาใดๆ ก็ตาม ครูไม่ควรบอกวิธีการแก้ปัญหาโดยตรง

7.11 ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหากรณีศึกษา ครูเลือกหรือเขียนกรณีศึกษาที่เป็นปัญหาในสังคมทั่วไป แล้วตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา

7.12 ฝึกการคิดแก้ปัญหาจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิดีทัศน์ ซีดี ภาพนิ่ง เพลง บทประพันธ์ต่างๆ ฯลฯ แล้วตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา

จากแนวทางการส่งเสริมการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมการแก้ปัญหามาให้นักเรียนได้ดังนี้ 1) การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และมองโลกในแง่ดีกับนักเรียน 2) การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจ 3) ฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต โดยการจัดประสบการณ์ให้มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 3) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยเหลือตนเองให้เหมาะสมกับพัฒนาการของวัย 4) ชื่นชมเมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ดีงาม จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ 5) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดแก้ปัญหาของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 6) ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้นักเรียน

3.5 การฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา

รูปแบบการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหามีหลายรูปแบบ ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอไว้ ดังนี้

การฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้นักเรียน สุคนธ์ สินธพานนท์ (2555, น. 147) ได้กล่าวว่าสามารถฝึกได้หลายรูปแบบ เช่น

1. ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาจากบทความ ครูจะต้องเลือกบทความหลายๆ ลักษณะมาให้นักเรียนอ่านแล้วตอบคำถามเพื่อฝึกทักษะการคิดตามขั้นตอนของการแก้ปัญหา
2. ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา ครูเลือกหรือเขียนกรณีศึกษาที่เป็นปัญหาในสังคมทั่วไป แล้วตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา
3. ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาจากภาพ ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพต่างๆ ที่แสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขที่ถูกต้อง
4. ฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด เป็นสถานการณ์ซึ่งใกล้เคียงกับชีวิตจริง เพื่อฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะในการคิดแก้ปัญหา

Eberle & Stanish (1996, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, น. 171-174) ได้นำเสนอการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กและเยาวชน มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตระหนักรู้ปัญหา (Sensing Problem and Challenges)
2. ขั้นค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือขั้นรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายปัญหา (Data Finding)
3. ขั้นกำหนดปัญหา (Problem Finding)

4. ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา (Idea Finding)
5. ค้นหาคำอธิบายและเลือกวิธีการแก้ปัญหา (Solution Finding)
6. ขันยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ปัญหา (Acceptance Finding)

ในการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาทั้ง 6 ขั้นตอนนั้น จะต้องฝึกฝนทีละขั้นตอนตามลำดับ ตั้งแต่ขั้นที่ 1 เรื่อยไปจนถึงขั้นที่ 6 เพราะในแต่ละขั้นตอนจะมีลำดับและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป นอกจากนี้ เป้าหมายในการฝึกแต่ละขั้นตอนก็แตกต่างกัน และเน้นหนักทักษะที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นในการฝึกจึงไม่ควรยกเว้นหรือข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งด้วย ในการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาทั้ง 6 ขั้นตอน มีดังนี้

1. ขั้นตระหนักรู้ปัญหา (Sensing Problem and Challenges) เป็นขั้นต้นตัวและตระหนักรู้ถึงสิ่งที่ทำให้เป็นปัญหา อยากจะทำบางสิ่งบางอย่างให้ดีขึ้น สามารถกำหนดสิ่งที่ประเด็นปัญหา ขั้นนี้เป็นการฝึกฝนเพื่อรู้ว่า ตัวการที่ทำให้เกิดความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ข้องคับใจนั้นคืออะไร เป็นขั้นที่ฝึกฝึกให้มองเห็นสิ่งหรือสัญญาณอันตรายมองและสังเกตและพิจารณาสิ่งที่เป็นปมปัญหาอย่างไ้ตรงตรง มีสติและพิจารณาว่า เหตุใด จึงเป็นเช่นนั้น หรือเกิดสิ่งนั้น

การตระหนักรู้ปัญหา หมายถึง

- 1.1 การที่เราารู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่าง ซบถ่อถวน หรือทำความรำคาญให้แก่เรา
- 1.2 การที่เราารู้สึกยุ่งยากและทำได้ไม่่ง่ายเลยที่จะเพิกเฉย
- 1.3 การที่เราพิจารณา และสังเกตเห็นสิ่งต่างๆ ที่ผิดสังเกตอย่างมีสติ
- 1.4 การที่เราปรารถนาอยากใ้บางสิ่งบางอย่างดีขึ้น
- 1.5 การที่เราู้สึกสับสน วุ่นวายใจ ไม่รู้แน่ว่าจะทำอย่างไรดี
- 1.6 การที่เราู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่จะต้องทำ

2. ขั้นรวบรวมข้อมูล (Data Finding หรือ Fact Finding) หรือขั้นค้นหาสาเหตุของปัญหา เป็นขั้นพิจารณาถึงสิ่งที่ทำให้เราเกิดความวิตกกังวล สับสน วุ่นวายใจ เมื่อพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบและมองเห็นปมปัญหาแล้ว จะต้องค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูล สอบถาม ค้นคว้าสิ่งทีคิดว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาได้มากที่สุดและจัดเรียงข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ เพื่ออธิบายสภาพปัญหาที่มีอยู่

การค้นหาความจริงถึงความรู้สึกที่เป็นปัญหาว่า ทำไมเราจึงรู้สึกไม่สบาย วิตกกังวล สับสนวุ่นวายใจ ข้อมูลที่ได้มาจะเป็นพื้นฐานในการที่จะเข้าใจถึงปัญหาที่มีอยู่ การขาดข้อมูลที่เป็นจริงจะทำให้มองเห็นภาพของปัญหาบิดเบือนไม่สมบูรณ์ ในการฝึกในขั้นนี้จะเป็นการค้นหา

และตรวจสอบบางสิ่งบางอย่างให้ลงลึกลงไป อันจะทำให้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะไม่มองภาพสิ่งใดอย่างกว้างๆ และไม่ผลิผลามระบุปัญหาผิดพลาด

การค้นหาสาเหตุของปัญหา หมายถึง การรวบรวมข้อมูลต่างๆ โดยการฝึกให้เด็ก รู้จักตั้งคำถามและตอบคำถามเหล่านั้นด้วยตนเอง ซึ่งคำถามต่างๆ ควรประกอบด้วย

- ทำไม (why) : หาเหตุผลของสิ่งนั้น เช่น ทำไมฉันจึงต้องสนใจหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้
- อะไร (what) : มีอะไรบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรากำลังค้นหา
- เมื่อไร (when) : ตั้งคำถามเกี่ยวกับเวลาต่างๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับ เช่น มันเกิดขึ้นเมื่อไหร่
- ที่ไหน (where) : ตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานที่ เช่น มันเกิดที่ไหน
- ใคร (who) : มีบุคคลใดบ้างที่เกี่ยวข้อง เช่น ใครทำให้สิ่งต่างๆ เหล่านี้มาเกี่ยวข้องกัน
- อย่างไร (how) : ตั้งคำถามเกี่ยวกับกระบวนการทำงานหรือขั้นตอนหรือผลที่ได้รับ เช่น ฉันหรือใครจะได้รับผลจากสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร วิธีการหรือมันเกิดขึ้นอย่างไร

3. การกำหนดหรือระบุปัญหา (Problem Finding) เป็นขั้นตอนที่สามารถระบุได้ว่า อะไรคือตัวการหรืออุปสรรคที่แท้จริง โดยจะเขียนทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นปัญหาทั้งหมดให้มากที่สุด แล้วจะค่อยๆ พิจารณาว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง อะไรคือปัญหาใหญ่ อะไรคือปัญหาเล็ก แล้วพิจารณาว่าทำไมจึงเกิดปัญหานั้นขึ้นมา

ในการระบุปัญหานี้จะต้องใช้ความรู้เพิ่มเข้ามา โดยต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เข้ามาพร้อมด้วย กล่าวได้ว่าเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ทักษะความคิดขั้นสูงเข้ามาประกอบ ซึ่งในขั้นนี้เราจะพบว่าจะมีนักเรียนที่เก่งเกิดขึ้น และเด็กเหล่านั้นก็จะมีกระบวนการคิดที่แตกต่างกันด้วย และในขั้นนี้จะพบได้เช่นเดียวกันว่า เด็กบางคนจะมีปัญหาด้านการคิด ซึ่งครูจะต้องเข้าไปช่วยเหลือแนะนำ

การกำหนดและระบุปัญหา หมายถึง

- 3.1 การทบทวนข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง
- 3.2 การพยายามมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลาย ๆ มุมมอง
- 3.3 ระลึกอยู่เสมอว่าปัญหามีมากกว่าหนึ่ง
- 3.4 เจาะจงว่าอะไรคือปัญหาหลัก อะไรคือปัญหารองลงไป

3.5 มองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาเหล่านั้น และมองเห็นว่าปัญหาใดเกิดก่อน – หลัง

3.6 เข้าใจประเด็นสำคัญ และเข้าใจการจัดการแก้ปัญหา

3.7 ระบุปัญหาที่มีความรุนแรงและจำเป็นต้องแก้ไขมากที่สุด

4. ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา (Idea Finding) เป็นขั้นที่คิดค้นหาวิธีในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมให้ได้มากมายหลายๆ วิธี โดยพยายามคิดค้นหาวิธีทั้งที่เป็นปกติ หรือเป็นวิธีที่แหวกแนว แปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งอาจเป็นวิธีที่ไม่มีใครจะคิดถึงเข้าไปด้วย

การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา

4.1 การสร้างหรือคิดค้นความคิดเพื่อแก้ปัญหาไว้มากๆ หลายๆ ความคิด

4.2 การที่เสาะหาความคิดที่เป็นปกติและไม่ปกติ รวมทั้งความคิดที่แหวกแนวที่ไม่มีใครคาดคิด

4.3 การรวบรวมผสมผสานความคิดต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อหา ความคิดใหม่

4.4 การที่ไม่ยอมตัดสินใจว่าแนวทางที่ควรใช้แก้ปัญหาคืออะไร อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จะรวบรวมความคิดทั้งหมดให้ปรากฏเสียก่อน

4.5 การที่คิดแล้วคิดอีก เพื่อที่จะหาแนวทางที่ดีที่สุด

5. ขึ้นค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหา (Solution Finding) เป็นการค้นหาข้อสรุปว่าจากแนวทางหลายๆ ทางในการแก้ปัญหานั้น วิธีใดเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด เป็นที่ยอมรับมากที่สุด

การค้นหาข้อสรุป หมายถึง

5.1 การได้ตัดสินใจว่าความคิดไหนดีที่สุด

5.2 การสร้างเครื่องมือ เพื่อประเมินความคิดของตน

5.3 การมีข้อมูลสนับสนุนในการเลือกความคิดที่ดี

5.4 การพิจารณาแต่ละความคิดอย่างจริงจัง

5.5 การได้มีการพิจารณาหลายๆ แนวทาง หลากๆ มุมมอง

5.6 การเลือกความคิดที่ดีที่สุด

5.7 การไม่กลัวว่าจะตัดสินใจผิดพลาด

6. ขึ้นยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ปัญหา (Acceptance Finding) เป็นขั้นตอนที่ชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจมีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำเอาวิธีการที่เลือกนั้นไปปฏิบัติใช้ได้ ขั้นนี้เป็นการฝึกฝนการกำหนดขั้นตอน และปฏิบัติตามขั้นตอนในการแก้ปัญหามาที่ได้อีก

วิธีการแก้ปัญหาโดยการวางแผนเป็นขั้นๆ ว่า ต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ตามลำดับ รวมทั้งค้นหาสิ่งอื่นๆ ที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาสำเร็จ

การดำเนินการแก้ปัญหา หมายถึง

- 6.1 ดำเนินการแก้ปัญหตามแนวทางที่เลือกมาแล้ว
- 6.2 การที่รู้ว่าเราจะประสบความสำเร็จได้อย่างไร
- 6.3 มีคนสนับสนุนความคิดของเรา
- 6.4 การคาดหมายความยากลำบากที่อาจเกิดขึ้นได้
- 6.5 การรู้ว่าเราต้องการข้อมูลอะไร และจะไปค้นหาข้อมูลนั้นได้ที่ไหน
- 6.6 การมีแผนที่จะดำเนินการเป็นขั้นตอน
- 6.7 การมีตารางปฏิบัติงาน

ในการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะในแต่ละขั้น ซึ่งเป็นทักษะย่อยๆ เช่นเดียวกันกับการฝึกคิดแบบอื่นๆ เพราะจะเป็นพื้นฐานของกระบวนการคิดแก้ปัญหาในระดับสูงได้ต่อไป

จากรูปแบบการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาได้ คือ การฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ซึ่งสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะได้จากบทความ จากกรณีศึกษา จากข่าว เหตุการณ์ประจำวัน ซึ่งเป็นสถานการณ์ซึ่งใกล้เคียงกับชีวิตจริง โดยเป็นแหล่งฝึกฝนทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะในการคิดแก้ปัญหาได้

3.6 ประโยชน์ของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังที่ สுகนธ์ สินธพานนท์ (2555, น. 139) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

1. ทำให้เป็นผู้ที่ตื่นตัวในการเรียนรู้ปัญหา เพราะปัญหาจะเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้
2. มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ รู้จักหาข้อมูลต่างๆ มาเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหา
3. สามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างถูกต้อง ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาพจิต
4. ทำให้เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นมั่นคง ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและมีการช่วยเหลือกัน

5. เป็นคนที่เชื่อง่าย มีเหตุผลก่อนการตัดสินใจ
6. มีความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อที่ได้รับมอบหมาย
7. สามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย
8. ทำให้เป็นผู้ที่มีความจำในข้อมูลและวิธีการต่างๆ ได้ดี เพราะในการแก้ปัญหาจะต้องคิดหาเหตุผลข้อมูลต่างๆ มาสัมพันธ์กัน

9. ทำให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด และทัศนะกว้าง

จากประโยชน์ของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา เกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ การวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหาและสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้อย่างถูกต้อง ทำให้เป็นคนที่มีความรอบคอบก่อนการตัดสินใจและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหา

3.7.1 งานวิจัยในประเทศ

มุกิตา หวังคิด (2547, น. 55-59) ได้ศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วรรณภา เหล่าไพศาลพงษ์ (2554, น. 61) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหากับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่สอนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลอง ก่อนทดลองและหลังทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เชอร์แมน (Sherman, 1977, อ้างถึงใน สุภาพร จันทร์กัลป์, 2540, น. 25) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาค่าสหสัมพันธ์ภายในคุณลักษณะสามอย่างในการแก้ปัญหา คือ การเตรียม

ความพร้อมของการแก้ปัญหา ความสามารถในการเสนอวิธีแก้ปัญหา และความสามารถในการประเมินผลการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 127 คน ในรัฐนิวยอร์ก พบว่า ความสามารถทั้งสามอย่างต่างมีความสัมพันธ์กัน

ฮอบคินส์ (Hopkins, 1985, อ้างถึงใน สุภาพร จันทร์ถลัด, 2540, น. 25) ได้ศึกษารูปแบบของห้องเรียนที่ส่งผลทักษะการแก้ปัญหานักเรียน พบว่า จะต้องเป็นห้องเรียนที่มีข่าวสารน่าสนใจได้อ่าน ได้ทดลองวิเคราะห์ข่าวอยู่เสมอ มีภาพอุปกรณ์หรือสัญลักษณ์ที่แยกกล่าวจากข่าวสารนั้น และนักเรียนมีโอกาสถกเถียงตามความคิดของตนเองอย่างอิสระ เมื่อได้พบเห็นสิ่งเหล่านั้น จึงจะส่งผลต่อทักษะการคิดแก้ปัญหานักเรียน

ซาฟารี และเมสกินี (Safari, & Meskini., p. 2015) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนทักษะการแก้ปัญหานักศึกษาอิหร่านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งได้จัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการ เช่น การวางแผน การกำกับดูแล การตรวจสอบและการสะท้อนที่รวมอยู่ในกระบวนการคิด แสดงให้เห็นว่ากระบวนการคิดมีความเกี่ยวข้องกับทักษะการแก้ปัญหา การวิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบ ผลกระทบของการเรียนการสอน กระบวนการคิดในการใช้ทักษะการแก้ปัญหานักเรียน ผลการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมของทักษะการแก้ปัญหากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 151.90 และ 101.65 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งสองกลุ่ม ($p < 0.001$) ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างทักษะการแก้ปัญห และส่วนประกอบของ ปัญหา ความเชื่อมั่น รูปแบบการเผชิญปัญหา การวางแผนทางเลือก และ การควบคุมตนเอง ($p < 0.001$)

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (quasi experimental research) โดยศึกษาจากกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และเปรียบเทียบระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 ห้องเรียน 55 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน

8 กิจกรรม

2.1.2 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 1 ฉบับ มี 22 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก

2.2 การดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้ คือ

2.2.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักการ จุดประสงค์ของหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนศึกษาหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

2) ศึกษารายละเอียดหลักการ ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

3) ศึกษารายละเอียดหลักการ ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพื่อจัดหาเนื้อหากิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับวัย

4) กำหนดเนื้อหากิจกรรม โดยระบอบองค์ประกอบและรายละเอียดของปัญหาให้ครอบคลุมตามองค์ประกอบในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ด้าน 8 กิจกรรม ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านสุขภาพอนามัย

กิจกรรมที่ 1 คุณค่าอาหาร จำนวน 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 2 ภัยไวรัส จำนวน 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 3 รวมพล จำนวน 2 ชั่วโมง

ด้านที่ 2 ด้านความปลอดภัย

กิจกรรมที่ 4 ระวังภัย จำนวน 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 5 ภัยสังคม จำนวน 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 6 ท่องโลกไซเบอร์ จำนวน 2 ชั่วโมง

ด้านที่ 3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

กิจกรรมที่ 7 หลงผิด จำนวน 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 8 ยุติความรุนแรง จำนวน 2 ชั่วโมง

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

กิจกรรมที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบที่พัฒนา
1	ปฐมนิเทศ	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2. เพื่อทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	ชี้แจงการจัดการเรียนการสอน และทดสอบก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2	ด้านสุขภาพอนามัย	คุณค่าอาหาร	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับวัยได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านการบริโภคได้	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม
3	ด้านสุขภาพอนามัย	วัยวัยรุ่น	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศได้	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบ ที่พัฒนา
4	ด้านสุขภาพ อนามัย	รวมพล	1. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับ การขับขี้รดจกรยานยนต์ บนท้องถนนได้อย่าง เหมาะสม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิด ความสามารถในการคิด แก้ปัญหาเกี่ยวกับการขับขี้ รดจกรยานยนต์บนท้อง ถนนได้	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุ ตลอดจนการ ปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศ ได้อย่างเหมาะสม
5	ด้านความ ปลอดภัย	ระวิงภัย	1. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถระวิงตนจากการ ถูกล้วงละเมิดทางเพศได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถนำปัญหาที่เกิด จากการถูกล้วงละเมิดทาง เพศมาเรียนรู้ในการระวิง ภัยต่อตนเองได้	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจ เกิดขึ้นกับชีวิตและ ทรัพย์สินของคนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือ สถานการณ์ที่ไม่ได้ คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ ใกล้ชิดหรือจากบุคคล แปลกหน้า
6	ด้านความ ปลอดภัย	ภัยสังคม	1. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถระวิงภัยจากกลุ่ม มิจฉาชีพได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถนำปัญหาที่เกิด จากกลุ่มมิจฉาชีพมา เรียนรู้ในการป้องกัน ตนเองได้	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจ เกิดขึ้นกับชีวิตและ ทรัพย์สินของคนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือ สถานการณ์ที่ไม่ได้ คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ ใกล้ชิดหรือจากบุคคล แปลกหน้า

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบ ที่พัฒนา
7	ด้านความปลอดภัย	ท่องโลก โซเชี่ยล	1. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถรู้เท่าทันจากการ ถูกล่อลวงผ่านสังคม ออนไลน์ได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถนำปัญหาที่เกิด จากการล่อลวงผ่านสังคม ออนไลน์มาเรียนรู้และ ระวังตน	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจ เกิดขึ้นกับชีวิตและ ทรัพย์สินของตนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือ สถานการณ์ที่ไม่ได้ คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ ใกล้ชิดหรือจากบุคคล แปลกหน้า
8	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	หลงผิด	1. เพื่อให้นักเรียนทราบ ปัญหาและพิษภัยที่เกิด จากสารเสพติด 2. เพื่อให้นักเรียนไม่เข้า ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ด้านสารเสพติด และพฤติกรรมกร แก้ปัญหาโดยใช้ความ รุนแรง
9	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ยุติความ รุนแรง	1. เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถยุติปัญหาโดยไม่ ใช้ความรุนแรงได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบ ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจาก การใช้ความรุนแรง	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ด้านสารเสพ ติด และพฤติกรรมกร แก้ปัญหาโดยใช้ความ รุนแรง
10	ปัจฉิมนิเทศ	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบ ใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา	ทบทวนและสรุปสาระ การเรียนรู้จากการจัดการ เรียนการสอน และ ทดสอบหลังเรียนด้วยชุด กิจกรรมแนะแนวแบบใช้ ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบ ที่พัฒนา
			2. เพื่อทดสอบ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของนักเรียน หลังการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนว	ความสามารถในการคิด แก้ปัญหา

5) สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

6) นำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้น ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

7) นำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำมาใช้จัดกิจกรรมกับกลุ่มทดลอง

2.2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
- 2) กำหนดลักษณะพฤติกรรมและนิยามปฏิบัติการ เกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยกำหนดเป็นองค์ประกอบต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 3) สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ประกอบต่างๆ ของนิยามปฏิบัติการ
- 4) นำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก สำนวนภาษา ความเหมาะสม สอดคล้องระหว่างคำถามกับคุณลักษณะตามนิยามปฏิบัติการที่ต้องการวัด เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of objective congruence: IOC) และนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้ค่าความสอดคล้องของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00
- 5) นำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r)
- 6) คัดเลือกแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสร้างไว้ 35 ข้อ ที่มีระดับค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งได้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 22 ข้อ โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ประกอบต่างๆ ของนิยามปฏิบัติการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนข้อของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับองค์ประกอบของนิยามปฏิบัติการ

นิยามปฏิบัติการ	คำถามข้อที่	จำนวน (ข้อ)
องค์ประกอบ/ด้านที่ 1 ด้านสุขภาพอนามัย	1 – 8	8
องค์ประกอบ/ด้านที่ 2 ด้านความปลอดภัย	9 - 17	9
องค์ประกอบ/ด้านที่ 3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม	18 - 22	5

7) หาค่าความเที่ยงของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้
สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) KR 20 ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง

8) คุณภาพของแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้

8.1 ค่าความยากง่าย (p)	มีค่าระหว่าง	0.29 ถึง 0.79
8.2 ค่าอำนาจจำแนก (r)	มีค่าระหว่าง	0.21 ถึง 0.36
8.3 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ	มีค่าเท่ากับ	0.67

ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้านที่ 1 ด้านสุขภาพอนามัย

1. หลังจากเลิกเรียนพิเศษในช่วงเวลาพักกลางวัน เพื่อนของนักเรียนชวนไปรับประทานอาหารที่
ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมนูอาหารรายการใดในร้านอาหารแห่งนี้ที่นักเรียนควรเลือกรับประทาน
เพราะมีคุณค่าทางอาหารเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด ?

ก. อาหารมังสวิรัต	ข. สลัดผัก
ค. พิซซ่าหน้าทะเล	ง. ข้าวผัดอเมริกัน

ด้านที่ 2 ด้านความปลอดภัย

9. บุคคลใดเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุด ?

ก. น้อยจะไม่ออกจากบ้านในเวลากลางคืน
ข. น้อยมักแต่งกายตามสมัยนิยม แม้จะไม่มิดชิดก็ตาม
ค. นิดมักเดินทางกลับบ้านตามลำพังในเวลากลางคืน
ง. นุ่มให้เพื่อนชายไม่ส่งที่บ้านทุกครั้งเมื่อต้องกลับบ้านค่ำ

ด้านที่ 3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

18. กรณีเพื่อนของนักเรียนคิดสารเสพติด และนักเรียนทราบ นักเรียนควรจะทำปฏิบัติอย่างไร ?

ก. ไม่คบด้วยเพราะเดี๋ยวจะชวนเราเข้าไปยุ่งเกี่ยว
ข. พยายามพูดชักชวนให้เลิกเสพ
ค. นำเรื่องติดสารเสพติดของเพื่อนไปบอกครู
ง. คบตามปกติ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์

3. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง และวัดหลังการทดลองและระยะติดตามผล ซึ่งมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

T ₁	X	T ₂	T ₃
----------------	---	----------------	----------------

T ₁	แทน	การวัดก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การวัดหลังการทดลอง
T ₃	แทน	การวัดระยะติดตามผล
X	แทน	การใช้กิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้คือ

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่เป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัย จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที และนำผลมาตรวจให้คะแนน

3.2 ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 กิจกรรม โดยใช้เวลา จำนวน 16 ชั่วโมง ในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวและชั่วโมงลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 1	กิจกรรมคุณค่าอาหาร	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 2	กิจกรรมวัยวัยรุ่น	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 3	กิจกรรมรวมพล	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4	กิจกรรมระว่างภัย	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 5	กิจกรรมภัยสังคม	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 6	ท่องโลกโซเชียล	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 7	กิจกรรมหลงผิด	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 8	กิจกรรมยุติความรุนแรง	จำนวน 2 ชั่วโมง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่เป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัย จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหา

เป็นฐาน และนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่เป็นกลุ่มทดลอง ระยะติดตามผล หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัย จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที และนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้รวบรวม มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ t-test Dependent

2. ศึกษาผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมินระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้ t-test Dependent สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

4.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

4.1.1 ร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.

104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 105)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

4.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) คำนวณจากสูตร ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 106)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	คะแนนแต่ละคน
n	แทน	จำนวนนักเรียน
Σ	แทน	ผลรวม

4.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

4.2.1 หาค่าความเที่ยงตรง ของแบบชุดกิจกรรมแนะแนว และแบบวัดความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้สูตรหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยชนี, 2544 , น. 221)

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างชุดกิจกรรม/แบบวัดกับ จุดประสงค์

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.2.2 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการ

คิดแก้ปัญหา ใช้สูตร (เดอนใจ เกตุษา และสุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2542, น. 163-165)

ค่าความยากของตัวถูกและตัวลวง

$$\text{สูตร } P = \frac{H + L}{n_H + n_L}$$

$$\text{หรือ } P = \frac{P_H + P_L}{2}$$

ค่าอำนาจจำแนกสำหรับตัวถูก

$$\text{สูตร } r = \frac{H - L}{n_H}$$

$$\text{หรือ } r = \frac{H - L}{r_L}$$

$$\text{หรือ } r = \frac{P_H - P_L}{2}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากของข้อสอบ

r แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงที่เลือกตอบตัวเลือกนั้น

L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่เลือกตอบตัวเลือกนั้น

n_H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

P_H แทน สัดส่วนของผู้ที่เลือกตอบตัวเลือกนั้นต่อจำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูง

P_L แทน สัดส่วนของผู้ที่เลือกตอบตัวเลือกนั้นต่อจำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มต่ำ

4.2.3 หาค่าความแปรปรวนของคะแนนจากแบบทดสอบที่นักเรียนทำ ใช้สูตร
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538, น. 142)

$$\text{สูตร} \quad S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4.4 การหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรการคำนวณของ *Kuder-Richardson-20 (KR-20)*

$$\text{สูตร} \quad r_{tt} = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเที่ยงของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดแต่ละข้อ ($q = 1 - p$)

4.2.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนเรียน-หลังเรียน ใช้สูตรโดยการใช้ t-test for dependent samples ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 165)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนก่อน-หลังเรียนรายคู่
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนกำลังสองของความแตกต่าง ก่อน-หลังเรียน รายคู่ยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด
	df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 27 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมาย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติใช้พิจารณาใน t – Distribution
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระยะหลังและระยะติดตามผล การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมินจากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของผลต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการประเมินก่อน และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการทดสอบค่า (t) ดังที่แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

การประเมิน	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	27	8.96	2.08	3.29**
หลังการทดลอง	27	10.19	1.75	

** P < .01

จากตารางที่ 4.1 พบว่า การประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียนเท่ากับ 8.96 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนเท่ากับ 10.19 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินจากแบบวัด

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า คะแนนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระยะเวลาหลังและระยะติดตามผล การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมินจากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระยะเวลาหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของผลต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการประเมินระยะหลังและระยะติดตามผลหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการทดสอบค่า (t) ดังที่แสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับระยะติดตามผล

การประเมิน	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	27	10.19	1.75	9.50**
หลังการทดลอง	27	14.70	2.28	

** P < .01

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระยะเวลาหลังการทดลองและระยะติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย หลังการทดลองเท่ากับ 10.19 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยระยะติดตามผล เท่ากับ 14.710 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาด้วยคะแนนเฉลี่ยการประเมินจากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระหว่าง

หลังการทดลองและระยะติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า
คะแนนระยะติดตามผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าคะแนนหลังการ
ทดลองการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง
เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี สรุปสาระสำคัญของการวิจัย ได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองกับระยะติดตามผล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระยะติดตามผล สูงขึ้นกว่าระยะหลังการทดลอง

1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 2 ห้องเรียน 55 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 กิจกรรม

2) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 1 ฉบับ มี 22 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่เป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัย จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที และนำผลมาตรวจให้คะแนน

2) ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 กิจกรรม โดยใช้เวลา จำนวน 16 ชั่วโมง ในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวและชั่วโมงลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 1	กิจกรรมคุณค่าอาหาร	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 2	กิจกรรมวัยว้าวุ่น	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 3	กิจกรรมรวมพล	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4	กิจกรรมระว่างภัย	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 5	กิจกรรมภัยสังคม	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 6	ท่องโลกโซเชียล	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 7	กิจกรรมหลงผิด	จำนวน 2 ชั่วโมง
ครั้งที่ 8	กิจกรรมยุติความรุนแรง	จำนวน 2 ชั่วโมง

3) ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่เป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัย จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

4) ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่เป็นกลุ่มทดลอง ระยะเวลาติดตามผล โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัย จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที และนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบกับคะแนนหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่รวบรวม มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไป

1) ศึกษาผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ t-test Dependent

2) ศึกษาผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมินระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้ t-test Dependent

1.4 สรุปผลการวิจัย

1.4.1 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4.2 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะติดตามผล สูงกว่าระยะหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหามากกว่าก่อนได้รับการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากในชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีขั้นตอนกระบวนการส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 6 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้คือ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน ตลอดจนผู้วิจัยได้นำปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ในชีวิตจริงของผู้เรียน และปัญหาหรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนอาจมีโอกาสเผชิญกับปัญหานั้นๆ ใช้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมด้วย จึงส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ดังที่ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2542, น. 192-193) ได้เสนอถึงข้อดีของการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้เทคนิคแบบยึคปัญหาเป็นหลักว่า ช่วยให้นักเรียนได้สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ตลอดจนทำให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ กับตนเองหรือเพื่อนๆ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้ และวัลลีย์ สัตยาชัย (2547, น. 30-31) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการศึกษาที่ว่าด้วยเงื่อนไข 3 ประการที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้บังเกิดผลดี คือ 1) การกระตุ้นความรู้เดิม (activation of prior knowledge) โดยธรรมชาติของการเรียนรู้ มนุษย์เรามักจะใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ มาช่วยในการทำความเข้าใจและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 2) การเสริมความรู้ใหม่ที่เฉพาะเจาะจง (encoding specificity) ถ้าในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับของจริงที่จะต้องไปประสบพบเห็นในอนาคต จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ดี และยังเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนมีความปรารถนาที่จะเรียน เพราะรู้ว่าเรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงในอนาคต 3) การต่อเติมความรู้ให้สมบูรณ์ (elaboration of knowledge) ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้อย่างเข้าใจได้ดีขึ้น จดจำได้แม่นยำ และสามารถนำความรู้ที่ได้ออกมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว ถ้าหากผู้เรียนมีโอกาสดูเสริมต่อความเข้าใจในข้อมูลดังกล่าวให้สมบูรณ์มากขึ้น ด้วยการถาม-ตอบคำถาม การจดบันทึก การอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การสรุปข้อมูล ตลอดจนการตั้งสมมุติฐานและพิสูจน์สมมุติฐาน ประกอบกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญห การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหามีความหมายต่อผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 1) ตลอดจนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณฑนา บรรพสุทธี (2553, น. 100-101) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ พรประพันธ์ เจริญพงศ์ (2554, น. 47) พบว่า

ผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการคิดแบบคุณโทษและทางออก หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ปัญหาสังคม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 ผลการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระยะติดตามผลสูงขึ้นกว่าระยะ หลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะติดตามผลมีผลการประเมินมากกว่าระยะหลังการ ทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิด แก้ปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็น ฐานเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ตลอดทั้งรูปแบบของการดำเนิน กิจกรรมได้ใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่เน้น การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning ดังที่ ลัคเนอร์ และแนดเลอร์ (Luckner and Nudler, 1997, p. 4, อ้างถึงในสมร ทองดี และปราณี รามสูต, 2555, น. 49) ได้กล่าวถึงข้อดีในการนำเทคนิควิธีการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์มาใช้ในกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นการสนับสนุนโอกาสให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ แสวงหาทักษะ พัฒนาค่านิยมอันพึงประสงค์จากประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็น เจ้าของความรู้และข้อมูลที่ได้เรียนรู้ นับเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงซึ่งมิใช่เพียง “รู้” แต่มีผลต่อ การปรับเปลี่ยนและพัฒนาการกระทำด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แจมมณี (2545, น. 139-147) ที่กล่าวถึงกิจกรรมกลุ่มว่าเป็นการให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมที่เตรียมไว้เพื่อให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการเรียนของตนและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่จะสามารถนำมา วิเคราะห์ห่อภิปรายให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นได้ในภายหลัง เพราะการอภิปรายเป็นวิธีการที่มุ่ง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น ประกอบกับ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ได้รับความเชื่อว่า จะทำให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา และทำให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของดันแลป (Dunlap, 1977, อ้างถึงในอรณพ ชุ่มเพ็งพันธ์, 2550, น. 66-67) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Problem Based Learning: PBL มีผล ทางบวกต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสอดคล้องกับ โกสุมวดี จิตเกษม (2555, น. 73-75) ที่ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบวกแก่ผู้ติด

ยาเสพติด ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานของสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ในระยะติดตามผลผู้ติดยาเสพติดในกลุ่มทดลองมีการคิดเชิงบวก สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งสอดคล้องกับ ชัญญา บุญรักษ์ (2556, น. 118-120) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น รวมถึงการได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมาบูรณาการร่วมกับการจัดชุดกิจกรรมแนะแนว จึงส่งผลและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะตนเองด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับ เพราะประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับเป็นประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัว จึงส่งผลต่อการรับรู้ เพื่อเรียนรู้ต่อไปในการนำมาใช้ในชีวิตจริงที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้การเรียนรู้มีความคงทน และทำให้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในระยะติดตามผลมีผลการประเมินสูงกว่าระยะหลังทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูผู้จัดชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรที่จะมีการฝึกฝนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานจนเกิดความชำนาญในการใช้ชุดกิจกรรม

3.1.2 การกำหนดลักษณะปัญหาให้นักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษา ควรเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวหรือปัญหาที่สร้างความสนใจเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นนักเรียนให้เกิดกระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา

3.1.3 ในการดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ครูจะต้องคอยกระตุ้นและควบคุมการทำกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและเวลาดำหนด

3.1.4 ในการดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ครูควรที่จะใช้คำถามเชื่อมโยงและกระตุ้นให้นักเรียนคิดประเด็นปัญหาให้ละเอียดและครอบคลุม เพราะจะส่งผลให้การดำเนินการขั้นตอนต่อไปชัดเจนมีประสิทธิภาพ

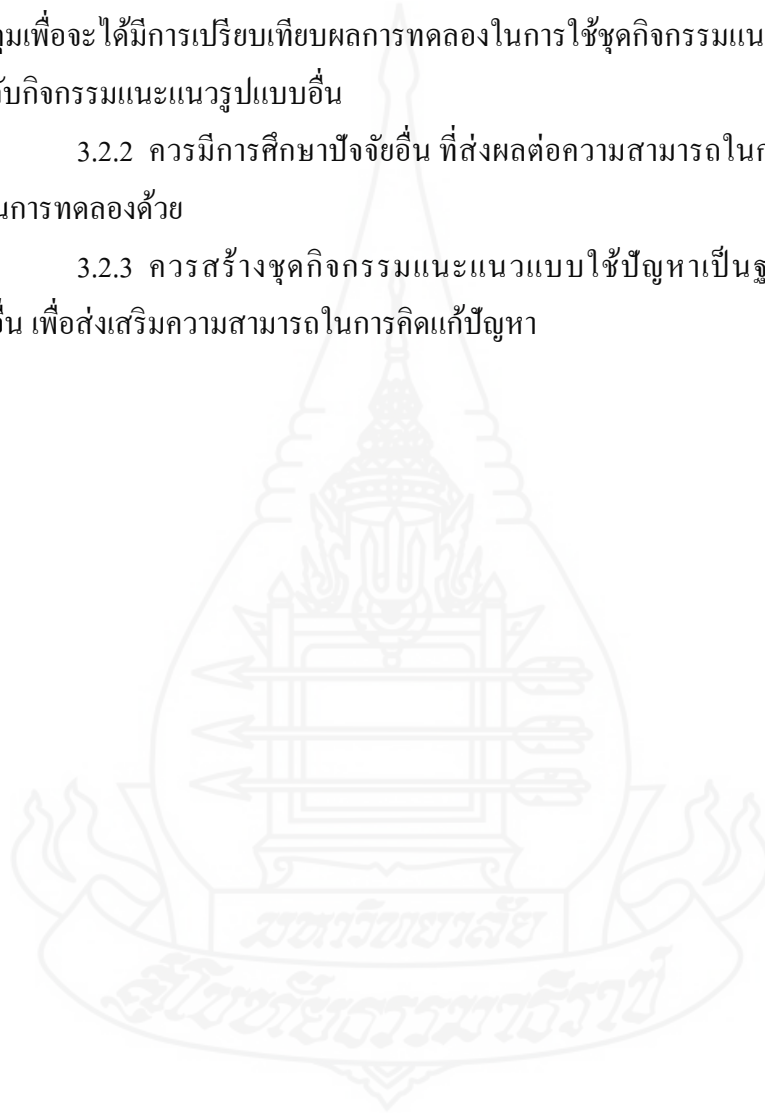
3.1.5 ในการดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ครูควรให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอและเติมเต็มข้อมูลของนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรดำเนินการทดลองกลุ่มตัวอย่างแบบสองกลุ่ม คือ มีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเพื่อจะได้มีการเปรียบเทียบผลการทดลองในการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับกิจกรรมแนะแนวรูปแบบอื่น

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนในการทดลองด้วย

3.2.3 ควรสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- วนิดา ชนินทุททวงศ์, เสาวลักษณ์ สุวรรณไมตรี, ชนิตา เลิศพิทักษ์พงศ์, โสเฟีย อาแว, ประเวศ ตันติพิวัฒนสกุล และสุชาดา สาครเสถียร. (2547). *รายงานการทบทวนสถานการณ์ เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการให้การศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กัลยดา ถนอมถีน. (2553). *การศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการควบคุมตนเอง ด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กาญจนา จนาพระกนิษฐ. (2550). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา เพื่อพัฒนา ความกตัญญูทศเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- โกสุมาวดี จิตเกษม. (2555). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อ พัฒนาการคิดเชิงบวกแก่ผู้ติดยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานของสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จันทร์ทิศา พฤษยานานนท์. (2547). *กลยุทธ์การดูแลและสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2541). *กิจกรรมการแนะแนวในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: วิทยรัตน์.
- _____. (2542). *กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน*. พิษณุโลก: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชญัญญา บุญรักษ์. (2556). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความ รับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เดือนใจ เกตุยา และสุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2542). *การประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ทีศนา แวมมณี. (2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- _____. (2551). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรศญา ไตรรัตน์. (2555). *การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อฝึกทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤณดิเคช จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธีระพล อรุณะกสิกร. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นพมาศ คงมีสุข. (2556). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาจิตสุจริตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยมงคล จังหวัดอ่างทอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นันทการ อิมพ่อง. (2552). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ควบคู่กับ โปรแกรมดนตรีคลาสสิกที่มีต่อความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นุกูล บุญพิทักษ์. (2554). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- โนชฮาชาติ มานะ. (2555). *การพัฒนาชุดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- บงกช ปิงเมือง. (2547). *การพัฒนาโมเดลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) จังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2530). *นวัตกรรมการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง. ปิยะนาฏ นาสุวรรณ. (2556). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้หลักทริ-โอดตัมปะ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิพัฒนราษฎร์บำรุง จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เป็นไท เทวินทร์. (2556). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรประพันธ์ เจริญพงศ์. (2554). *ผลการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการคิดคุณโทษและทางออกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภูมถาวปี จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. _____ . (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ฟิงเกอร์ปริ้นแอนท์ มีเดี้ยน.
- ไพศาล อ้นประเสริฐ. (2551). *เอกสารประกอบการสอนวิชา นน 317: การสอนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- มณฑนา บรรพสุทธิ. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- มาลิณี จุโฑปะมา. (2554). *จิตวิทยาการศึกษา*. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.
- มุกิตา หวังคิด. (2547). *การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รวีวรรณ ชินตระกูล. (2539). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- รัชณี อุดทา. (2552). *การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปางสัก จังหวัดเชียงใหม่*.

(การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

รุ่งจีวา สุขดี. (2531). การศึกษาผลการฝึกออกแบบการทดลองในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วนิช สุชาติรัตน์. (2547). ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรรณภา เหล่าไพศาลพงษ์. (2554). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหากับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วัชรภา เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. (2547). กลยุทธ์การดูแลและส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.

วัลลี สัตยาชัย. (2547). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก. กรุงเทพฯ: บুদ্ধเนื้ท.

วิไลวรรณ อนันต์๊ะ. (2554). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านถ้ำจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สมนึก ภัททิยชนี. (2544). การวัดผลทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กอพลินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สมบัติ การจนารักพงศ์. (2545). เทคนิคการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด. กรุงเทพฯ: 21เซ็นจูรี่.

สมร ทองดี และปราณี रामสูต. (2555). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา*. หน่วยที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2544). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2. (2553). *เอกสารประกอบการอบรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554: จากหลักสูตรสู่ห้องเรียน*. ม.ป.ท.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับร่าง)*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2555). *พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.
- สุชา จันทน์เอม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- สุพัฒนา ร่วมโพธิ์. (2546). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ของนักศึกษาระดับ ปวช. แผนกพาณิชยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุพัตรา เขียวหวาน. (2556). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสเนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุภาพร จันทร์กลัด. (2540). *การสร้างแบบฝึกกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาส053 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุกามาต เทียนทอง. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2553). *ครบเครื่องเรื่องการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรณพ ชุ่มเพ็งพันธ์. (2550). *การพัฒนาการเรียนรู้เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- อัครา เอิบสุขศิริ. (2556). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: วี พรีน(1991).

- อุมาพร สงสุวรรณ. (2551). *ผลของชุดกิจกรรมแนะแนว ที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.*
- อุไรวรรณ กิตตินนทิก. (2556). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามทฤษฎีปัญญาทางสังคม ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคบเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกวนขุนจังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.*
- Bruner, S. (1966). *Studies in Cognitive Growth: A Collaboration at the Center for Cognitive Studies*. New York: John Willy and Son.
- Edens, Kellah M. (2000). Preparing Problem Solver for the 21st Century through Problem Based Learning. *College Teaching*, 48(2), 55-56.
- Weir, John Joseph. (1974). Problem Solving Is Everybody's Problem. *Science Teacher*, 4(30), 16-18.
- Asad M, Iqbal K, Sabir M. (2015). *Effectiveness of Problem Based Learning ASA Strategy to Foster Problem Solving and Critical Reasoning Skills Among Medical Students*. Retrieve from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23286622>
- Eunyoung Choi, Ruth Lindquist, Yeongsuk Song. (2014). Effects of problem-based learning vs. traditional lecture on Korean nursing students' critical thinking, problem-solving, and self-directed learning. *Nurse Educ Today*, 34(1), 52-6.
- Pilcher J. (2014). "Problem-based learning in the NICU. *Dissertation Abstracts*, (4), 221-4. Retrieve from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24985116>
- Yahya Safari, Habibeh Meskini. (2015). The Effect of Metacognitive Instruction on Problem Solving Skills in Iranian Students of Health Sciences. *Dissertation Abstracts*, 8(1), 150-6.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์วรุฑ์ ญาณะพันธ์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนชุมชนวัดต้นเชือก
 วุฒิการศึกษา กศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

2. ชื่อ อาจารย์มณีจันทร์ เจริญกุล
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนรุ่งเรือง
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

3. ชื่อ อาจารย์นริรัตน์ พันธุ์ตรน้อย
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนชุมชนวัดลาดปลาตุ๊ก
 วุฒิการศึกษา กศ.ม.จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

4. ชื่อ อาจารย์ศุภิสรา นัควิไล
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสุเหร่าปากคลองลำรี
 วุฒิการศึกษา ค.ม.บริหารการศึกษา
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

5. ชื่อ อาจารย์พรลิตา สุขทอง
 สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ
 วุฒิการศึกษา กศ.ม.จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ

ภาคผนวก ข

แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. หลังจากเลิกเรียนพิเศษในช่วงเวลาพักกลางวัน เพื่อนของนักเรียนชวนไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมนูอาหารรายการใดในร้านอาหารแห่งนี้ที่นักเรียนควรเลือกรับประทาน เพราะมีคุณค่าทางอาหารเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด ?

ก. อาหารมังสวิรัต	ข. สลัดผัก
ค. พิซซ่าหน้าทะเล	ง. ข้าวผัดอเมริกัน

2. เครื่องดื่มชนิดใดที่นักเรียนควรเลือกดื่มมากที่สุด หลังจากเรียนวิชาพลศึกษา ?

ก. น้ำอัดลม	ข. น้ำสะอาด
ค. น้ำผลไม้	ง. นม

3. สมชายมักดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำทุกวัน ทั้งในเวลารับประทานอาหาร และเวลากระหายน้ำ จากพฤติกรรมดื่มน้ำอัดลมดังกล่าวของสมชายจะส่งผลเสียอะไรต่อสมชายเป็นลำดับแรก ?

ก. เป็นโรคอ้วน	ข. เป็นโรคนอนไม่หลับ
ค. เป็นโรคขาดสารอาหาร	ง. เป็นโรคกระดูกและฟันผุร่อน

4. ปัจจุบันร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดเป็นที่นิยมของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย จนกลายเป็นกระแสนิยมทางการบริโภค นักเรียนคิดว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระแสนิยมในการบริโภคเช่นนั้น?

ก. รสชาติของอาหาร	ข. ความสะดวกสบาย
ค. ความประหยัดเวลา	ง. ค่านิยมส่วนบุคคล

5. เหตุการณ์การประพฤติปฏิบัติตนในข้อใดต่อไปนี้ ที่นักเรียนคิดว่าจะส่งผลสู่การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายมากที่สุด ?

ก. การนั่งอ่านหนังสือในบ้านกับเพื่อนต่างเพศกันตามลำพัง
ข. การนั่งรับประทานอาหารกับเพื่อนต่างเพศที่เพิ่งรู้จักในร้านอาหาร
ค. การนั่งดูหนังในโรงภาพยนตร์กับเพื่อนต่างเพศรอบค้ำ
ง. การไปเที่ยวกันตามลำพังสองต่อสองกับเพื่อนต่างเพศ

6. พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนคิดว่าส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนได้รับผลเสียก่อให้เกิดปัญหาจากการกระทำของตนเองมากที่สุด ?
- การอยู่กินตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศ
  - การช่วยตนเอง เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ
  - การแอบดูสื่อลามกอนาจารบนสื่อออนไลน์
  - การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน
7. จากข่าวการเกิดอุบัติเหตุขบวนท้องถนนที่เกิดขึ้นเป็นประจำของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมในข้อใดต่อไปนี่ที่เสี่ยงให้เกิดอุบัติเหตุขบวนท้องถนนมากที่สุด ?
- การขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อก
  - การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อก
  - การขับขี่รถจักรยานยนต์ด้วยท่า ผาดโผนและ ใช้ความเร็วสูง
  - การขับขี่รถจักรยานยนต์และมีผู้โดยสารซ้อนท้ายรวมคนขับ 4 คน
8. จากเหตุการณ์การรวมกลุ่มของวัยรุ่นในยามวิกาลเพื่อแข่งขันความเร็วบนท้องถนน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้สัญจรไปมา จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าบทบาทในข้อใดที่นักเรียนควรปฏิบัติ?
- ไม่ควรไปเข้าร่วมการแข่งขันแต่ไปชมการแข่งขันเท่านั้น
  - ไม่ควรไปเข้าร่วมการแข่งขันและไม่ควรไปชมการแข่งขัน
  - เข้าร่วมการแข่งขัน แต่เปลี่ยนเส้นทางที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนแทน
  - เข้าร่วมการแข่งขันเฉพาะกลุ่มเล็กๆ และไม่ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ แข่งขัน
9. บุคคลใดเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุด ?
- น้อยจะไม่ออกจากบ้านในเวลากลางคืน
  - น้อยมักแต่งกายตามสมัยนิยม แม้จะไม่มิดชิดก็ตาม
  - นินดมักเดินทางกลับบ้านตามลำพังในเวลากลางคืน
  - นุ้มให้เพื่อนชายไม่ส่งที่บ้านทุกครั้งเมื่อต้องกลับบ้านค่ำ

10. ลักษณะของพฤติกรรมบุคคลในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนเห็นว่าไม่ใช่เป็นการแสดงพฤติกรรมในการล่วงละเมิดทางเพศด้วยวาจา ?

- ก. การแอบมองหน้าอก โดยไม่ให้รู้ตัว
- ข. การเล่าเรื่องตลกกลมก สองแง่สองง่าม
- ค. การโทรศัพท์พูดคุยลวนลามในเรื่องเพศ
- ง. การตามจับตามตื้อ ทั้งๆ ที่รู้ว่าอีกฝ่ายไม่ชอบ

11. บุคคลในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนเห็นว่าไม่ได้แสดงลักษณะพฤติกรรมของการล่วงละเมิดทางเพศ ?

- ก. ลิงที่ใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ
- ข. ลิงแอบติดกล้องวงจรปิดไว้ในห้องแต่งตัว
- ค. แมนตามจับตามตื้อฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงเต็มใจ
- ง. เสือพูดจาเกี่ยวกับพาราตีฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงไม่ชอบ

12. จากเหตุการณ์ข่าว “กรณีเพื่อนบ้านที่เป็นสามีภรรยาคนหนึ่งชักชวนเด็กหญิงอายุ 13 ปี และเด็กชายอายุ 11 ปี ไปรับประทานหมูกระทะ โดยที่ผู้ปกครองอนุญาต เนื่องจากเพื่อนบ้านคู่ดังกล่าวเคยพาเด็กทั้งสองไปแล้วครั้งหนึ่ง ครั้งนี้จึงไว้วางใจและอนุญาตให้ไปอีก แต่ในครั้งนี้นี้หลังจากรับประทานหมูกระทะแล้ว กลับกักขังเด็กทั้งสองไว้ที่บ้านพักเก่าของฝ่ายชายและได้ล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิง”

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น นักเรียนคิดว่าจะนำมาใช้ปฏิบัติตนได้อย่างไร ?

- ก. ไม่รับคำชวน และจะไม่ไปกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา
- ข. เมื่อไปกับบุคคลอื่นจะพกโทรศัพท์ไปด้วยทุกครั้ง เมื่อเกิดเหตุร้ายจะได้โทรบอกผู้ปกครอง
- ค. ไปตามปกติแต่พยายามระมัดระวังตัวให้มากขึ้น คิดว่าตนเองคงไม่พบกับเหตุการณ์แบบนี้แน่
- ง. จะขอร้องเพื่อนบ้านให้ชวนพ่อกับแม่ไปด้วยทุกครั้งจะได้สบายใจ

13. ขณะที่มะลิเดินผ่านกลุ่มวัยรุ่นชาย กลุ่มวัยรุ่นนี้ได้ส่งเสียงแซวพร้อมทั้งหัวเราะเสียงดัง ถ้านักเรียนเป็นมะลิควรจะทำอย่างไร ?
- รีบโทรศัพท์บอกผู้ปกครอง พร้อมวิ่งหนี
  - เดินเฉยๆ แต่เร่งฝีเท้าหนีให้เร็วกว่าเดิม
  - เดินเฉยๆ แต่หันไปยิ้มเพื่อสร้างมิตรภาพ
  - ตะโกนด่ากลับไปเพื่อให้หยุดแซว
14. จากเหตุการณ์ข่าว “สาววัยรุ่น มาเที่ยวคอนเสิร์ตหมอลำกับเพื่อน ที่พัทยา คืมจนมาเกิดปวด ปัสสาวะแต่ห้องน้ำเต็ม เลยเดินเข้าบ้านร้างตามลำพัง ถูกไอ้หื่นตามกระซอก ทำร้ายก่อนลงมือ ข่มขืน” (ที่มา: ไทยรัฐออนไลน์)
- จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น สิ่งใดที่นักเรียนควรปฏิบัติตนมากที่สุด ?
- ควรเข้าห้องน้ำเฉพาะในที่สาธารณะ
  - ควรพกโทรศัพท์ติดตัวทุกครั้ง
  - ควรชวนเพื่อนไปเข้าห้องน้ำด้วยทุกครั้ง
  - ควรต่อสู้กับคนร้ายเพื่อปกป้องตนเอง
15. พฤติกรรมของบุคคลใดที่เข้าข่ายกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทาง คอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2550 ?
- สมหมายเล่นเกมออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง
  - สมชาติติดต่อรูปภาพตนเองโพสต์ลงอินสตาแกรม
  - สมชายโหลดเพลงใหม่ๆ และเก็บไว้ฟังในคอมพิวเตอร์ตนเอง
  - สมศักดิ์ได้รับข้อความเท็จทางไลน์จึงได้แชร์ส่งต่อให้เพื่อนได้อ่าน
16. จากเหตุการณ์ข่าว “เด็กชายอายุ 13 ปี ถูกหลอกลวงผ่านทางเกมออนไลน์ให้ออกจากบ้านไปพบ และหาตัวจนผู้ปกครองต้องเข้าแจ้งความเพื่อตามหาตัวเด็กชายดังกล่าว” จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้น กรณีมีสมาชิกเกมออนไลน์นัดพบปะกันรวมทั้งตัวนักเรียนด้วย นักเรียนควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไร ?
- ไม่ไปพบเพราะคิดว่าคุยทางออนไลน์ก็พอแล้ว
  - ไม่ไปพบแต่ให้เขามาหานักเรียนเองที่บ้าน
  - ไปพบแต่พาเพื่อนคนอื่นไปเป็นเพื่อนด้วย
  - ไปพบแต่โทรบอกผู้ปกครองให้ทราบก่อน

17. “ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีข่าวเกี่ยวกับเด็กหญิงมักถูกล่อลวงผ่านทางเฟซบุ๊กเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษาของมูลนิธิกระจกเงา พบว่ากรณีดังกล่าว ส่วนใหญ่เด็กหญิงมักเต็มใจไปกับผู้ที่พบปะในสังคมออนไลน์”

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น นักเรียนคิดว่าเพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น ?

- ก. เด็กหญิงมีความมั่นใจในตนเอง
- ข. เด็กหญิงคงมีปัญหาครอบครัว
- ค. เด็กหญิงต้องการมีเพื่อนใหม่
- ง. เด็กหญิงไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ

18. กรณีเพื่อนของนักเรียนคิดสารเสพติด และนักเรียนทราบ นักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร ?

- ก. ไม่คบด้วยเพราะเดี๋ยวจะชวนเราเข้าไปยุ่งเกี่ยว
- ข. พยายามพูดชักชวนให้เลิกเสพ
- ค. นำเรื่องติดสารเสพติดของเพื่อนไปบอกครู
- ง. คบตามปกติ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์

19. ขณะที่คนขายกำลังเดินผ่านเพื่อนที่กำลังยืนสูบบุหรี่อยู่ และเพื่อนคนดังกล่าวได้พูดชักจูงให้คนขายเข้าร่วมสูบบุหรี่ด้วย ซึ่งคนขายก็ไม่ได้ปฏิเสธต่างๆที่ไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อน นักเรียนคิดว่าอะไรไม่ใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนขายไม่ปฏิเสธและเข้าไปร่วมสูบบุหรี่ด้วยในครั้งนี้ ?

- ก. ความอยากรู้อยากลอง
- ข. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- ค. การต้องการเป็นที่ยอมรับ
- ง. การไม่มีความรู้เรื่องโทษของสารเสพติด

20. จากข้อความที่ว่า “ยาไอซ์เมื่อเสพแล้วจะผอม หุ่นดี ช่วยลดน้ำหนัก ผิวสวย ผิวขาว ทำให้สวยหล่อ จึงทำให้มีวัยรุ่นนิยมเสพ ”

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ?

- ก. ไม่แน่ใจ อย่างนี้ต้องลองพิสูจน์สักครั้ง
- ข. ไม่แน่ใจ หาข้อมูลก่อนค่อยลองพิสูจน์
- ค. ไม่น่าใช่ ต้องค้นหาข้อมูลให้ได้ว่าจริงหรือไม่
- ง. ไม่น่าใช่ ยาเสพติดอย่างไรก็มีแต่โทษ

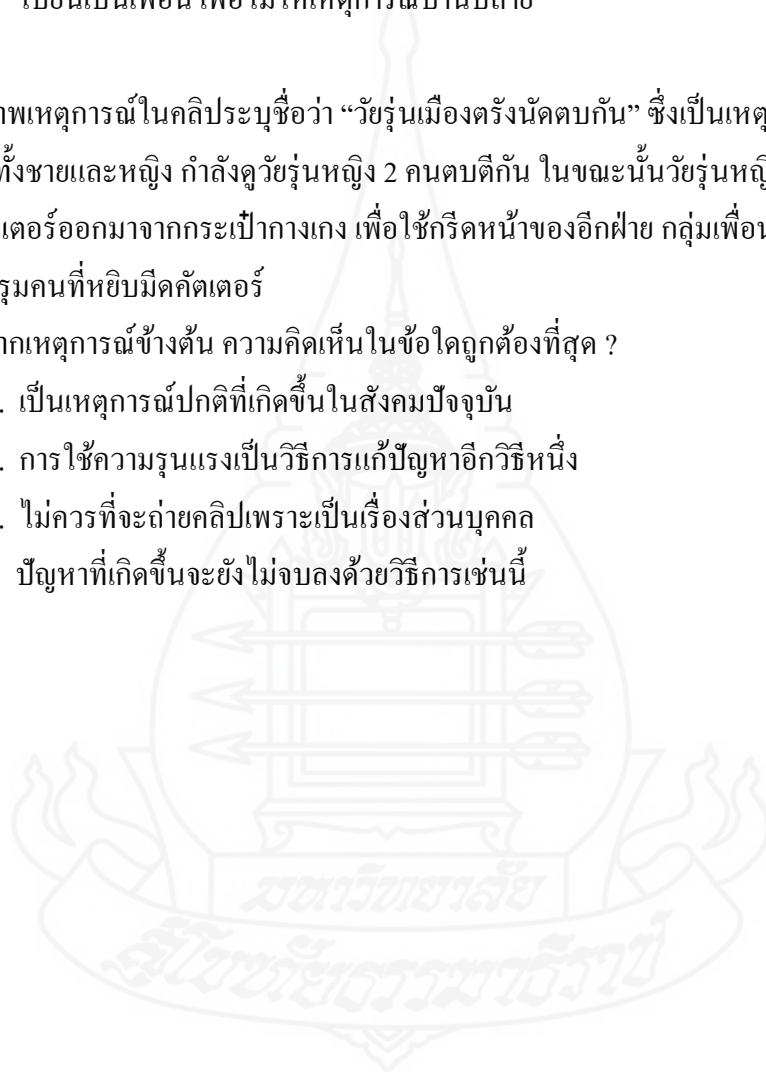
21. กรณีหลังเลิกเรียนนักเรียนพบเพื่อนกำลังถกเถียงกันกับนักเรียนโรงเรียนอื่น นักเรียนควรจะปฏิบัติอย่างไร ?

- ก. เข้าไปห้ามและดึงเพื่อนให้ไปทางอื่น
- ข. เข้าไปสังเกตการณ์จะได้บอกคุณครู
- ค. ไม่ควรเข้าไปยุ่งเพราะจะทำให้เราเดือดร้อน
- ง. ไปยื่นเป็นเพื่อน เพื่อไม่ให้เหตุการณ์บานปลาย

22. จากภาพเหตุการณ์ในคลิประบุว่า “วัยรุ่นเมืองตรังนัดตบกัน” ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีเด็กกลุ่มหนึ่ง ทั้งชายและหญิง กำลังดวลวัยรุ่นหญิง 2 คนตบตีกัน ในขณะนั้นวัยรุ่นหญิงคนหนึ่งหยิบมีดคัตเตอร์ออกมาจากกระเป๋ากางเกง เพื่อใช้กรีดหน้าของอีกฝ่าย กลุ่มเพื่อนที่ยืนดูของอีกฝ่าย จึงเข้าร่วมคนที่หยิบมีดคัตเตอร์

จากเหตุการณ์ข้างต้น ความคิดเห็นในข้อใดถูกต้องที่สุด ?

- ก. เป็นเหตุการณ์ปกติที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
- ข. การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ปัญหาอีกวิธีหนึ่ง
- ค. ไม่ควรที่จะถ่ายคลิปเพราะเป็นเรื่องส่วนบุคคล
- ง. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะยังไม่จบลงด้วยวิธีการเช่นนี้

เฉลยแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	12	ก
2	ข	13	ข
3	ข	14	ค
4	ง	15	ง
5	ก	16	ก
6	ง	17	ง
7	ค	18	ค
8	ข	19	ง
9	ข	20	ค
10	ก	21	ก
11	ค	22	ง

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางแสดงค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ความหมาย		สรุปผล
			ค่าความยาก	ค่าอำนาจ จำแนก	
1	0.71	0.29	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
2	0.64	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
3	0.36	0.21	ค่อนข้างยาก	พอใช้	มีคุณภาพ
4	0.79	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
5	0.71	0.29	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
6	0.64	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
7	0.79	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
8	0.79	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
9	0.29	0.29	ค่อนข้างยาก	พอใช้	มีคุณภาพ
10	0.64	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
11	0.57	0.29	ยากง่ายปานกลาง	พอใช้	มีคุณภาพ
12	0.64	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
13	0.79	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
14	0.50	0.21	ยากง่ายปานกลาง	พอใช้	มีคุณภาพ
15	0.79	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
16	0.71	0.29	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
17	0.64	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
18	0.79	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
19	0.79	0.36	ค่อนข้างง่าย	ดี	มีคุณภาพ
20	0.50	0.21	ยากง่ายปานกลาง	พอใช้	มีคุณภาพ
21	0.64	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ
22	0.79	0.21	ค่อนข้างง่าย	พอใช้	มีคุณภาพ

ภาคผนวก ง

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

มหาวิทยาลัย

สโขทัยธรรมสารีราช

**ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

Problem based learning

จัดทำโดย
นางรัชนี เต็มแก้ว

คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

คำชี้แจง

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวฉบับนี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบไปด้วย องค์ประกอบในการคิดแก้ปัญหา 3 ด้าน คือ

1.1 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย

หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาการที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านความปลอดภัย

หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของตนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือจากบุคคลแปลกหน้า

1.3 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม

หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านสารเสพติด และพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวิธีดำเนินการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา

2.2 ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

2.3 ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต ประกอบด้วย

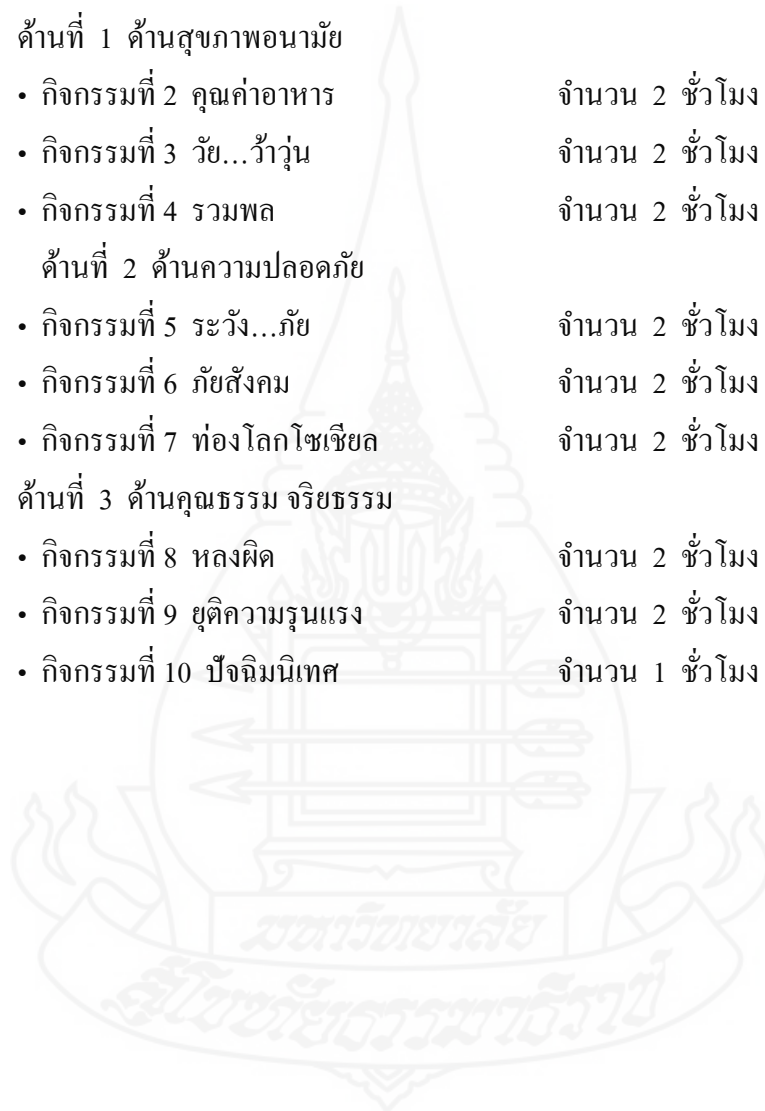
ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

2.4 ^{ขั้น}คิดและนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

3. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบไปด้วย 10 กิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ จำนวน 1 ชั่วโมง
- ด้านที่ 1 ด้านสุขภาพอนามัย
- กิจกรรมที่ 2 คุณค่าอาหาร จำนวน 2 ชั่วโมง
- กิจกรรมที่ 3 วัย... ว้าวุ่น จำนวน 2 ชั่วโมง
- กิจกรรมที่ 4 รวมพล จำนวน 2 ชั่วโมง
- ด้านที่ 2 ด้านความปลอดภัย
- กิจกรรมที่ 5 ระวัง...ภัย จำนวน 2 ชั่วโมง
- กิจกรรมที่ 6 ภัยสังคม จำนวน 2 ชั่วโมง
- กิจกรรมที่ 7 ท่องโลกโซเชียล จำนวน 2 ชั่วโมง
- ด้านที่ 3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม
- กิจกรรมที่ 8 หลงผิด จำนวน 2 ชั่วโมง
- กิจกรรมที่ 9 ยุติความรุนแรง จำนวน 2 ชั่วโมง
- กิจกรรมที่ 10 ปัจฉินิเทศ จำนวน 1 ชั่วโมง

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

กิจกรรม ที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบที่พัฒนา
1	ปฐมนิเทศ	ปฐมนิเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2. เพื่อทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว 	ชี้แจงการจัดการเรียนการสอน และทดสอบก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2	ด้านสุขภาพ อนามัย	คุณค่าอาหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับวัยได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านการบริโภคได้ 	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม
3	ด้านสุขภาพ อนามัย	วัย... ว้าวุ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศได้ 	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม

กิจกรรม ที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบที่พัฒนา
4	ด้านสุขภาพ อนามัย	รวมพล	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการขับชั้รตจักรยานยนต์บนท้องถนนได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขับชั้รตจักรยานยนต์บนท้องถนนได้ 	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจให้ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บและอุบัติเหตุ ตลอดจนการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม
5	ด้านความ ปลอดภัย	ระวิ้งภัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถระวิ้งตนจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำปัญหาที่เกิดจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศมาเรียนรู้ในการระวิ้งภัยต่อตนเองได้ 	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของตนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือจากบุคคลแปลกหน้า
6	ด้านความ ปลอดภัย	ภัยสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถระวิ้งภัยจากกลุ่มมิจฉาชีพได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำปัญหาที่เกิดจากกลุ่มมิจฉาชีพมาเรียนรู้ในการป้องกันตนเองได้ 	การจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของตนและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือจากบุคคลแปลกหน้า

กิจกรรม ที่	เรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	องค์ประกอบที่พัฒนา
7	ด้านความปลอดภัย	ท่องโลก โซเชี่ยล	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถ รู้เท่าทันจากการถูก ล่อลวงผ่านสังคม ออนไลน์ได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถ นำปัญหาที่เกิดจากการ ล่อลวงผ่านสังคม ออนไลน์มาเรียนรู้และ ระวังตน 	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิด ขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของ ตนและผู้อื่น จากเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้ คาดคิด ทั้งเกิดจากบุคคลที่ ใกล้ชิดตัวหรือจากบุคคลแปลก หน้า
8	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	หลงผิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนทราบ ปัญหาและพิษภัยที่เกิด จากสารเสพติด 2. เพื่อให้ นักเรียนไม่เข้าไป ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด 	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ด้านสารเสพติด และ พฤติกรรมการแก้ปัญหาโดย ใช้ความรุนแรง
9	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ยุติความรุนแรง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถ ยุติปัญหาโดยไม่ใช้ความ รุนแรงได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนทราบถึง ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจาก การใช้ความรุนแรง 	การจัดการกับปัญหาที่ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ด้านสารเสพ ติด และพฤติกรรมการ แก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง
10	ปัจฉิมนิเทศ	ปัจฉิมนิเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักเรียนได้ ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากชุดกิจกรรมแนะแนว แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ มีต่อความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา 2. เพื่อทดสอบ ความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของนักเรียน หลังการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนว 	ทบทวนและสรุปสาระการ เรียนรู้จากการจัดการเรียน การสอน และทดสอบหลัง เรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะ แนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ มีต่อความสามารถในการคิด แก้ปัญหา

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม ปฐมนิเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว
เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ก่อนการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำเป็นต้องมีการปฐมนิเทศนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ แนวทาง บทบาทของตน และเรื่องที่จะพัฒนานักเรียนต่อไป ตลอดจนได้ดำเนินการทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อนำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบหาความก้าวหน้าของนักเรียนต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2. เพื่อทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

สาระการเรียนรู้

ชี้แจงการจัดการเรียนการสอน และทดสอบก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2. ครูชี้แจงรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนทราบ
3. ให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
4. ครูดำเนินการตรวจกระดาษคำตอบและแจ้งผลการทดสอบก่อนเรียนให้นักเรียนทราบ

สื่อการเรียนรู้

1. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (ฉบับก่อนเรียน)
2. เฉลยแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (ฉบับก่อนเรียน)

การวัดและการประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. หลังจากเลิกเรียนพิเศษในช่วงเวลาพักกลางวัน เพื่อนของนักเรียนชวนไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมนูอาหารรายการใดในร้านอาหารแห่งนี้ที่นักเรียนควรเลือกรับประทาน เพราะมีคุณค่าทางอาหารเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด?

ก. อาหารมังสวิรัต	ข. สลัดผัก
ค. พิซซ่าหน้าทะเล	ง. ข้าวผัดอเมริกัน

2. เครื่องดื่มชนิดใดที่นักเรียนควรเลือกดื่มมากที่สุด หลังจากเรียนวิชาพลศึกษา ?

ก. น้ำอัดลม	ข. น้ำสะอาด	ค. น้ำผลไม้	ง. นม
-------------	-------------	-------------	-------

3. สมชายมักดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำทุกวัน ทั้งในเวลารับประทานอาหาร และเวลากระหายน้ำ จากพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมดังกล่าวของสมชายจะส่งผลเสียอะไรต่อสมชายเป็นลำดับแรก ?

ก. เป็นโรคอ้วน	ข. เป็นโรคนอนไม่หลับ
ค. เป็นโรคขาดสารอาหาร	ง. เป็นโรคกระดูกและฟันผุร่อน

4. ปัจจุบันร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดเป็นที่นิยมของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย จนกลายเป็นกระแสนิยมทางการบริโภค นักเรียนคิดว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระแสนิยมในการบริโภคเช่นนั้น?

ก. รสชาติของอาหาร	ข. ความสะดวกสบาย
ค. ความประหยัดเวลา	ง. ค่านิยมส่วนบุคคล

5. เหตุการณ์การประพฤติปฏิบัติตนในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนคิดว่าจะส่งผลสู่การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายมากที่สุด ?

ก. การนั่งอ่านหนังสือในบ้านกับเพื่อนต่างเพศกันตามลำพัง	ข. การนั่งรับประทานอาหารกับเพื่อนต่างเพศที่เพิ่งรู้จักในร้านอาหาร
ค. การนั่งดูหนังในโรงภาพยนตร์กับเพื่อนต่างเพศรอบค้ำ	ง. การไปเที่ยวกันตามลำพังสองต่อสองกับเพื่อนต่างเพศ

6. พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนคิดว่าส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนได้รับผลเสียก่อให้เกิดปัญหาจากการกระทำของตนเองมากที่สุด ?
- ก. การอยู่กันตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศ   ข. การช่วยตนเอง เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ
ค. การแอบดูสื่อลามกอนาจารบนสื่อออนไลน์   ง. การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน
7. จากข่าวการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่เกิดขึ้นเป็นประจำของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมในข้อใดต่อไปนี่ที่เสี่ยงให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด ?
- ก. การขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อค
ข. การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อค
ค. การขับขี่รถจักรยานยนต์ด้วยท่า ผาดโผนและ ใช้ความเร็วสูง
ง. การขับขี่รถจักรยานยนต์และมีผู้โดยสารซ้อนท้ายรวมคนขับ 4 คน
8. จากเหตุการณ์การรวมกลุ่มของวัยรุ่นในยามวิกาลเพื่อแข่งขันความเร็วบนท้องถนน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้สัญจรไปมา จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าบทบาทในข้อใดที่นักเรียนควรปฏิบัติ ?
- ก. ไม่ควรไปเข้าร่วมการแข่งขันแต่ไปชมการแข่งขันเท่านั้น
ข. ไม่ควรไปเข้าร่วมการแข่งขันและไม่ควรไปชมการแข่งขัน
ค. เข้าร่วมการแข่งขัน แต่เปลี่ยนเส้นทางที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนแทน
ง. เข้าร่วมการแข่งขันเฉพาะกลุ่มเล็กๆ และไม่ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ แข่งขัน
9. บุคคลใดเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุด ?
- ก. น้อยจะไม่ออกจากบ้าน ในเวลากลางคืน
ข. น้อยมักแต่งกายตามสมัยนิยม แม้จะไม่มีมิดชิดก็ตาม
ค. นิดมักเดินทางกลับบ้านตามลำพังในเวลากลางคืน
ง. นุ่มให้เพื่อนชายไม่ส่งที่บ้านทุกครั้งเมื่อต้องกลับบ้านค่ำ
10. ลักษณะของพฤติกรรมบุคคลในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนเห็นว่าไม่ใช่เป็นการแสดงพฤติกรรมในการล่วงละเมิดทางเพศด้วยวาจา ?
- ก. การแอบมองหน้าอก โดยไม่ให้รู้ตัว   ข. การเล่าเรื่องตลกลามก สองแง่สองง่าม
ค. การโทรศัพท์พูดคุยวนลวนในเรื่องเพศ   ง. การตามจับตามตื้อต่างๆ ที่รู้ว่าอีกฝ่ายไม่ชอบ

11. บุคคลในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนเห็นว่าไม่ได้แสดงลักษณะพฤติกรรมของการล่วงละเมิดทางเพศ?

- ก. สิ่งที่ใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ
- ข. ลิงแอบติดกล้องวงจรปิดไว้ในห้องแต่งตัว
- ค. แมนตามจีบตามตื้อฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงเต็มใจ
- ง. เสื่อพูดจาเกี่ยวกับพาราสิฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงไม่ชอบ

12. จากเหตุการณ์ข่าว “กรณีเพื่อนบ้านที่เป็นสามีภรรยาคู่หนึ่งชักชวนเด็กหญิงอายุ 13 ปี และเด็กชายอายุ 11 ปี ไปรับประทานหมูกกระทะ โดยที่ผู้ปกครองอนุญาต เนื่องจากเพื่อนบ้านคู่ดังกล่าวเคยพาเด็กทั้งสองไปแล้วครั้งหนึ่ง ครั้งนี้จึงไว้วางใจและอนุญาตให้ไปอีก แต่ในครั้งนี้หลังจากรับประทานหมูกกระทะแล้ว กลับกักขังเด็กทั้งสองไว้ที่บ้านพักเก่าของฝ่ายชายและได้ล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิง”

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น นักเรียนคิดว่าจะนำมาใช้ปฏิบัติตนได้อย่างไร ?

- ก. ไม่รับคำชวน และจะไม่ไปกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา
- ข. เมื่อไปกับบุคคลอื่นจะพกโทรศัพท์ไปด้วยทุกครั้ง เมื่อเกิดเหตุร้ายจะได้โทรบอกผู้ปกครอง
- ค. ไปตามปกติแต่พยายามระมัดระวังตัวให้มากขึ้น คิดว่าตนเองคงไม่พบกับเหตุการณ์แบบนี้แน่
- ง. จะขอร้องเพื่อนบ้านให้ชวนพ่อกับแม่ไปด้วยทุกครั้งจะได้สบายใจ

13. ขณะที่มะลิเดินผ่านกลุ่มวัยรุ่นชาย กลุ่มวัยรุ่นนี้ได้ส่งเสียงแซวพร้อมทั้งหัวเราะเสียงดัง ถ้านักเรียนเป็นมะลิควรจะทำอย่างไร ?

- ก. รีบโทรศัพท์บอกผู้ปกครอง พร้อมวิ่งหนี
- ข. เดินเฉยๆ แต่เร่งฝีเท้าหนีให้เร็วกว่าเดิม
- ค. เดินเฉยๆ แต่หันไปยิ้มเพื่อสร้างมิตรภาพ
- ง. ตะโกนด่ากลับไปเพื่อให้หยุดแซว

14. จากเหตุการณ์ข่าว “สาววัยรุ่น มาเที่ยวคอนเสิร์ตหมอลำกับเพื่อน ที่พัทยา ค่ำจนเมาเกิดปวด ปัสสาวะแต่ห้องน้ำเต็ม เลยเดินเข้าบ้านร้างตามลำพัง ถูก ไอ้หื่นตามกระซอก ทำร้ายก่อนลงมือ ข่มขืน” (ที่มา: ไทยรัฐออนไลน์)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น สิ่งใดที่นักเรียนควรปฏิบัติตนมากที่สุด ?

- ก. ควรเข้าห้องน้ำเฉพาะในที่สาธารณะ   ข. ควรพกโทรศัพท์ติดตัวทุกครั้ง
ค. ควรชวนเพื่อนไปเข้าห้องน้ำด้วยทุกครั้ง   ง. ควรต่อสู้กับคนร้ายเพื่อปกป้องตนเอง
15. พฤติกรรมของบุคคลใดที่เข้าข่ายกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทาง คอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2550 ?
- ก. เล่นเกมออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง
ข. สมาชิกติดต่อรูปภาพตนเองโพสต์ลงอินสตาแกรม
ค. สมชายโหลดเพลงใหม่ๆ และเก็บไว้ฟังในคอมพิวเตอร์ตนเอง
ง. สมศักดิ์ได้รับข้อความเท็จทางไลน์จึงได้แชร์ส่งต่อให้เพื่อนได้อ่าน

16. จากเหตุการณ์ข่าว “เด็กชายอายุ 13 ปี ถูกหลอกลวงผ่านทางเกมออนไลน์ให้ออกจากบ้านไปพบ และหายตัวจนผู้ปกครองต้องเข้าแจ้งความเพื่อตามหาตัวเด็กชายดังกล่าว” จากเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นข้างต้น กรณีมีสมาชิกเกมออนไลน์นัดพบปะกันรวมทั้งตัวนักเรียนด้วย นักเรียนควร จะปฏิบัติตนอย่างไร ?

- ก. ไม่ไปพบเพราะคิดว่าคุยทางออนไลน์ก็พอแล้ว
ข. ไม่ไปพบแต่ให้เขามาหานักเรียนเองที่บ้าน
ค. ไปพบแต่พาเพื่อนคนอื่นไปเป็นเพื่อนด้วย
ง. ไปพบแต่โทรบอกผู้ปกครองให้ทราบก่อน
17. “ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีข่าวเกี่ยวกับเด็กหญิงมักถูกล่อลวงผ่านทางเฟซบุ๊กเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษาของมูลนิธิกระจกเงา พบว่ากรณีดังกล่าว ส่วนใหญ่เด็กหญิงมักเต็มใจไป กับผู้ที่พบปะในสังคมออนไลน์”

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น นักเรียนคิดว่าเพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น ?

- ก. เด็กหญิงมีความมั่นใจในตนเอง   ข. เด็กหญิงคงมีปัญหารอบครัว
ค. เด็กหญิงต้องการมีเพื่อนใหม่   ง. เด็กหญิงไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ

18. กรณีเพื่อนของนักเรียนคิดสารเสพติด และนักเรียนทราบ นักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร ?
- ไม่คบด้วยเพราะเดี๋ยวจะชวนเราเข้าไปยุ่งเกี่ยว
  - พยายามพูดชักชวนให้เลิกเสพ
  - นำเรื่องติดสารเสพติดของเพื่อนไปบอกครู
  - คบตามปกติ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์
19. ขณะที่คณบดีกำลังเดินผ่านเพื่อนที่กำลังยืนสูบบุหรี่อยู่ และเพื่อนคนดังกล่าวได้พูดชักจูงให้คณบดีเข้าร่วมสูบบุหรี่ด้วย ซึ่งคณบดีก็ไม่ได้ปฏิเสธต่างๆ ที่ไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อน นักเรียนคิดว่าอะไรไม่ใช่สาเหตุสำคัญที่ทำให้คณบดีไม่ปฏิเสธและเข้าไปร่วมสูบบุหรี่ด้วยในครั้งนี้ ?
- ความอยากรู้อยากลอง
  - ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
  - การต้องการเป็นที่ยอมรับ
  - การไม่มีความรู้เรื่องโทษของสารเสพติด
20. จากข้อความที่ว่า “ ยาไอซ์เมื่อเสพแล้วจะหอม หุ่นดี ช่วยลดน้ำหนัก ผิวสวย ผิวขาว ทำให้สวยหล่อ จึงทำให้มีวัยรุ่นนิยมเสพ ”
- จากข้อความดังกล่าวข้างต้น นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ?
- ไม่แน่ใจ อย่างนี้ต้องลองพิสูจน์สักครั้ง
  - ไม่แน่ใจ หาข้อมูลก่อนค่อยลองพิสูจน์
  - ไม่น่าใช่ ต้องค้นหาข้อมูลให้ได้ว่าจริงหรือไม่
  - ไม่น่าใช่ ยาเสพติดอย่างไรก็มีแต่โทษ
21. กรณีหลังเลิกเรียนนักเรียนพบเพื่อนกำลังถกเถียงกันกับนักเรียนโรงเรียนอื่น นักเรียนควรจะปฏิบัติอย่างไร ?
- เข้าไปห้ามและดึงเพื่อนให้ไปทางอื่น
  - เข้าไปสังเกตการณ์จะได้บอกคุณครู
  - ไม่ควรเข้าไปยุ่งเพราะจะทำให้เราเดือดร้อน
  - ไปยื่นเป็นเพื่อน เพื่อไม่ให้เหตุการณ์บานปลาย

22. จากภาพเหตุการณ์ในคลิปประมุขชื่อว่า “วัยรุ่นเมืองตรังนัดตบกัน” ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีเด็กกลุ่มหนึ่ง ทั้งชายและหญิง กำลังดวลวัยรุ่นหญิง 2 คนตบตีกัน ในขณะนั้นวัยรุ่นหญิงคนหนึ่งหยิบมีดคัตเตอร์ออกมาจากกระเป๋ากางเกง เพื่อใช้กรีดหน้าของอีกฝ่าย กลุ่มเพื่อนที่ยืนดูของอีกฝ่าย จึงเข้าร่วมคนที่หยิบมีดคัตเตอร์

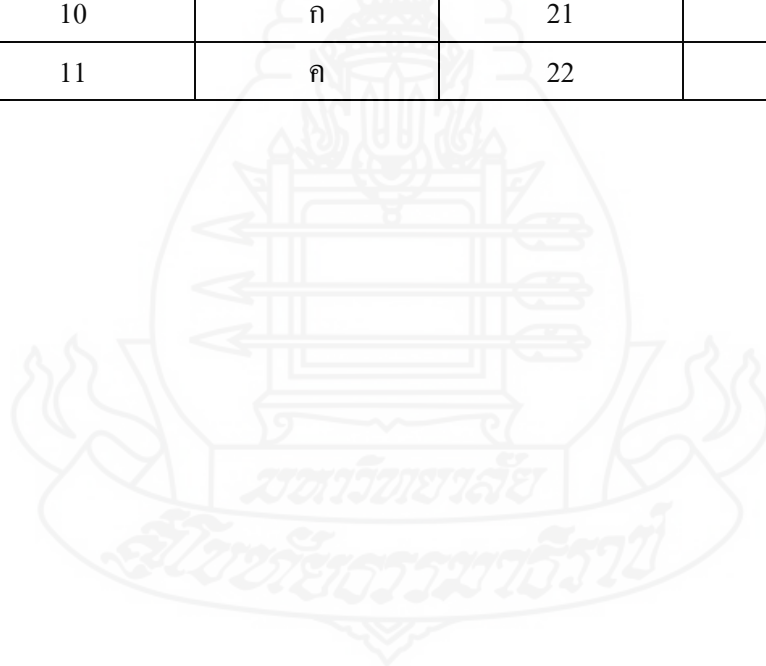
จากเหตุการณ์ข้างต้น ความคิดเห็นในข้อใดถูกต้องที่สุด ?

- ก. เป็นเหตุการณ์ปกติที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
- ข. การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ปัญหาอีกวิธีหนึ่ง
- ค. ไม่ควรที่จะถ่ายคลิปเพราะเป็นเรื่องส่วนบุคคล
- ง. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะยังไม่จบลงด้วยวิธีการเช่นนี้

เฉลยแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (ฉบับทดสอบก่อนเรียน)

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	12	ก
2	ข	13	ข
3	ข	14	ค
4	ง	15	ง
5	ก	16	ก
6	ง	17	ง
7	ค	18	ค
8	ข	19	ง
9	ข	20	ค
10	ก	21	ก
11	ค	22	ง

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม คุณค่าอาหาร
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเลือกบริโภคอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ ตลอดจนการเลือกบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมกับวัย ย่อมทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และเป็นที่มาของโรคภัยไข้เจ็บ โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นตอนต้นซึ่งเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ดังนั้นการได้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับการบริโภค และได้เตรียมความพร้อมในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับวัยได้
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านการบริโภคได้

สาระการเรียนรู้

1. อาหารที่เหมาะสมกับวัย
2. อันตรายที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่ไม่มีคุณค่า

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูนำภาพเมนูอาหารต่างๆ มาให้นักเรียนดู และให้ตัดสินใจเลือกรายการอาหารที่ตนเองชื่นชอบ 1 รายการ โดยครูจะใช้วิธีพูดคุยสอบถามถึงพฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน อาทิเช่น

- เพราะเหตุใดจึงเลือกรับประทานอาหารชนิดนี้
- อะไรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการตัดสินใจเลือกบริโภคอาหาร
- คุณค่าทางโภชนาการที่นักเรียนได้รับจากการบริโภคอาหาร

3. ครูนำบทความ “สถานการณ์ภัยฟาสต์ฟู้ดส์” มาให้นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน โดยการสุ่ม
 5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และ

บันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

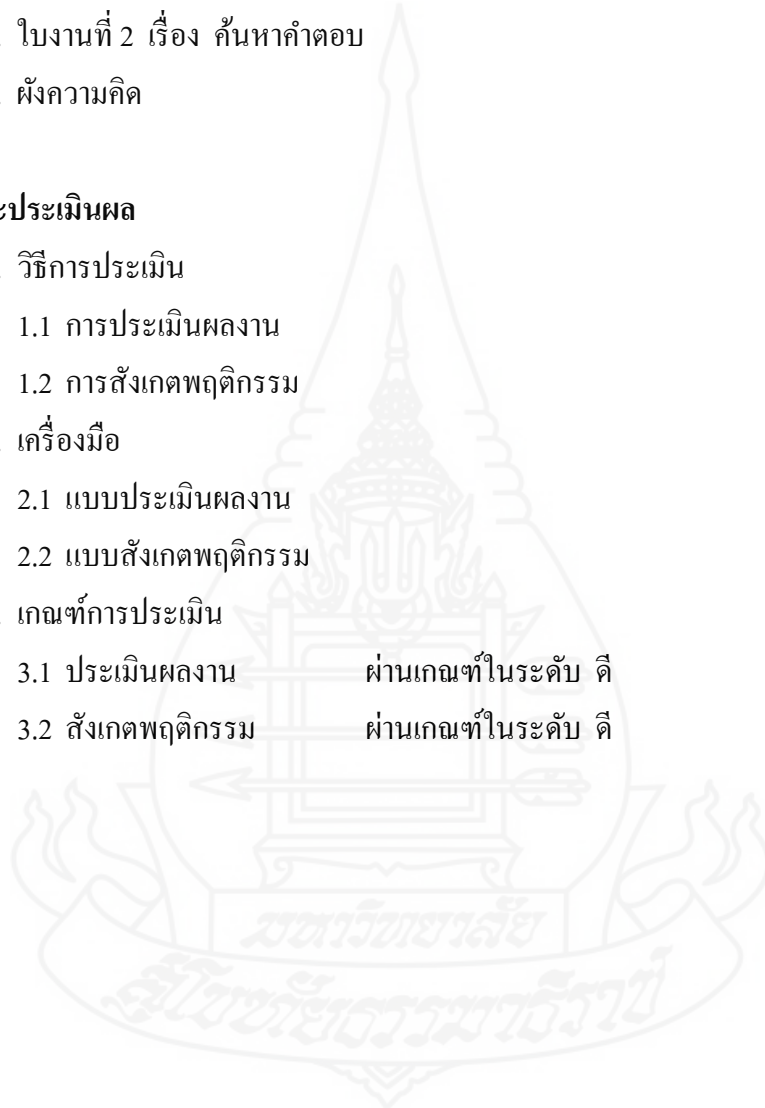
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
 10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
 11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลเพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพเมนูอาหาร
2. บทความ “สถานการณ์ภัยฟาสต์ฟู้ดส์”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
5. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

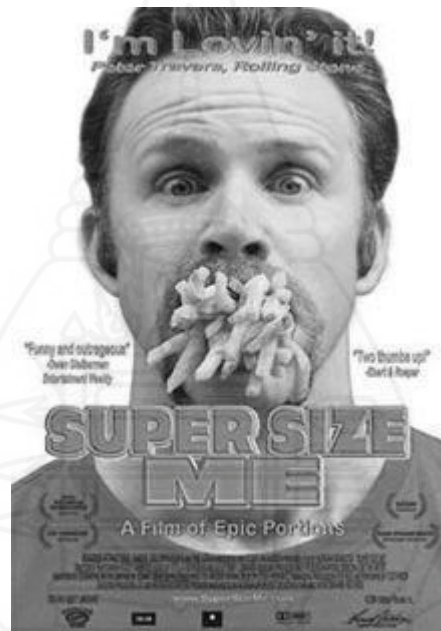

สถานการณ์กิจกรรมคุณค่าอาหาร

ภัยฟาสต์ฟู้ด...คิดทุกคำที่กิน อย่ากินทุกอย่างที่อยาก (กิน)

ราวๆ 3 ปีที่แล้ว ที่สหรัฐอเมริกา มีกระเทาะชายชื่อนายมอร์แกน สเปอร์ลือคยอมเอาชีวิตเข้าแลก ด้วยการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด(จากร้านชื่อดังระดับโลก)ประเภทแฮมเบอร์เกอร์ขนาดจัมโบ้ทุกวัน วันละ3 มื้อติดต่อกันเป็นเวลา 30วัน

โดยมีตั้งใจถ่ายทำเป็นสารคดีที่ตั้งชื่อเรื่องไว้ว่า Super size Me มีการเดินเรื่องที่น่าสนใจ ชวนติดตามและรอดูกันว่าชะตากรรมของเขาจะเป็นเช่นไรในตอนจบ ?

ซึ่งผลก็คือ...หลังจากการตรวจสอบสุขภาพกับแพทย์ ปรากฏว่าสุขภาพของนายมอร์แกนที่เคยแข็งแรงจากที่เคยตรวจครั้งแรก (เมื่อเริ่มถ่ายทำ) กลับเปลี่ยนไปเป็นความผิดปกติทางประสาทโรค !... โรคอ้วนคุกคาม..ความดันโลหิตที่สูงขึ้น...ไขมันในเลือดสูง...ไต และ ตับมีปัญหา..เช็กส์เลือด... ฯลฯ....

ที่มา : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. ค้นคืนวันที่ 7 พฤศจิกายน 2558 จาก

http://www.csip.org/csip/autopage/show_page.php?h=118&s_id=159&d_id=159

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

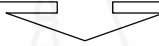
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

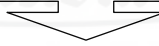
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียน

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม วัยว้าวุ่น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การประพฤติปฏิบัติตนด้านพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสมกับวัย ย่อมทำให้เกิดปัญหา ด้านสุขภาพอนามัย และเป็นที่มาของ โรคภัยไข้เจ็บที่ไม่คาดคิดได้ ดังนั้นการได้ทราบถึงปัญหาหรือ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาและ วางแผนตั้งรับการประพฤติปฏิบัติตนด้านเพศได้อย่างเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศได้

สาระการเรียนรู้

1. พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
2. ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูเปิดเพลง “พุ่มนี้ไม่สายที่จะรักกัน” ให้นักเรียนฟัง และร่วมกันพูดคุยเกี่ยวกับความหมายของบทเพลง และความคิดเห็น/ความรู้สึกของนักเรียนต่อบทเพลงนี้
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน โดยการคาดเดา
4. ครูนำสื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาจากการท้องแบบไม่พร้อมมาให้ให้นักเรียนได้

ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และ

บันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูล

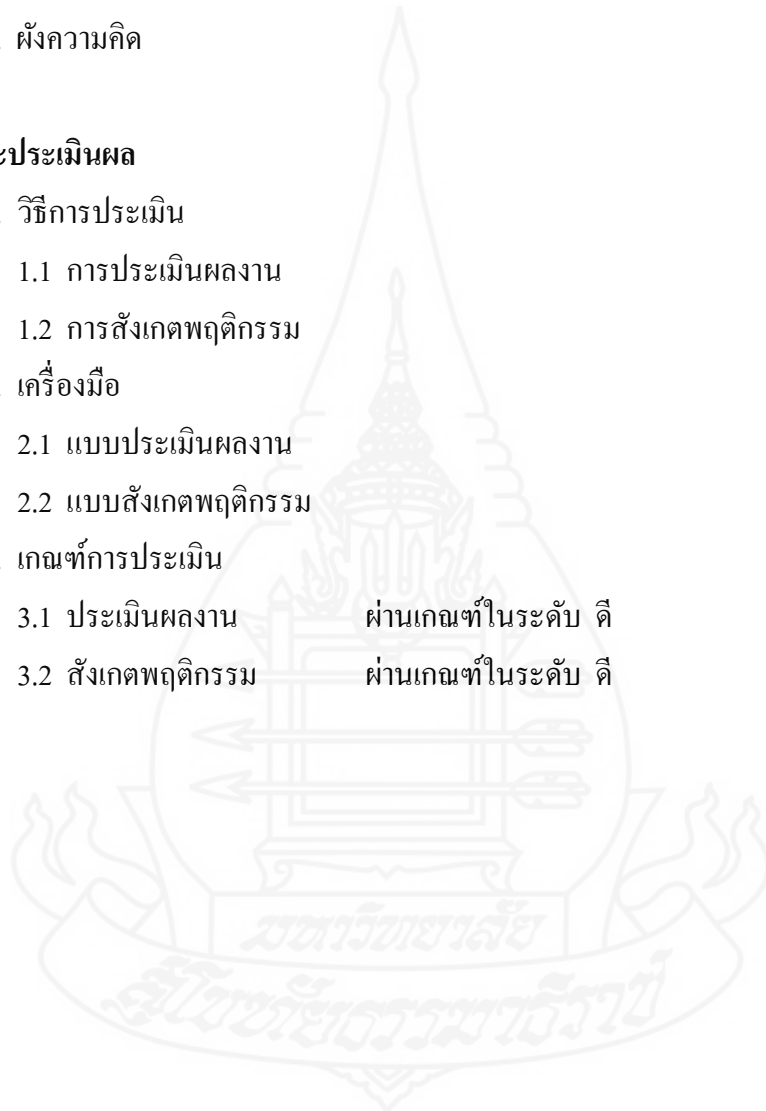
ความรู้เพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. เพลงพุ่มนี้ไม่สายที่จะรักกัน
2. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาห้องแบบไม่พร้อม
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
5. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

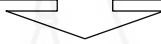
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

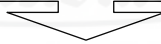
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมวัยว้าวุ่น

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

พຽງນີ້...ไม่ส่าย (เพลงประกอบละคร รักปาฏิหาริย์)

คำร้อง   วรัชยา พรหมสถิต
ทำนอง   ธนา ลวสุต
เรียบเรียง   เรื่องกิจ ขงปิยะกุล

เพียงแ่้มองในตาก็รู้ว่าเราชอบกัน
แต่เราสองคนต้องเก็บมันไว้
ในเมื่อความเป็นจริงก็รู้กันในหัวใจ
เรายังเป็นได้แค่เพียงเพื่อนกัน
แม้ใจเราจริงจ้งเท่าไร ไม่มีใครเต็มใจให้รักกัน
คงยังไม่ถึงเวลาของเรา

อดทนเก็บความในใจ แล้วรอแ่้ววันเวลา
ให้มันหมุ่นซ้าซ้า แล้วเดินไปกับมัน
อดทนเก็บความในใจ แล้วเรียนรู้กันและกัน
เพื่อให้เรามีความมั่นใจ ว่าเรานั้นมีความลึกซึ้งเพียงใด
พຽງນີ້ไม่ส่ายที่จะรักกัน

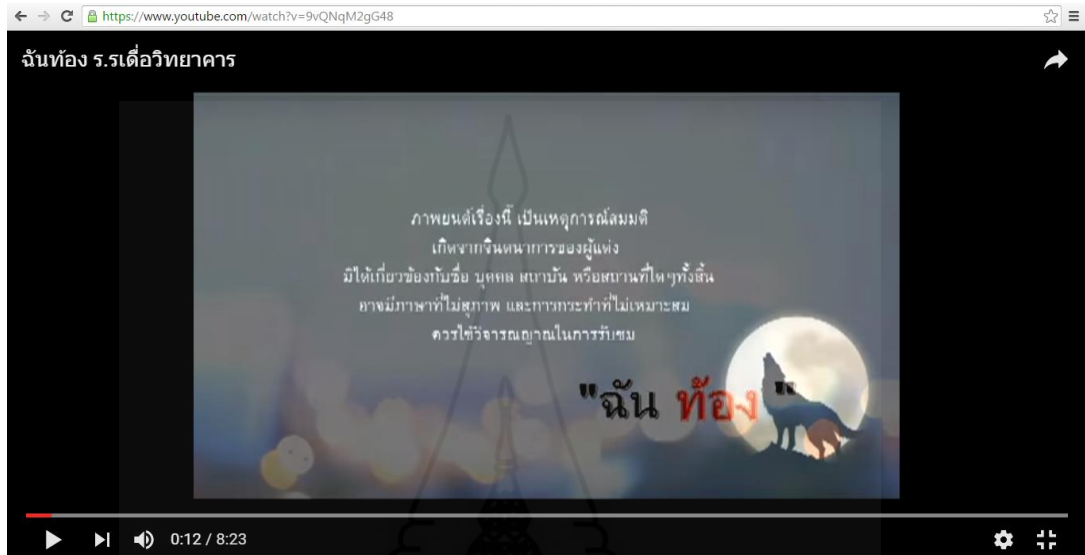
วันนี้แม้จะเป็นเพียงเพื่อนก็ไม่สำคัญ
เมื่อใจให้กันจะหวั่นอะไร
วันข้างหน้าจะมา จะซ้าจะนานเท่าไร
คงเป็นอะไรได้มากกว่านั้น
แม้ใจเราจริงจ้งเท่าไร ไม่มีใครเต็มใจให้รักกัน
คงยังไม่ถึงเวลาของเรา

อดทนเก็บความในใจ แล้วรอแ่้ววันเวลา
ให้มันหมุ่นซ้าซ้า แล้วเดินไปกับมัน
อดทนเก็บความในใจ แล้วเรียนรู้กันและกัน
เพื่อให้เรามีความมั่นใจ ว่าเรานั้นมีความลึกซึ้งเพียงใด
พຽງ�ີไม่ส่ายที่จะรักกัน

หากว่าเรามีความมั่นใจ หากว่าเรามีความรักแท้ในใจ
พຽງ�ີไม่ส่ายที่จะรักกัน

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 3

กิจกรรมวัยว้าวุ่น

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=9vQNqM2gG48> เผยแพร่เมื่อ 11 ก.ย. 2015

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=IrBT6kounvY> เผยแพร่เมื่อ 3 ก.พ. 2015

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม รวมพล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การขับขีรถจักรยานยนต์บนท้องถนนการประพฤติกฎปฏิบัติตนด้านพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสมกับวัย ย่อมทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และเป็นที่มาของโรคภัยไข้เจ็บที่ไม่คาดคิดได้ ดังนั้นการได้ทราบถึงปัญหาหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาและวางแผนตั้งรับการประพฤติกฎปฏิบัติตนด้านเพศได้อย่างเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการขับขีรถจักรยานยนต์บนท้องถนนได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขับขีรถจักรยานยนต์บนท้องถนนได้

สาระการเรียนรู้

1. พฤติกรรมเกี่ยวกับการขับขีรถจักรยานยนต์บนท้องถนน
2. ปัญหาที่เกิดจากการขับขีรถจักรยานยนต์บนท้องถนน

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูนำภาพพาหนะที่ใช้ในการเดินทางในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันมาให้ให้นักเรียนได้ดู และพูดคุยสอบถามถึงพาหนะที่นักเรียนชื่นชอบและจะเลือกใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด พร้อมทั้งเหตุผล
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน โดยการคละเพศ

4. ครูนำสื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการจับจี้รถจักรยานยนต์ที่ประมาทมาให้นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

และบันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

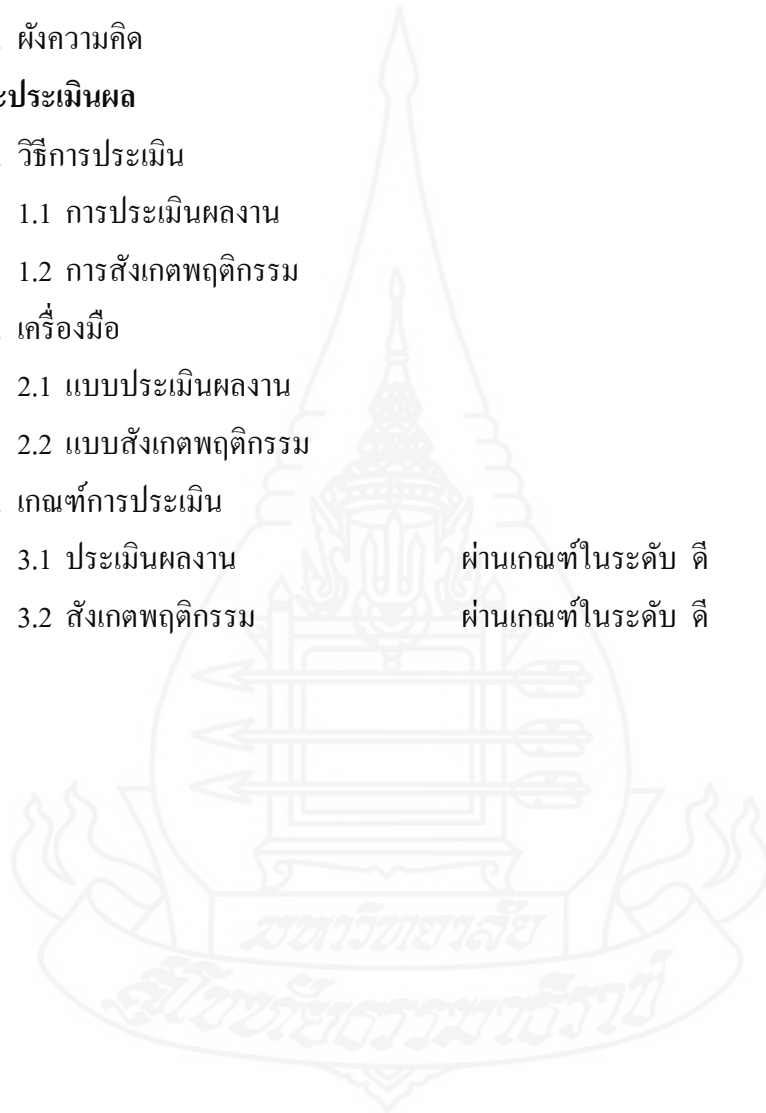
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลเพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพพาหนะแบบต่าง ๆ
2. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาการจับจีรดจักรยานยนต์
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
5. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

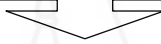
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

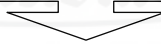
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมรวมพล

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมรวมพล

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องพฤติกรรมที่นักเรียนแสดง

- เกณฑ์คะแนน 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก
 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง
 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

เลข ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมินพฤติกรรม									ระดับ คุณภาพ	
		ความร่วมมือน การทำกิจกรรม			การทำงานโดย ใช้กระบวนการ กลุ่ม			กระตือรือร้นใน การทำงาน/มี ความรับผิดชอบ				
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		รวม (9)

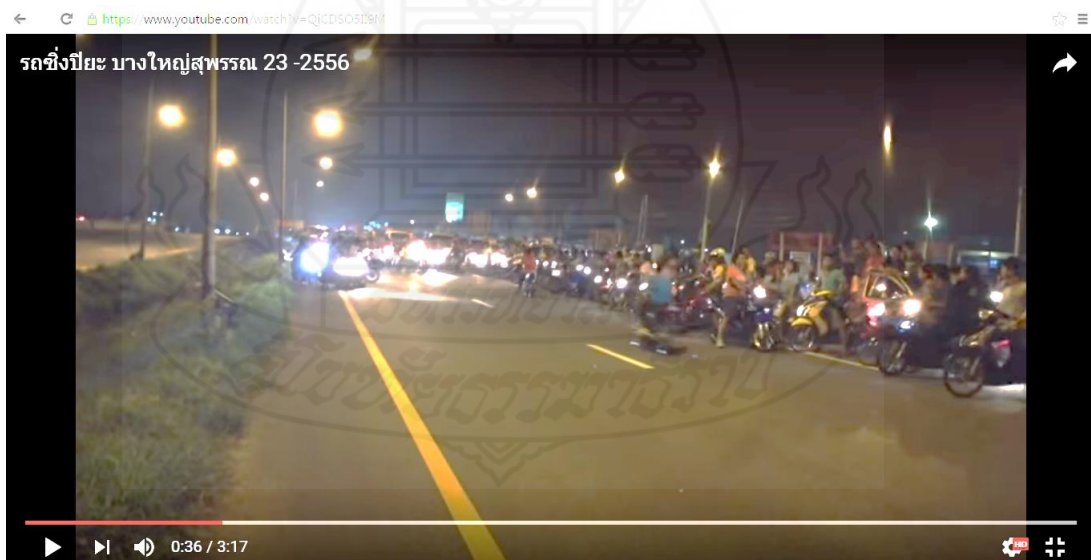
การแปลผลคะแนน

- 8-9 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับดีมาก
 6-7 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับดี
 4-5 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับพอใช้
 1-3 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับต้องปรับปรุง

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 4
กิจกรรมรวมพล

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=AGqabKKou0g> อัปโหลดเมื่อ 21 พ.ย. 2011

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=QjCDSO5II9M> เผยแพร่เมื่อ 24 ต.ค. 2013

ชุดกิจกรรมแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 5

ชื่อกิจกรรม ระวังภัย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนว

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดย่อมเกิดขึ้นได้ ทั้งเกิดจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือจากบุคคลแปลกหน้า ดังนั้นการตั้งรับอย่างมีสติโดยเรียนรู้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ประมาท เพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์การถูกล้วงละเมิดทางเพศได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถระวังตนจากการถูกล้วงละเมิดทางเพศได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำปัญหาที่เกิดจากการถูกล้วงละเมิดทางเพศมาเรียนรู้ในการระวังภัยต่อตนเองได้

สาระการเรียนรู้

1. พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการถูกล้วงละเมิดทางเพศ
2. เหตุการณ์ที่ส่งผลต่อการถูกล้วงละเมิดทางเพศ

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูนำภาพ 3 มิติ มาให้นักเรียนดู และสอบถามการมองเห็นภาพของแต่ละบุคคล (ซึ่งอาจจะมีบางคนが見และบางคนที่ไม่เห็น หรือบางคนが見เร็วและบางคนเห็นช้า) โดยสรุปให้นักเรียนทราบว่า การมองภาพ 3 มิติ กับบุคคลต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาล้อมคล้ายกัน คือบางคนสิ่งที่เราเห็นอาจไม่ใช่ และสิ่งที่ใช่ก็อาจไม่เห็นได้ ไม่ควรไว้วางใจใครง่ายๆ ซึ่งอาจทำให้เราถูกล้วงละเมิดทางเพศได้

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน ทั้งแบบคณะเพศ และแบบเพศเดียวกัน

4. ครุณาสื่อวิถีทัศนสถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศมาให้ นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และ

บันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุม ประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียน ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูล

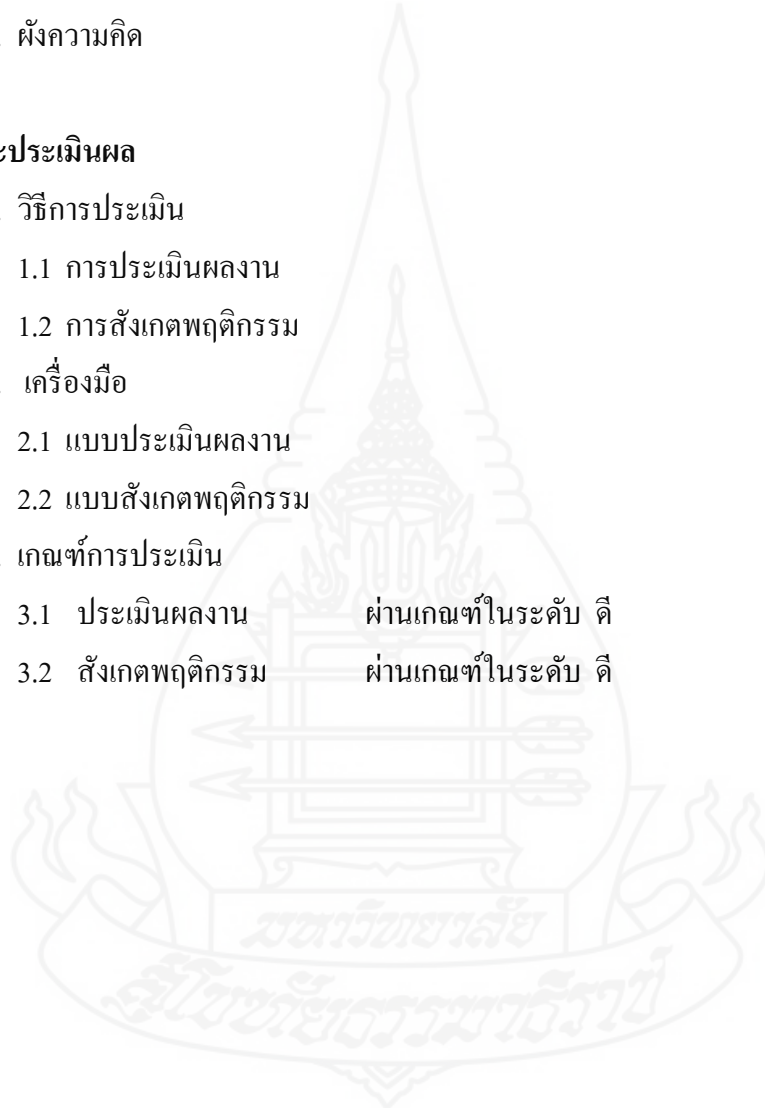
ความรู้เพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพสามมิติ
2. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
5. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

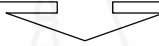
เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

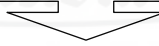
.....
.....
.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมระว่าง...ภัย

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

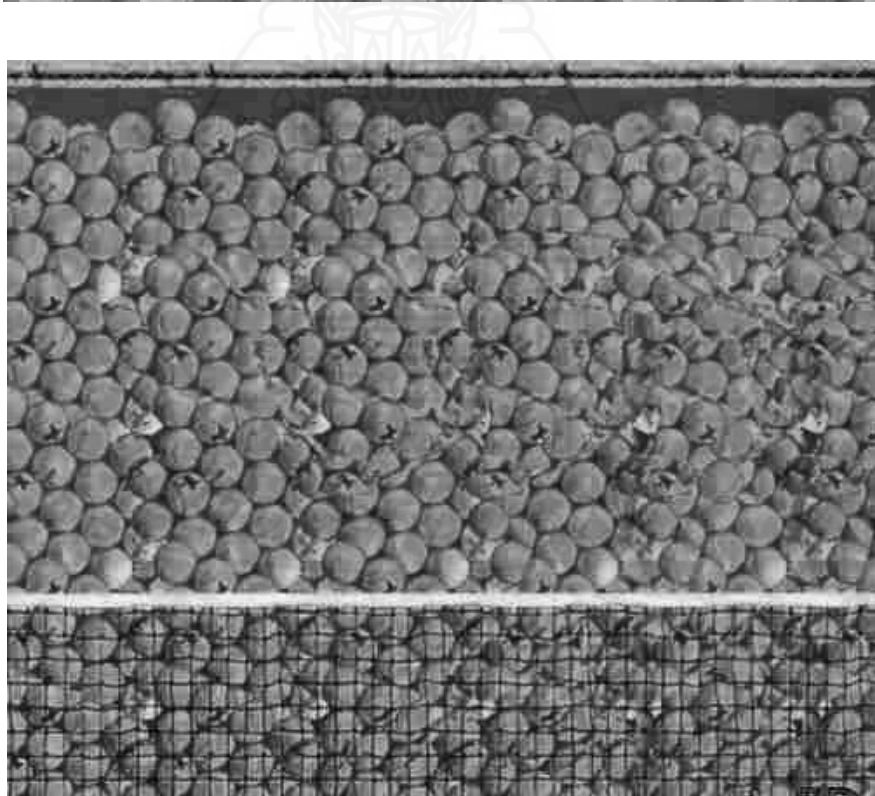
8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

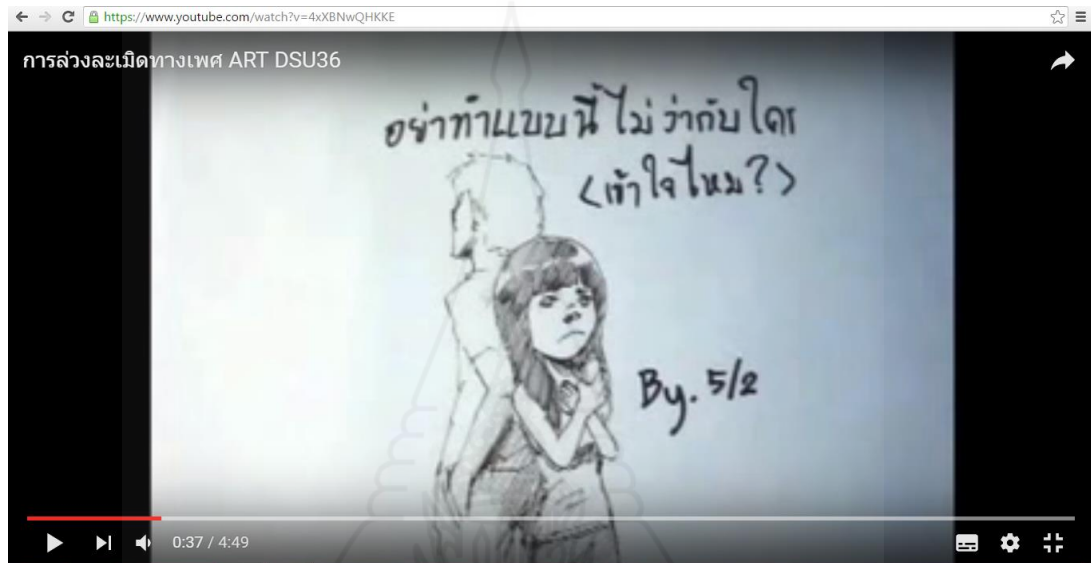
ภาพสามมิติ

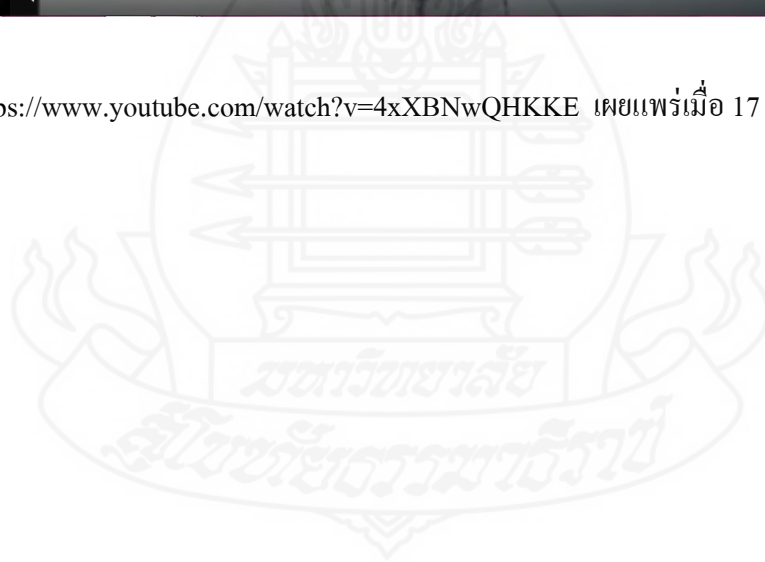
ที่มา : <http://pantip.com/topic/30704807> เผยแพร่เมื่อ 12 ก.ค. 2556

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 5

กิจกรรมระงับภัย

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=4xXBNwQHKKE> เผยแพร่เมื่อ 17 ก.ย. 2012

ชุดกิจกรรมแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม ภัยสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนว

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ปัญหาที่เกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดย่อมเกิดขึ้นได้ทั้งเกิดจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือจากบุคคลแปลกหน้า ดังนั้นการตั้งรับอย่างมีสติโดยเรียนรู้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ประมาท เพื่อให้เท่าทันต่อภัยจากกลุ่มมิจฉาชีพได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถระวังภัยจากกลุ่มมิจฉาชีพได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำปัญหาที่เกิดจากกลุ่มมิจฉาชีพมาเรียนรู้ในการป้องกันตนเองได้

สาระการเรียนรู้

1. พฤติกรรมที่ส่งผลทำให้อันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
2. เหตุการณ์ที่ทำให้อันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนเล่นเกมจ๊ะเอ๋ โดยแบ่งเป็นทีมชายและหญิง (กติกาในการเล่น คือ ให้แต่ละทีมส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้นเรียน และให้นักเรียนทั้ง 2 คนหันหลังให้กัน โดยฟังสัญญาณนกหวีด เมื่อได้ยินเสียงเป่าให้หันเฉพาะหน้าเข้าหากันและพูดจ๊ะเอ๋ ถ้าหันหน้าเจอกัน ฝ่ายหญิงชนะ และถ้าหันหน้าไม่เจอกันฝ่ายชายชนะ) เมื่อเล่นเกมจบสรุปให้นักเรียนทราบว่าภัยอันตรายต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นได้แบบไม่คาดคิดแม้ว่าเราจะตั้งรับไว้แล้วก็ตาม ดังนั้นเมื่อเจออันตรายเราต้องตั้งสติและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ผ่านพ้นไปได้

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน ทั้งแบบคณะเพศ และแบบเพศเดียวกัน

4. ครูนำสื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการกลุ่มมีจลาจลมาให้นักเรียน ได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียน ได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และ

บันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุม ประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียน ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูล

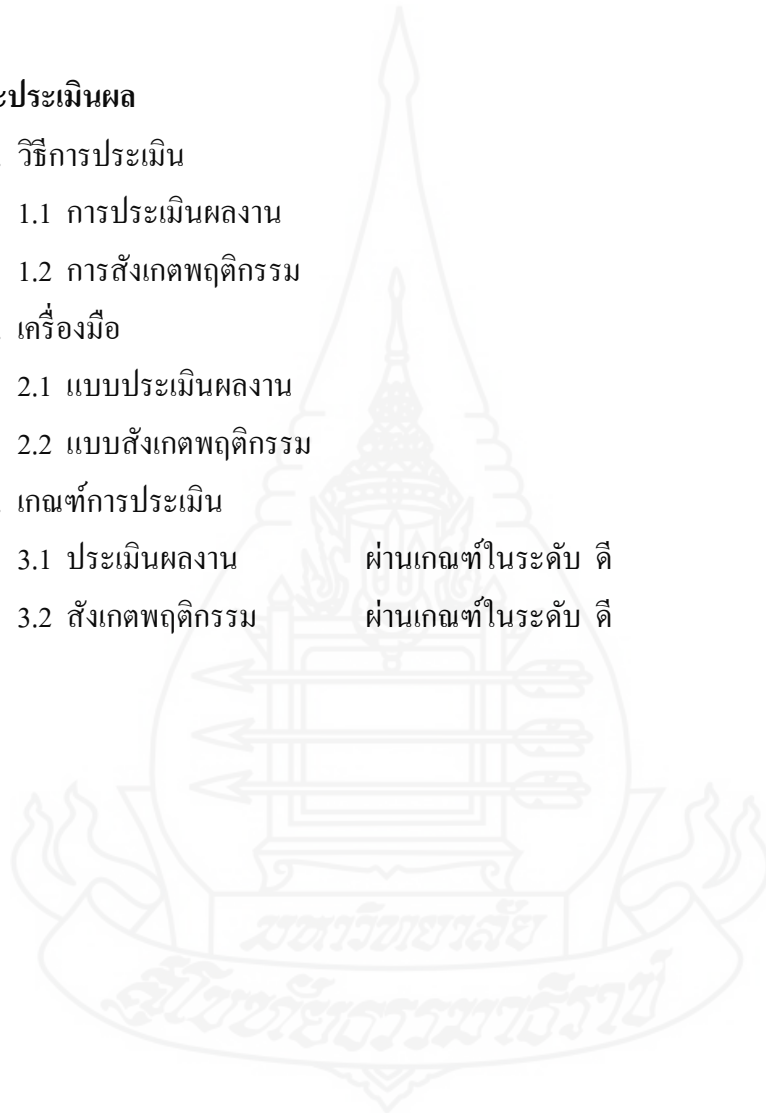
ความรู้เพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาจากกลุ่มมิจนาซีพ
2. ใบงานที่ 1 เรื่องสถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
3. ใบงานที่ 2 เรื่องค้นหาคำตอบ
4. พังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

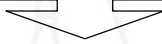
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

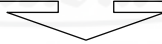
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมภัยสังคม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมภัยสังคม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องพฤติกรรมที่นักเรียนแสดง

- เกณฑ์คะแนน 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก
2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง
1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

เลข ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมินพฤติกรรม									ระดับ คุณภาพ	
		ความร่วมมือใน การกิจกรรม			การทำงานโดย ใช้กระบวนการ กลุ่ม			กระตือรือร้นใน การทำงาน/มี ความรับผิดชอบ				รวม (9)
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		

การแปลผลคะแนน

- 8-9 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับดีมาก
6-7 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับดี
4-5 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับพอใช้
1-3 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับต้องปรับปรุง

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 6

กิจกรรมภัยสังคม

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=wCVIGwFhyQE> เผยแพร่เมื่อ 13 ส.ค. 2015

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=fVR-TCqtdw4> เผยแพร่เมื่อ 4 ธ.ค. 2014

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 7

ชื่อกิจกรรม ท่องโลกโซเชียล
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว
 เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การใช้งานอินเทอร์เน็ตนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน แต่บนความมีคุณค่าในการใช้งานบนสื่อออนไลน์ชนิดนี้ ก็มีผู้แสวงหาผลประโยชน์ตนเองอย่างผิดๆ บนความทุกข์ของผู้อื่นผ่านทางโลกโซเชียลเช่นกัน ดังนั้นภัยอันตรายและปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับตนเองทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินนั้นย่อมเกิดจากการไว้วางใจบุคคลแปลกหน้าและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ต่อภัยที่จะตามมา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถรู้เท่าทันจากการถูกล่อลวงผ่านสังคมออนไลน์ได้
2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำปัญหาที่เกิดจากการล่อลวงผ่านสังคมออนไลน์มาเรียนรู้และ

ระวังตน

สาระการเรียนรู้

1. สังคมออนไลน์
2. เหตุการณ์อันตรายจากสังคมออนไลน์

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูนำภาพสัญลักษณ์ของโลกโซเชียลแบบต่างๆ มาให้นักเรียนดู และพูดคุยสอบถามถึงประสบการณ์ในการเข้าถึงโลกโซเชียลของนักเรียนว่ารู้จักชนิดใดบ้าง และใช้ประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน ทั้งแบบคณะเพศและแบบเพศเดียวกัน

4. ครูนำสื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการล่อลวงผ่านสังคมออนไลน์มาให้นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

และบันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

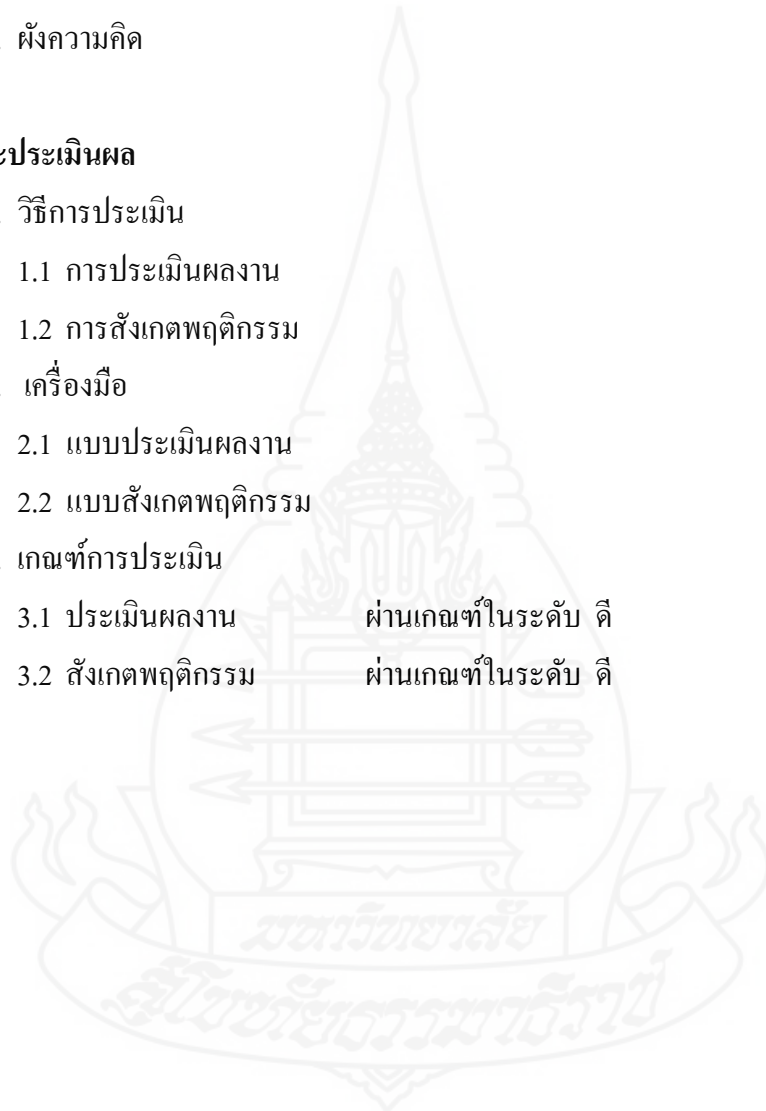
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลเพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพสัญลักษณ์โลกโซเชี่ยล
2. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาการล่อวงผ่านสังคมออนไลน์
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
5. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

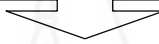
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

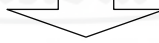
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมท่องโลกโซเซียล

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

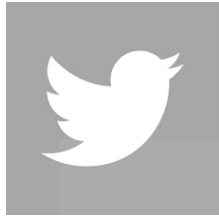
8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

ภาพสัญลักษณ์โลกโซเชียล

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 7

กิจกรรมท่องโลกโซเซียล

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=GPG4QV9uSW8>

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=XRNLc-9GVBE>

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 8

ชื่อกิจกรรม หลงผิด
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ในสภาพสังคมปัจจุบันปัญหาด้านยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ถึงแม้ในบางคนจะทราบถึงพิษภัยของยาเสพติดเพียงใด แต่ด้วยวัยที่อยากรู้อยากลองของวัยรุ่น จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าปัญหานี้ยังคงเกิดขึ้นกับวัยรุ่นเช่นเดิม ทั้งนี้รวมไปถึงสิ่งเสพติดชนิดอื่น อาทิ ยา เครื่องดื่มที่สามารถหาซื้อได้อย่างเสรี ก็ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมเช่นกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนทราบปัญหาและพิษภัยที่เกิดจากสารเสพติด
2. เพื่อให้นักเรียนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

สาระการเรียนรู้

1. สารเสพติดที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมาย
2. ปัญหาหรือพิษภัยที่เกิดจากสารเสพติด

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูนำภาพบุคคลที่ติดสารเสพติด และบุคคลที่เล่นกีฬามาเปรียบเทียบให้นักเรียนได้ดู โดยให้พิจารณาถึงความแตกต่างกันของบุคคลทั้งสองลักษณะ และพูดคุยสอบถามถึงสิ่งที่นักเรียนเห็นว่ามีข้อดีหรือข้อเสียอะไรบ้าง
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน แบบคละเพศ
4. ครูนำสื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเสพติดมาให้ให้นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบและตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และ

บันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูล

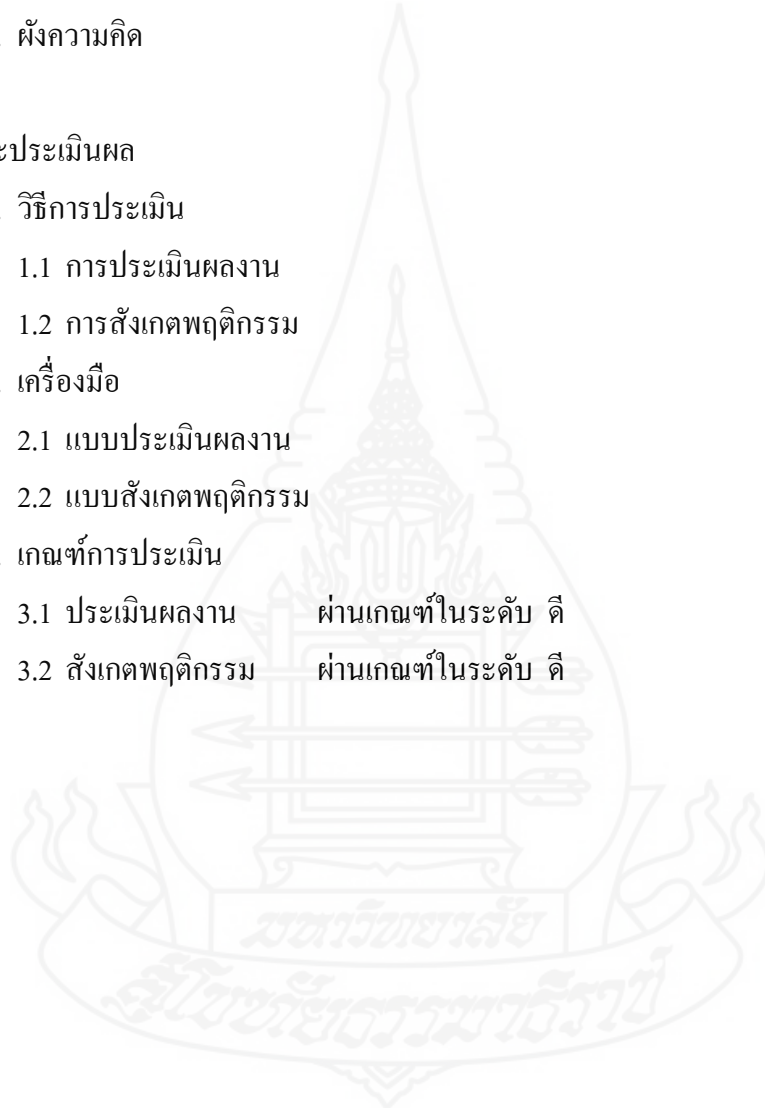
ความรู้เพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพบุคคลที่เล่นกีฬา และติดสารเสพติด
2. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาจากการใช้สารเสพติด
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
5. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

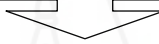
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

.....

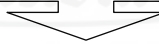
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมหลังฝึก

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

ภาพบุคคลผู้ใช้สารเสพติด

จัดว่าเป็นคนหน้าตาดีและมีประกายตาที่สดใส แต่พอเธอหันหน้าเข้ายาเสพติด
โลกทั้งใบของเธอเปลี่ยนไปเป็นมืดมน

จากลูกที่ดูภูมิฐานน่าเชื่อถือ ยาเสพติดเปลี่ยนแปลงทุกอย่างไป

ที่มา : <http://www.catdumb.com/drug-is-bad/>

ภาพบุคคลที่เล่นกีฬา

ที่มา : <http://www.springnews.co.th/global/89449>

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมหลงผิด

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Jb48RJVkVa4> อัปโหลดเมื่อ 14 ก.ค. 2011

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 9

ชื่อกิจกรรม ยุติความรุนแรง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมแนะแนว

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ในการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมปัจจุบันทำให้ปัญหาการใช้ความรุนแรงของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งเพศชายและเพศหญิงทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการใช้ความรุนแรงดังกล่าวจะมีการบันทึกภาพเพื่อเผยแพร่ผ่านทางโลกออนไลน์ว่าเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้น การนำปัญหาหรือผลเสียที่จะได้รับมาให้แก่นักเรียนได้ศึกษาและคิดวิเคราะห์ ก็จะสามารถทำให้นักเรียนตระหนักและลดค่านิยมการใช้ความรุนแรงลงได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถยุติปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรงได้
2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง

สาระการเรียนรู้

1. กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง

วิธีดำเนินการ

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูพูดคุยสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนว่า มีใครเคยมีปัญหาคัดแย้งกับผู้อื่นหรือไม่ กับใครและเรื่องอะไร และใช้วิธีการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งอย่างไรบ้าง โดยครูเขียนการจัดการปัญหาของนักเรียนลงบนกระดานดำ
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-7 คน แบบคละเพศ
4. ครูนำสื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงมาให้แก่นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

5. ให้นักเรียนระดมสมองลงในใบงานที่ 1 โดยมีครูคอยถามคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดอย่างละเอียดและครอบคลุม ตามประเด็นต่อไปนี้

- เขียนสถานการณ์ปัญหา / ประเด็นปัญหาที่พบ
- เขียนคำถาม หรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ
- แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่พบ และตอบคำถามหรือประเด็นที่สงสัย ลงในใบงานที่ 2 โดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำ ดังนี้

- กำหนดแนวทางและวิธีการในการหาข้อมูล
- แบ่งหน้าที่ในการค้นคว้าข้อมูล
- ดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

และบันทึกผลการศึกษา

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุม ประเด็นสถานการณ์ปัญหาที่พบ

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

8. นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูล สรุปความรู้ที่ได้เป็นผังความคิด พร้อมทั้งเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนและครู ร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
11. ครูแสดงความคิดเห็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลความรู้เพิ่มเติม

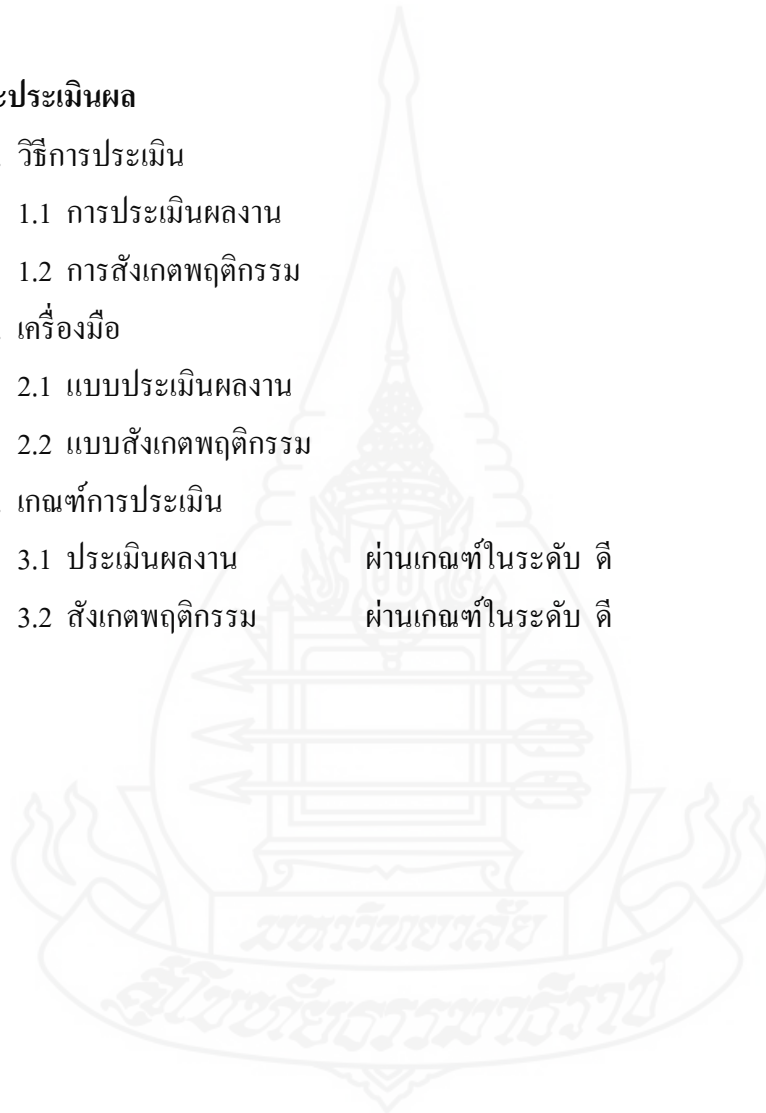

สื่อการเรียนรู้

1. สื่อวีดิทัศน์สถานการณ์ปัญหาจากการใช้ความรุนแรง
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง ค้นหาคำตอบ
4. ฟังความคิด

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินผลงาน
  - 1.2 การสังเกตพฤติกรรม
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบประเมินผลงาน
  - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
  - 3.1 ประเมินผลงาน ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี
  - 3.2 สังเกตพฤติกรรม ผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง สถานการณ์/ประเด็นปัญหาที่พบ

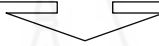
กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนคำถามหรือประเด็นที่สงสัยจากสถานการณ์ปัญหาที่พบ

.....

.....

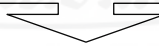
.....

.....

.....

.....

ให้นักเรียนเขียนแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ได้คำตอบของคำถามหรือประเด็นที่สงสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานนักเรียนกิจกรรมยุติความรุนแรง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนตามเกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

กลุ่มที่	รายการประเมินผลงาน									ระดับคุณภาพ	
	ใบงานที่ 1			ใบงานที่ 2			ผังความคิด				รวม (9)
	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1											
2											
3											
4											
5											

การแปลผลคะแนน

8-9	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดีมาก
6-7	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับดี
4-5	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับพอใช้
1-3	หมายถึง	คุณภาพผลงานอยู่ใน	ระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์แบบประเมินผลงานนักเรียน

ระดับ คะแนน	รายการประเมิน		
	ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ผังความคิด
3	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบทุกหัวข้อ ได้ถูกต้องชัดเจน	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบครบ ทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอน่าสนใจชัดเจน
2	เขียนปัญหาได้ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้อง ครบคลุม รูปแบบสวยงามเป็นระบบ การนำเสนอไม่น่าสนใจและ ไม่ชัดเจน
1	เขียนปัญหาไม่ตรงประเด็น และเขียนคำตอบหัวข้ออื่นๆ ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม	กำหนดวิธีการค้นหาข้อมูล เพียงวิธีการเดียว และ มอบหมายผู้รับผิดชอบไม่ ครบทุกคน	ข้อมูลถูกต้องแต่ไม่ ครบคลุม หรือรูปแบบไม่ สวยงามไม่เป็นระบบชัดเจน

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมยุติความรุนแรง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องพฤติกรรมที่นักเรียนแสดง

- เกณฑ์คะแนน 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก
 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง
 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

เลข ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมินพฤติกรรม									ระดับ คุณภาพ	
		ความร่วมมือน การกิจกรรม			การทำงานโดย ใช้กระบวนการ กลุ่ม			กระตือรือร้นใน การทำงาน/มี ความรับผิดชอบ				รวม (9)
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		

การแปลผลคะแนน

- 8-9 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับดีมาก
 6-7 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับดี
 4-5 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับพอใช้
 1-3 หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอยู่ใน ระดับต้องปรับปรุง

สื่อวีดิทัศน์กิจกรรมที่ 9

กิจกรรมยุติความรุนแรง

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Xbmbu3oRu8Q>

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 10

ชื่อกิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กิจกรรมปัจฉิมนิเทศเป็นการทบทวนและตรวจสอบความรู้ของนักเรียนที่ได้รับจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งครูผู้สอนจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการนำผลการทดสอบหลังเรียนมาเปรียบเทียบกับก่อนเรียน และหาความก้าวหน้าของนักเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2. เพื่อทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

สาระการเรียนรู้

ทบทวนและสรุปสาระการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอน และทดสอบหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการ

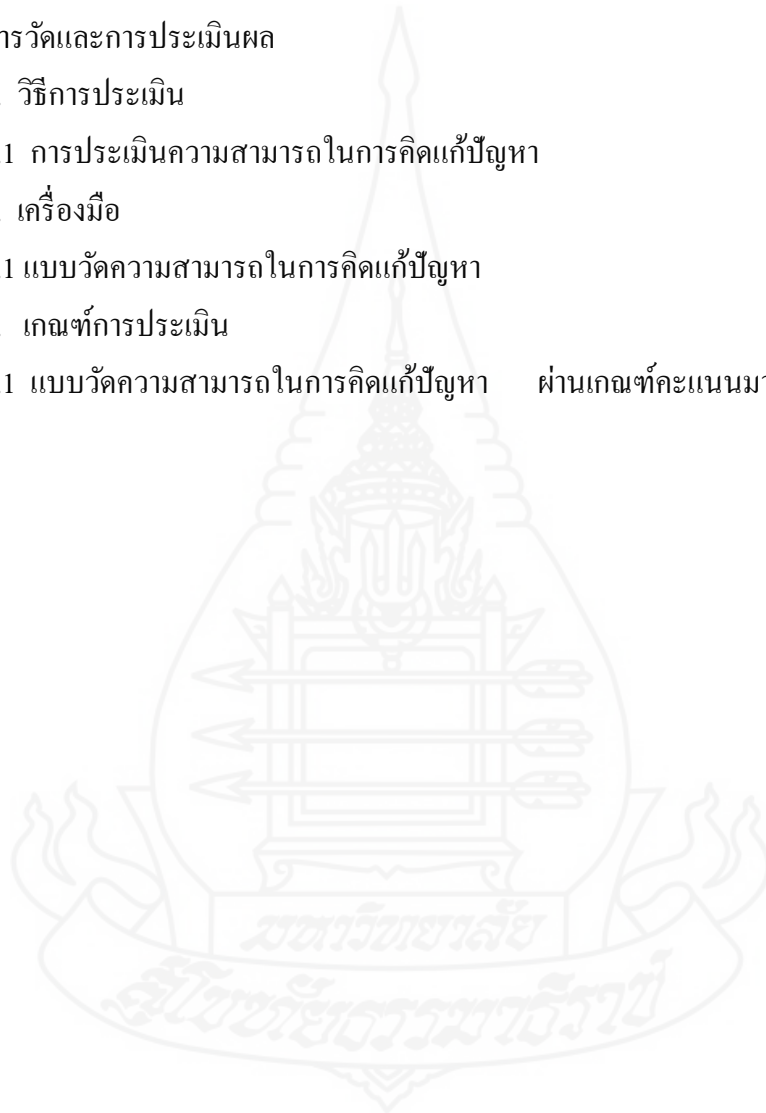
1. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนกิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการเรียนรู้ที่ได้รับ เพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันจากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. ให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
4. ครูดำเนินการตรวจกระดาษคำตอบและแจ้งผลการทดสอบหลังเรียนให้นักเรียนทราบ

สื่อการเรียนรู้

1. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (ฉบับหลังเรียน)
2. เฉลยแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (ฉบับหลังเรียน)

การวัดและการประเมินผล

1. วิธีการประเมิน
  - 1.1 การประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
  2. เครื่องมือ
    - 2.1 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
  3. เกณฑ์การประเมิน
    - 3.1 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผ่านเกณฑ์คะแนนมากกว่าก่อนเรียน

แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. หลังจากเลิกเรียนพิเศษในช่วงเวลาพักกลางวัน เพื่อนของนักเรียนชวนไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมนูอาหารรายการใดในร้านอาหารแห่งนี้ที่นักเรียนควรเลือกรับประทาน เพราะมีคุณค่าทางอาหารเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด ?

ก. อาหารมังสวิรัต	ข. สลัดผัก
ค. พิซซ่าหน้าทะเล	ง. ข้าวผัดอเมริกัน

2. เครื่องดื่มชนิดใดที่นักเรียนควรเลือกดื่มมากที่สุด หลังจากเรียนวิชาพลศึกษา ?

ก. น้ำอัดลม	ข. น้ำสะอาด	ค. น้ำผลไม้	ง. นม
-------------	-------------	-------------	-------

3. สมชายมักดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำทุกวัน ทั้งในเวลารับประทานอาหาร และเวลากระหายน้ำ จากพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมดังกล่าวของสมชายจะส่งผลเสียอะไรต่อสมชายเป็นลำดับแรก ?

ก. เป็นโรคอ้วน	ข. เป็นโรคนอนไม่หลับ
ค. เป็นโรคขาดสารอาหาร	ง. เป็นโรคกระดูกและฟันผุร่อน

4. ปัจจุบันร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดเป็นที่นิยมของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย จนกลายเป็นกระแสนิยมทางการบริโภค นักเรียนคิดว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระแสนิยมในการบริโภคเช่นนั้น?

ก. รสชาติของอาหาร	ข. ความสะดวกสบาย
ค. ความประหยัดเวลา	ง. ค่านิยมส่วนบุคคล

5. เหตุการณ์การประพาศิปฏิบัติตนในข้อใดต่อไปนี้ ที่นักเรียนคิดว่าจะส่งผลสู่การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายมากที่สุด ?

ก. การนั่งอ่านหนังสือในบ้านกับเพื่อนต่างเพศกันตามลำพัง
ข. การนั่งรับประทานอาหารกับเพื่อนต่างเพศที่เพิ่งรู้จักในร้านอาหาร
ค. การนั่งดูหนังในโรงภาพยนตร์กับเพื่อนต่างเพศรอบค้ำ
ง. การไปเที่ยวกันตามลำพังสองต่อสองกับเพื่อนต่างเพศ

6. พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนคิดว่าส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนได้รับผลเสียก่อให้เกิดปัญหาจากการกระทำของตนเองมากที่สุด ?
- ก. การอยู่กินตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศ   ข. การช่วยตนเอง เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ
ค. การแอบดูสื่อลามกอนาจารบนสื่อออนไลน์   ง. การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน
7. จากข่าวการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่เกิดขึ้นเป็นประจำของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมในข้อใดต่อไปนี่ที่เสี่ยงให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด ?
- ก. การขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อก
ข. การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อก
ค. การขับขี่รถจักรยานยนต์ด้วยท่า ผาดโผนและ ใช้ความเร็วสูง
ง. การขับขี่รถจักรยานยนต์และมีผู้โดยสารซ้อนท้ายรวมคนขับ 4 คน
8. จากเหตุการณ์การรวมกลุ่มของวัยรุ่นในยามวิกาลเพื่อแข่งขันความเร็วบนท้องถนน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้สัญจรไปมา จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าบทบาทในข้อใดที่นักเรียนควรปฏิบัติ ?
- ก. ไม่ควรไปเข้าร่วมการแข่งขันแต่ไปชมการแข่งขันเท่านั้น
ข. ไม่ควรไปเข้าร่วมการแข่งขันและไม่ควรไปชมการแข่งขัน
ค. เข้าร่วมการแข่งขัน แต่เปลี่ยนเส้นทางที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนแทน
ง. เข้าร่วมการแข่งขันเฉพาะกลุ่มเล็กๆ และไม่ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ แข่งขัน
9. บุคคลใดเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุด ?
- ก. หน้อยจะไม่ออกจากบ้านในเวลากลางคืน
ข. หน้อยมักแต่งกายตามสมัยนิยม แม้จะไม่มีมิดชิดก็ตาม
ค. หน้อยมักเดินทางกลับบ้านตามลำพังในเวลากลางคืน
ง. หน้อยให้เพื่อนชายไม่ส่งที่บ้านทุกครั้งเมื่อต้องกลับบ้านค่ำ
10. ลักษณะของพฤติกรรมบุคคลในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนเห็นว่าไม่ใช่เป็นการแสดงพฤติกรรมในการล่วงละเมิดทางเพศด้วยวาจา ?
- ก. การแอบมองหน้าอก โดยไม่ให้รู้ตัว   ข. การเล่าเรื่องตลกลามก สองแง่สองง่าม
ค. การโทรศัพท์พูดคุยชวนลามกในเรื่องเพศ   ง. การตามจับตามตื้อ ทุ้งๆ ที่รู้ว่าอีกฝ่ายไม่ชอบ

11. บุคคลในข้อใดต่อไปนี้นักเรียนเห็นว่าไม่ได้แสดงลักษณะพฤติกรรมของการล่วงละเมิดทางเพศ?
- ก. ลิงห้ำใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ
  - ข. ลิงแอบตักกล้องวงจรปิดไว้ในห้องแต่งตัว
  - ค. แมนตามจับตามตื้อฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงเต็มใจ
  - ง. เสือพูจจาก็ยวพาราตีฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายหญิงไม่ชอบ

12. จากเหตุการณ์ข่าว “กรณีเพื่อนบ้านที่เป็นสามีภรรยาคนหนึ่งชักชวนเด็กหญิงอายุ 13 ปี และเด็กชายอายุ 11 ปี ไปรับประทานหมูกระทะ โดยที่ผู้ปกครองอนุญาต เนื่องจากเพื่อนบ้านคู่ดังกล่าวเคยพาเด็กทั้งสองไปแล้วครั้งหนึ่ง ครั้งนี้จึงไว้วางใจและอนุญาตให้ไปอีก แต่ในครั้งนี้นี้หลังจากรับประทานหมูกระทะแล้ว กลับกักขังเด็กทั้งสองไว้ที่บ้านพักเก่าของฝ่ายชายและได้ล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิง”

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น นักเรียนคิดว่าจะนำมาใช้ปฏิบัติตนได้อย่างไร ?

- ก. ไม่รับคำชวน และจะไม่ไปกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดา
  - ข. เมื่อไปกับบุคคลอื่นจะพกโทรศัพท์ไปด้วยทุกครั้ง เมื่อเกิดเหตุร้ายจะได้โทรบอกผู้ปกครอง
  - ค. ไปตามปกติแต่พยายามระมัดระวังตัวให้มากขึ้น คิดว่าตนเองคงไม่พบกับเหตุการณ์แบบนี้แน่
  - ง. จะขอร้องเพื่อนบ้านให้ชวนพ่อกับแม่ไปด้วยทุกครั้งจะได้สบายใจ
13. ขณะที่มะลิเดินผ่านกลุ่มวัยรุ่นชาย กลุ่มวัยรุ่นได้ส่งเสียงแซวพร้อมทั้งหัวเราะเสียงดัง ถ้านักเรียนเป็นมะลิควรจะปฏิบัติอย่างไร ?
- ก. รีบโทรศัพท์บอกผู้ปกครอง พร้อมวิงหนี
  - ข. เดินเฉยๆ แต่เร่งฝีเท้าหนีให้เร็วกว่าเดิม
  - ค. เดินเฉยๆ แต่หันไปยิ้มเพื่อสร้างมิตรภาพ
  - ง. ตะโกนด่ากลับไปเพื่อให้หยุดแซว
14. จากเหตุการณ์ข่าว “สาววัยรุ่น มาเที่ยวคอนเสิร์ตหมอลำกับเพื่อน ที่พัทยา คิมจนมาเกิดปวดปัสสาวะแต่ห้องน้ำเต็ม เลยเดินเข้าบ้านร้างตามลำพัง ถูกไอ้หื่นตามกระซาค ทำร้ายก่อนลงมือข่มขืน” (ที่มา: ไทยรัฐออนไลน์)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น สิ่งใดที่นักเรียนควรปฏิบัติตนมากที่สุด ?

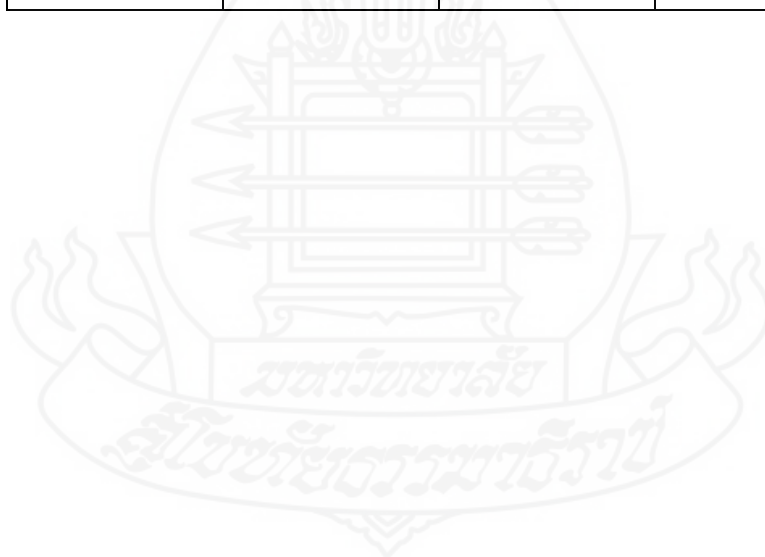
- ก. ควรเข้าห้องน้ำเฉพาะในที่สาธารณะ
- ข. ควรพกโทรศัพท์ติดตัวทุกครั้ง
- ค. ควรชวนเพื่อน ไปเข้าห้องน้ำด้วยทุกครั้ง
- ง. ควรต่อสู้กับคนร้ายเพื่อปกป้องตนเอง

15. พฤติกรรมของบุคคลใดที่เข้าข่ายกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2550 ?
- ก. สมหมายเล่นเกมออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง
  - ข. สมชาติติดต่อรูปภาพตนเองโพสต์ลงอินสตาแกรม
  - ค. สมชายโหลดเพลงใหม่ๆ และเก็บไว้ฟังในคอมพิวเตอร์ตนเอง
  - ง. สมศักดิ์ได้รับข้อความเท็จทางไลน์จึงได้แชร์ส่งต่อให้เพื่อนได้อ่าน
16. จากเหตุการณ์ข่าว “เด็กชายอายุ 13 ปี ถูกหลอกลวงผ่านทางเกมออนไลน์ให้ออกจากบ้านไปพบและหายตัวจนผู้ปกครองต้องเข้าแจ้งความเพื่อตามหาตัวเด็กชายดังกล่าว” จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้น กรณีมีสมาชิกเกมออนไลน์นัดพบปะกันรวมทั้งตัวนักเรียนด้วย นักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร ?
- ก. ไม่ไปพบเพราะคิดว่าคุยทางออนไลน์ก็พอแล้ว
  - ข. ไม่ไปพบแต่ให้เขามาหานักเรียนเองที่บ้าน
  - ค. ไปพบแต่พาเพื่อนคนอื่นไปเป็นเพื่อนด้วย
  - ง. ไปพบแต่โทรบอกผู้ปกครองให้ทราบก่อน
17. “ในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะพบว่า ข่าวเกี่ยวกับเด็กหญิงมักถูกล่อลวงผ่านทางเฟซบุ๊กเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษาของมูลนิธิกระจกเงา พบว่ากรณีดังกล่าว ส่วนใหญ่เด็กหญิงมักเต็มใจไปกับผู้ที่พบปะในสังคมออนไลน์”
- จากข้อความดังกล่าวข้างต้น นักเรียนคิดว่าเพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น ?
- ก. เด็กหญิงมีความมั่นใจในตนเอง
  - ข. เด็กหญิงคงมีปัญหาครอบครัว
  - ค. เด็กหญิงต้องการมีเพื่อนใหม่
  - ง. เด็กหญิงไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
18. กรณีเพื่อนของนักเรียนคิดสารเสพติด และนักเรียนทราบ นักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร ?
- ก. ไม่คบด้วยเพราะเดี๋ยวจะชวนเราเข้าไปยุ่งเกี่ยว
  - ข. พยายามพูดชักชวนให้เลิกเสพ
  - ค. นำเรื่องติดสารเสพติดของเพื่อนไปบอกครู
  - ง. คบตามปกติ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์

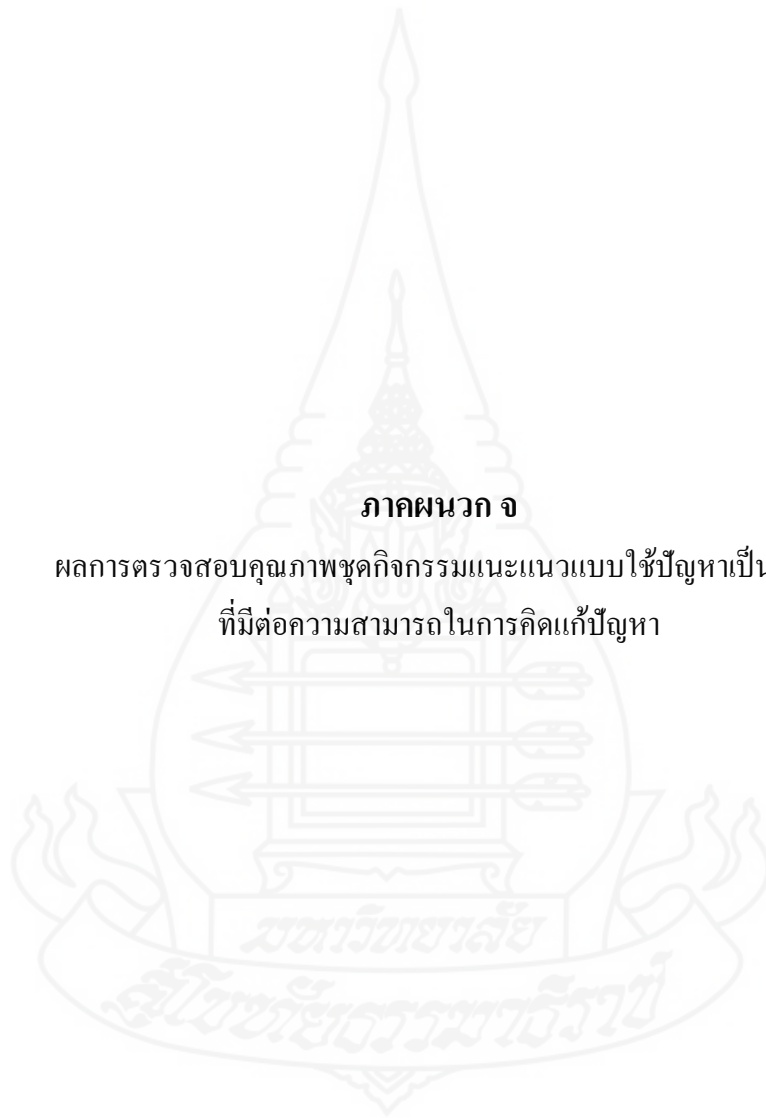
เฉลยแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (ฉบับทดสอบหลังเรียน)

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	12	ก
2	ข	13	ข
3	ข	14	ค
4	ง	15	ง
5	ก	16	ก
6	ง	17	ง
7	ค	18	ค
8	ข	19	ง
9	ข	20	ค
10	ก	21	ก
11	ค	22	ง

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรม	รายการ ประเมิน ข้อที่	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความ หมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 2 คุณค่าอาหาร	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 3 วัยวัยรุ่น	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 4 รวมพล	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 5 ระวิงภัย	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 6 ภัยสังคม	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

กิจกรรม	รายการ ประเมิน ข้อที่	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความ หมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
กิจกรรมที่ 7 ท่องโลก โซเชี่ยล	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 8 หลงผิด	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 9 ยุติความรุนแรง	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
กิจกรรมที่ 10 ปัจฉิมนิเทศ	1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

แบบประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

.....

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของชุดกิจกรรมแนะแนว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับการพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้ +1 หมายถึง สอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ระดับการพิจารณา		
		+ 1	0	- 1
กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 2 คุณค่าอาหาร				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 3 วัยวัยรุ่น				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			

ข้อ	รายการ	ระดับการพิจารณา		
		+ 1	0	- 1
กิจกรรมที่ 4 รวมพล				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 5 ระวังภัย				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 6 ภัยสังคม				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 7 ท้องโลกโซเซียล				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			

ข้อ	รายการ	ระดับการพิจารณา		
		+ 1	0	- 1
กิจกรรมที่ 8 หลงผิด				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 9 ยุติความรุนแรง				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			
กิจกรรมที่ 10 ป้างฉิมนิเทศ				
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้			
2	วิธีดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์			
3	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม			
4	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์			

ลงชื่อ.....

(.....)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางรัชณี เต็มแก้ว
วัน เดือน ปีเกิด	26 พฤษภาคม 2516
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ1) วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏจันทรเกษม พ.ศ. 2538
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ

